

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

64 ncü Birleşim

12 . 6 . 1975 Perşembe

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — Geçen tutanak özeti	354	Seyfi Öztürk'ün vekillik etmesinin uygun görül- müş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/640)	355
II. — Gelen kâğıtlar	354		
III. — Yoklama	355	4. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sır- rı Atalay ve 4 arkadaşının, Hükümetin, yargı organlarının kararlarıyla ilgili tutumu hakkında bir genel görüşme açılmasına dair önergesi (8/2)	375:390
IV. — Başkanlık Divanının Genel Kurula su- nuşları	355,375	5. — A. P. Grubu Başkanlığının, Genel Ku- rulun 16 . 6 . 1975 Pazartesi günü saat 15.00'te toplantılmasına dair önergesi. (4/239)	390:391
1. — Görev ile yurt dışına giden İhsan Sab- ri Çağlayangil'e, Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/639)	355	V. — Görüşülen işler	355
2. — Görev ile yurt dışına giden Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu'ya, Adalet Bakanı İsmail Hakkı Müftüoğlu'nun vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkan- lığı tezkeresi. (3/638)	355	1. — Devlet memurlarının disiplin cezaları- nın affına dair kanun teklifinin Millet Mecli- since kabul olunan metni ve Cumhuriyet Sena- tosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi : 2/212; C. Senatosu : 2/83) (S. Sayısı : 481) (Dağıtma tarihi : 13 . 5 . 1975) (RET) (Bi- tirm tarihi : 2 . 8 . 1975)	355:375
3. — Görev ile yurt dışına giden Millî Eği- tim Bakanı Ali Naili Erdem'e, Devlet Bakanı			

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Hatay Üyesi Kemal Kılıçoğlu, İskenderun Üçün-
cü Demir - Çelik Tesislerinde çalışmakta olan işçile-
rin işten çıkarılmaları;

Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk, memur nakillerine
dair gündem dışı birer demekte bulundular.

Çanakkale Üyesi İsmail Kutluk'un ve,

Çanakkale Üyesi İmadettin Elmas'ın Çanakkale
Biga ve Gelibolu ilçeleriyle Karabiga bucağında vu-
ku bulan sel felâketi konusundaki gündem dışı de-
meçlerini, İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok cevap-
landırdı.

Cumhurbaşkanınca S. Ü. Fethi Çelikbaş, 5 - 6 Ha-
ziran 1975 günlerinde TRT İdaresinde geçen olaylar,

Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal, pancar müstahsilini
içinde bulunduğu sıkıntılı durum;

Sakarya Üyesi Osman Salihoglu, Sakarya'da
TÖB - DER mensubu bir elemanın öldürülmesi ko-
nularında gündem dışı birer demekte bulundular.

14 . 7 . 1964 gün ve 500 sayılı Kıbrıs'a gönderile-
cek Türk Askerî Birliği Mensuplarının Aylık ve Üc-
retleriyle Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Başka Gider-
leri Hakkındaki Kanunun 1 nci maddesinin değiştiril-
mesine ve Bu Kanuna üç geçici madde eklenmesine
dair Kanun tasarısının (S. Sayısı : 491) bütün işlere

takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmesi onaylana-
rak, maddeleri kabul olundu ve tümü açık oya su-
nuldu; oyların ayrımı sonucunda tasarının kanunlaş-
tığı bildirildi.

1868 sayılı 1975 Yılı Bütçe Kanunu ile Bu Kanuna
Bağlı (A) İşaretli Cetvelde Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun tasarısının (S. Sayısı : 495) Gelen
Kâğıtlardan gündeme alınıp bütün işlere takdimen
öncelikle görüşülmesi onaylanarak, maddeleri kabul
olundu ve tümü açık oya sunuldu; oyların ayrımı so-
nucunda tasarının kabul olunduğu bildirildi.

Devlet Memurlarının Disiplin Cezalarının Affına
Dair Kanun teklifinin (S. Sayısı : 481) tümü üzerinde
bir süre görüşüldü.

12 . 6 . 1975 Perşembe günü saat 15.00'te toplā-
nılmak üzere Birleşime saat 19,00'da son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Cumhurbaşkanınca S. Ü.
<i>Necip Mirkelâmoğlu</i>	<i>Hüsamettin Çelebi</i>

Kâtip
Kastamonu
Mehmet Çanlıca

SORULAR

Yazılı Sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi İ-
smail Kutluk'un, Çanakkale İlinin Karabiga Kasaba-
sında vukua gelen sel felâketine dair yazılı soru öner-
gesi. İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir.
(7/367)

2. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca
Seçilen Üye Hüsamettin Çelebi'nin, Başbakanlık, Ba-
kanlıklar, Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve Belediyeler-
de Müşavir veya Danışman olarak çalıştırılanlara dair
yazılı soru önergesi Başbakanlığa gönderilmiştir.
(7/368)

II. — GELEN KÂĞITLAR

Raporlar

1. — Ege Üniversitesi 1975 yılı Bütçe Kanununa
bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Ka-
nun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M.
Meclisi : 1/298; C. Senatosu : 1/354) (S. Sayısı : 496)
(Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1975)

2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun ba-
zı madde ve fıkralarının değiştirilmesine ve bu Ka-

nuna ek ve geçici maddeler eklenmesine dair Kanun
tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve
Cumhuriyet Senatosu Sosyal İşler ve Bütçe ve Plan
komisyonları raporları. (M. Meclisi : 1/253; C. Sena-
tosu : 1/352) (S. Sayısı : 497) (Dağıtma tarihi :
11 . 6 . 1975)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,00

BAŞKAN : Başkanvekili Necip Mirkelâmoğlu

KÂTİPLER : Hüsamettin Çelebi (Cumhurbaşkanınca S. Ü.), Mehmet Çamhıca (Kastamonu)

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — 64 ncü Birleşim için yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunlumuz vardır 64 ncü Birleşimi açıyorum.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Görev ile yurt dışına giden İhsan Sabri Çağlayangil'e, Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğunu dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/639)*

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığı tezkeresi var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

M. Tekin Arıburun
Cumhurbaşkanı Vekili

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

2. — *Görev ile yurt dışına giden Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu'ya, Adalet Bakanı İsmail Müftüoğlu'nun vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/638)*

BAŞKAN — Bir Cumhurbaşkanlığı tezkeresi daha var, arz ediyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu'nun dönüşüne kadar; Çalışma Bakanlığına, Adalet Bakanı İsmail Müftüoğlu'nun vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

M. Tekin Arıburun
Cumhurbaşkanı Vekili

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

3. — *Görev ile yurt dışına giden Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem'e, Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/640)*

BAŞKAN — Bir Cumhurbaşkanlığı tezkeresi daha var, arz ediyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem'in dönüşüne kadar; Millî Eğitim Bakanlığına, Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün vekillik etmesinin, Başbakan'ın teklifi üzerine uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Devlet memurlarının disiplin cezalarının affına dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi : 2/212; C.*

Senatosu : 2/83) (S. Sayısı : 481) (Dağıtma tarihi : 13 . 5 . 1975) (RET) (Bitiş tarihi : 2 . 8 . 1975) (1)

(1) 481 S. Sayılı Basmayazı 5 . 6 . 1975 tarihli 62 ncü Birleşim Tutanağına ektir.

BAŞKAN — Sayın üyeler, bundan evvelki Birleşimlerden müzakeresine devam etmekte olduğumuz 481 Sıra Sayılı Devlet Memurlarının Disiplin Cezalarının Affına Dair Kanun teklifinin müzakeresine geçiyoruz. Hükümet ve Komisyon lütfen yerlerini alsınlar efendim.

Bu kanun teklifinin müzakeresinde Hükümeti Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü Sayın Nusret Hergüner temsil edeceklerdir.

Söz Sayın Niyazi Ünsal'ın, buyurunuz efendim.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Bundan önceki Birleşimde, «Disiplin suçlarının nitelik ve niceliğini iyi bilmemiz gerekir» demiştim. Bunu söylememdeki amacım; bazı konuşmacılar, disiplin suçlarının affını isteyen grup ve şahısları, toplum düzenini bozanlar, kendi deyimleri ile nizamı âlemi çiğneyenleri korumakla suçluyorlar. Hatta bazıları daha da ileri giderek, çeşitli nedenlerle disiplinsizlik gösterenleri, ya da disiplin suçu nedeniyle hakkında işlem yürütülenleri vatana ihanet edenler olarak göstermektedir. Biz parti olarak, kişi olarak bu mantığı, bu hukuk anlayışını paylaşmıyoruz. Paylaşmadığımızın nedeni; bazılarının sandığı gibi, toplum düzenini bozanları korumak, uyumsuzları kollamak değildir. Paylaşmayışımızın nedeni; kişileri ve toplumları huzursuzluğa iten etgenleri ve bu etgenler karşısında işleyen düzeni iyi bilmemizdir. Hukuk mantığını duygusallıkla değil, yaşantının içindeki gerçeklerle işletiyoruz.

Geçen Birleşimde burada konuşan bir profesör, «Disiplin cezasının Ceza Hukuku ile ilgisi yoktur» dediler. Biz, suçlu sayılanları, suçlu gösterilenleri savunurken, Türkiye'de bu mantığın sahibi profesörlerin varlığını bilerek savunuyoruz. Profesör düşüncüsü bu olan ülkede, il genel meclisi üyesinin vereceği karara, hiçbir hukuk formasyonu olmayan kuralların yürüteceği işlemlere şüphe ile bakıyoruz.

Yine aynı mantığın sahibi Profesör, «Cumhuriyet Halk Partisi belli kişiler için bu çabayı gösteriyor, onları kurtarmak istiyor» dediler. Biz, hiçbir konuyu gizli kapaklı yürüten parti değiliz. Biz, her konuda açıklık ve aydınlık isteyen bir partiyiz. Bazı kişilerin dediği gibi, aklınca sakıncalı saydığı kişiler kimlerdir? Kendisinden üç, beş sene öncesini görebilen, içinde bulunduğu çağa göre düşünen, düşündüğünü çekinmeden söyleyen aydınlar mıdır? Çeviri yapanlar mıdır? Çaldıklarını değil, yazdıklarının hesabını verenler midir? Oynanan oyunları halkına

anlatmaya çalışan öğretmenler midir? Elbette, bunların hiçbiri değil. Kafasından çok miğdesini besleyenlerin dediğini diyecek, o; solcular diyecek, komünistler diyecek... Yıllarca Fenerbahçe'nin kovaladığı toptan daha yuvarlak hale getirdikleri bu sözlerle suçluyacak düşünen insanları; tüm yurtsever aydınları, halksever çocukları.

Konuşmanın başında da söylemiştim; bazı davranışlar o günün koşulları içinde değerlendirilemezler. Daha doğrusu, bazı düşünceler o günün koşulları içine sığmaz, taşar. Böyle düşünceleri ve davranışları, günün koşulları içinde değerlendirmeye, ölçüye vurmaya kalkmak, insanı da, toplumu da yanıltabilir. Tarihte bunun sayısız örnekleri vardır.

Milâttan önce 400 lerde Yunan bilgini Sokrates'i sakıncalı düşüncelerinden ötürü ölüme mahkûm ettiler. Sokrates'in düşüncelerini o gün için nizamı âlemi bozucu bulanlar, bugün yaşasalardı yaptıklarının kötülüğünü anlarlardı.

Galilee'yi «Dünya dönüyor» dediği için suçlu sayanlar, bugün olsalardı, bunu diyemezlerdi. Bugün yok mu? Vardır. «Ay'a Amerikalılar işedi» dediği için şikâyet edilen öğretmenler vardır. Bunların büyüklüğü, bunların haklılığı, kendileri toprak olduktan sonra anlaşılmıştır. Atatürk'ün vatana ihanet etmediği, ulusumuzu onurlu ulus yapmak istediği sonra anlaşılmıştır. Hâlâ da bunu anlamayanlar vardır. Bu, bir düşün işidir, düşün düzeyi işidir.

Disiplin suçlusu sayılanların % 80 i düşüncesinin suçlusudur. Demokrasilerde düşün suçu olamaz. Düşünde ileri - geri farklılığı vardır. Bu iki düşün sahibinden biri diğerini suçlayamaz ve suçlamamalıdır. Herkesi kendimiz gibi düşünmeye, herkesi kendi düşün düzeyimizde görmeye, ya da tutmaya hakkımız yoktur.

Şimdi, sizlere kimleri hangi nedenlerle suçladığımızı ve nizamı âlemi bozuyor diye ceza verdiğimizizi kanıtlamak için bazı örnekler vereceğim.

Alaşehir öğretmenlerinden Nevin Şeker ile Derya Gölgelioğlu düğün davetiyelerinde sol propaganda yaptıkları için soruşturma açılmıştır. Soruşturmaya neden olan düğün davetiyesi yazısı şudur:

«Bir oğlumuz olacak, adı Temmuz,

Bizden proleter mi proleter.

Biz, kalkınmamış Türkiye'de beyinleri satan insanlarız.»

Bu diziden ötürü açılan mahkemede öğretmenler beraat etmiştir. Sanıyorum, bu ifade tarzını yadırga-

yanlar, neden herkesin söylediği, herkesin yazdığı gibi yazmıyorlar diyenler olacaktır. İşte bunu söylemeye bizim hakkımız yoktur. Bazı yazgının doğru mu, yanlış mı olduğunu gelecek kuşakların değerlendirmesi ortaya koyacaktır. Bu, düpedüz bir düşünürüdür. Bu düşünceye saygılı, hukuka bağlı yargılarımız da zaten bu davranışta suç unsuru görmemiştir. Ama 41 senedir Devletin yüksek mevkilerini doldurduğunu, işgal ettiğini söyleyen ve fakat öz dilini bile öğrenemeyen nizamı âlem kafasında olanlar bu öğretmenleri suçlu saymış, disiplin kuruluna vermiş ve cezalandırmışlardır.

Isparta ilköğretim müfettişlerinden Hüseyin Türe, mahkemede beraat ettiği halde, düşün kurbanı edilerek Müdürler Komisyonunca 22 yıl üzerinden emekliye sevk edilmiştir. Elâzığ Lisesi Fransızca Öğretmeni Selâmi Kılıç'a şu sorular sorularak Bakanlık emrine alınmıştır.

«Türkiye'de eğitimin bozuk olduğunu, fırsat eşitliği olmadığını, öğrencilere kalıplaşmış bilgiler verildiğini; kurul toplantılarında çocukların ilerici düşünce ve akımlara açık olmasını istediğiniz, solcu olduğu bilinen Tahsin Saraç'ı sınıfta öğrencilere tanıttığımız, onlara şiirler okuduğunuz ve böylece sol propaganda yaptığınız iddia edilmektedir.»

Aklını kullanan hiç kimse, bu sözlerin içinde suç unsuru bulamaz. Türkiye'de eğitimin bozuk olduğunu herkes söylüyor, söylemesine de gerek yoktur. Türkiye eğitim sistemi baştan sona bozuktur.

Millî Eğitim Bakanlığına yeni atandığı sırada Van'a giden Sayın Orhan Dengiz orada «Bugünkü eğitim düzenimizi savunmaya olanak yoktur.» demişlerdi. Bu sözü Bakan söyleyince alkışlanır, öğretmen söyleyince suçlanırsa, o ülkede demokrasiden, hele hele özgürlükten söz edilemez.

Yine, Millî Eğitim Bakanlığına gelir gelmez Bakan Şinasi Orel, «Eğitim işlerimizde mutlaka reform yapacağız.» demişlerdir. Eğitim işi bozuk olduğu için reform istiyorlar. Ama Elâzığ'da öğretmen bunu söylediği için, fırsat eşitliği yoktur dediği, öğrencilere ilerici düşünceler vermek istediği için suçlanmaktadır, aynı düşüncenin ortağı Bakanlar tarafından Bakanlık emrine alınmaktadır.

Aynı günler Cumhuriyet Gazetesinde Şinasi Orel'e açık mektup yazdığım için bana soruşturma açtılar ve Adana'ya sürgün ettiler. İşte, beni Adana'ya sürgün ettiren ve suçlayan soruşturmayı okuyorum.

«Cumhuriyet Gazetesinin 28 Ağustos 1971 günlü nüshasında (Millî Eğitim Bakanlığına açık mektup) başlığı altında bir yazınız çıkmıştır. Bu yazıda, görevi aldığınız günden beri ümit veren çok sözlerinizi işittik. Umarız ki, bunlar büyük Atatürk'ün söylevinde dediği gibi, bir isabetsizliğe uğramasın. Millet olarak zaman zaman bu tür vaatler karşısında ümitle, sabırla beklediğimiz günler olmuştur. Acaba bu lâf devri ne kadar sürecek?...

Sayın Bakan, bugüne kadar eğitim sahasında çalışmadığına göre, reform işlemini hangi konularda yapacak, ya da bu konuları nasıl tespit edecek? Vadedilen reformları kiminle, hangi kadro ile gerçekleştirecek?

Bunun için sizden reformu söz olarak değil, yaşantı olarak görmek istiyoruz, uygulansın istiyoruz. Bu keşmekeş içinde öğretmenler Öğretmenliği öğrencilerine bırakmış; yapın, öğrenin, çizin, çözün, getirin, götürün, bulun, sorun, gibi savlarla günlerini gün etmeye başlamışlardır. Bu olumsuz gidişe karşı çıkan mesleğinin adamı eğitimciler de horlanmış, ayrı düşünüyorlar diye kınanmış ve akıl almaz cezalara çarptırılmışlardır.» gibi pasajlar bulunmaktadır.

«1. Bu sözlerde, eğitim sahasında bilhassa son zamanlarda girilen reform hareketleri ve sarf edilen çabaların netice vermeyeceği yolunda karamsar bir görüş ve düşünüşün dile getirilmek istendiği, Millî Eğitimin hal ve geleceği için bir ümitsizlik, sizin de dahil bulunduğunuz tüm eğitim ve yönetim kadrosundaki şahıslara karşı güvensizlik duygusu içinde bulunduğunuzu hissettirmektedir.

Yazınız böyle bir görüş ve inanışla kaleme alınmışsa, sizi bu görüşe sevk eden sebeplerin neler olduğunu, değilse yazınızın gerçek amacının tecrübeli bir meslek mensubu olarak neyi dile getirmek istediğinizin açıklanmasını rica ederim.»

Bununla elbette bir insan suçlanamaz, bu yazıda suç unsuru bulunamaz. Bu yazıda suç arayan, suç bulan mantığın sahiplerine göre; siz bir müfettiş olarak Bakanlığınızı nasıl kötölürsünüz, Bakana nasıl bu soruları sorabilirsiniz?... Gönüllerince bir dünya isteyenlerin, «Her şeyi biz biliriz» diyenlerin düşün düzeyi bu. Herkezi kendileri gibi düşündürmek, düşün kölesi yapmak isteyenlerin sordukları bu.

Nitekim, ne dedimse, ne yazdımsa para etmedi, Müdürler Komisyonu kararı ile hem de savunmam alınmaksızın sürüldüm. Sürgün nedenini sormaya geldiğim zaman, o günlerin genel müdürü «Amirlerimizin bize verdiği sicil, bize verdiği cezanın nede-

nini soramayız.» dediler. İşte nice değerli görevlinin dosyaları; nedeni sorulamayan, nedeni bilinmeyen işlevlerle doludur.

Hopa Lisesi Tarih Öğretmeni Mehmet Gök'e sorulan şu sorulara bakınız:

«IV - A ve IV - B sınıfında ders yapmamışsınız, Neden?

Ders yapmadı iseniz, neden?

Türkiye'de eşitlik yoktur, demişsiniz. Dediniz mi?

O gün üzgün müydünüz? Üzgünseniz, neden üzgündünüz?»

Şu soruları aklından zoru olan biri diğerine soramaz; ama bizde sorulur ve bu soruların sonucuna göre öğretmene ceza verilir, sorumluya ceza verilir.

Biga Merkez İlkokulu Beden Eğitimi Öğretmeni Osman Bulut'a sorulan sorular da, yukarıda okuduğumdan geri kalmıyor. Bakınız, Osman Bulut'a müfettişleri neler soruyorlar :

«Yılmaz Güney'i övmüşsünüz.»

«Üniversite öğrencilerinin yürüyüş yapmaları fakir halk içindir. Bu yürüyüşlerin sonucu sizlere bedava defter, kitap vermektir.» demişsiniz.

«Yeni Ortam Gazetesini okumuşsunuz ve arkadaşlarınıza tavsiye etmişsiniz.»

Kirazlı Yatılı Bölge Okulu Müdürü Nahit Serdar'a bazı kitaplar tavsiye etmişsiniz.»

Sayın senatörler;

Görüyorsunuz, kamu görevlileri kimlerin elinde, hangi kafaların düşün düzeyinde sorguya çekiliyor ve suçlanıyor. Siz böyle bir yasayla % 80 oranındaki suçsuz affedeceksiniz. Bu sorular içinde suçlu Osman Bulut değil, soruyu tertipleyen müfettişler.

Yılmaz Güney'i övmenin, Yeni Ortam Gazetesini okumanın, olaylar üzerinde yorum yapmanın ve kitap tanıtmanın suç sayıldığı ortamda mantık aranmaz. Mantığın olmadığı, düşün düzeyinin yerinde saydığı bu belgelerle iyi anlaşılacaktır. Dün değil, bugün de bu mantığın sahipleri gazete okumadan, okutmadan korkuyorlar. Doğruyu yazan yayınlara karşı cephe alıyorlar. Daha dün bunun örneği İskenderun Demir - Çelik Tesislerinde görülmüştür. Yeni Ortam Gazetesini okuyan işçiler suçlanmıştır, gazeteler toplanmıştır. Bu yayınlar, bu yayınların yaydığı düşünceler toplana toplana büyüyecektir.

Şimdi, Çarşamba kazası Kocakavak Köyü Öğretmenine sorulan sorulara bakınız:

«23 Nisan 1973'te okulunuzda tören yapıldı mı? Bu törende İstiklâl Marşı'nı söyletmemişsiniz,

Moskova Radyosunun yarışmalarını dinler misiniz?»

İkinci soruda, törenlerin yapıldığını soruşturmayı yapanın bildiği anlaşılıyor, ama yine de böyle bir soruyu sorarak öğretmeni suçlayacak neden çıkarmaya çalışıyor.

Son soruda, kulağa gelen seste suç arayan bir mantık yatıyor. Bu soruşturmaya konu bakımından ilişkin olan diğer bir öğretmene sorulan soruları görelim:

Eskişehir Yunusemre İlköğretmen Okulu Müzik Öğretmeni Dülger İrfan'a yöneltilen sorular şunlardır:

«İstiklâl Marşını daha önceki bir tarihte, öğretmenlerin banyo yaptığı bir anda «Çıkar Yücelerden haber sorarım.» isimli türkünün makamında söylediniz;

Bursa gezisinde, yine İstiklâl Marşını öğretmen İmren Eken ve Vicdan Yetişener ile hafif bir sesle «Yenge kızı bir tane» türküsünün makamında söylediniz;

Hamidiye koruluğunda çam dikerken, öğrencilere; «Siz bizimle birlikte sol faaliyetlerde bulunursanız, size 8 numara veririm. dediğiniz iddia edilmektedir.» diye sorulmuştur.

Öğretmen, bu soruşturmanın son sorusuna; benim sınıfımda zayıf alan öğrenci yoktur, yanıtını vermiş. Yani öğrencilere, «Siz böyle yaparsanız ben böyle veririm.» dememe neden olacak yetersiz not alan öğrenci yok, demek istiyor; ama yine de sürgünden kendisini kurtaramıyor.

Bu da bir başkası :

Dursunbey Atatürk İlkokulu Öğretmeni Halil Öncül ile Hüseyin Toker'e sorulmuştur. Sorulardaki düşünceye bakın, düşüncelere saldırıya bakın... Soruyu soran mı, soruyu yanıtlayanlar mı, ya da bunlarla kamu görevlileri mi, eğitimcileri suçlayanlar mı suçlu? Yanıtını sizlerin takdirine bırakıyorum.

«Sol temayüllü olan, sola meyyal diğer öğretmen ve şahıslarla işbirliği yaptığınız,

Mevcut bir öğretmen derneği varken TÖB - DER Derneğini kurmaya çalışmanız ve bununla ilgili olarak öğretmenleri bölüp huzursuzluk yarattığınız,

Bazı geceler köylere ziyaretlere gittiğiniz, Dura-beyler Köyü Okulu Öğretmeni ile ilgili bir patlama olayından sonra, yağmurlu bir günde adı geçen köye bir gezi tertiplediğiniz,

TÖB - DER ve bazı gazeteleri köy öğretmenlerine okuttuğunuz,

Tutuklanan Kardeşler Köyü Öğretmeni M. Ali Yetkin'in durumu ve maaşının ödenmesi ile ilgilendiğiniz iddia edilmektedir.»

Sayın senatörler;

Görüyorsunuz, köylere yapılan ziyaretler, yağmurlu günlerde gezi tertiplenmeler, TÖB - DER Dergisini ve bazı günlük gazeteleri okutmalar, yasal sınırlar içinde dernek kurmalar ve herhangi bir nedenle tutuklanan arkadaşı ile ilgilenmeler suç sayılmış ve öğretmenlerden savunma istenmiştir.

Biz, işte bu mantığın sahiplerini iyi bildiğimiz için affı savunuyoruz.

Şimdi size zamanın ilginç müfettişlerinden Necip Kısaparmak'ın suçladığı bir öğretmenin sorularına geçiyorum:

«Yazın, yazım, yazgaç (üç kelime) gibi kelimeleri kullanmak ve öğrencilerin kullanması için telkinde bulunmak.

Türkiyeli Dergisini öğrencilere okutmamak.

«Türkiye'de fakirler kötü, zenginler ise iyi bir hayat yaşıyor» demek,

«Çocukların ayak parmakları bağlanınca öfke belirtisi gösterir, özgürlüğü isterler» demek.

Köy ile şehirin yaşamlarının ayrı olduğunu söylemek suretiyle suç işlediğiniz söylenmektedir.» demiştir.

Ben soruların tümüne bakıyorum; hepsi doğru, hepsi akla uygun. Demek insanın doğruyu söylemesi bir yerde suç sayılıyor.

Birinci sorudaki üç sözcük de öz Türkçe sözcüklerdir, suç unsuru olacak bir yanları yoktur. Türkiye'de zenginle fakirin yaşam farkını bilmeyen yoktur; köyle şehir arasındaki durum da böyledir. İşkençe yapılan çocuk elbette öfkelenir ve özgürlük ister. Bunun suç neresinde?.. Hiç bir yanında yoktur. Bu öğretmenin suçu, kendini şikâyet eden ve sorguya çekene gibi düşünmemesinden ibarettir.

İşte bir tane daha :

Kızıltepe Lisesi Öğretmeni Hasan Kul'a Bakanlık müfettişi tarafından sorulan sorular :

«Coğrafya öğretmenine Bulgaristan ve Rusya'yı neden işlemediğini sormuşsunuz; bunu neden sordunuz?» Hatta «İşlememek çağ dışı bir tutumdur.» demişsiniz.

«Lokantada Âşık İhsanî Şerif'in bir plâğını bir kaç defa dinlemişsiniz, ne maksatla dinlediniz?..»

Soruya bakın, mantığa bakın, suça bakın ve bunların sahibini affedelim mi, affetmeyelim mi diye düşünenlere bakın... İnsan bu işlemleri, bu suçlamaları

görünce, diyalektik içindeki yerimizi tayinde zorluk çekiyor ve ister istemez «Türkiye'de suçlular suçsuzları yargılıyor» savını düşünüyor.

Bu mantığın sahibi müfettişler; eğitimi, eğitimciyi değerlendirecek, onun değerlendirmesi sonucu eğitim işleri gelişecek... Bu, mümkün değil. Bunun bize tek faydası, düşünen insanların, namuslu insanların ne çektiğini belgelemesinden ibarettir.

Yıl 1966, Burdur'dayım. Gölhisar'da bir nahiye müdürünün, baldızına teftişinde sert davrandığı için o bölgeye bakan müfettiş arkadaşımızı köy muhtarlarına şikâyet ettiridine tanık oldum. Şikâyetin ilginç konularından biri: müfettiş, «Kız kardeş erkek kardeşle evlenebilir, diyor ve komünistlik propagandası yapıyor.» idi. Ankara'nın da isteği ve desteği ile soruşturma büyüdü ve gelişti. Beş Bakanlık müfettişi birden geldi. Muhtarlar nahiye müdürünün oyununu anladılar, iftirasını anladılar ve tüm ifadelerinin yalanlanmasını noter aracılığı ile yaptılar.

Bu soruşturmada Büyükalan Köyü öğretmenine sorulan soruyu ve onun verdiği ilginç yanıtı hiç unutamam. Bakanlık müfettişi öğretmene; «Bölgeniz müfettişine komünist diyorlar, ne dersiniz?» diye bir soru yönelttiler. Büyükalan Köyü öğretmeni bu soruya; «Evet, öyledir efendim.» dedi. Bu cevap karşısında Bakanlık Müfettişi öğretmene ikinci kez şu soruyu sordu : «Müfettişin komünist olduğunu nereden anladınız?» deyince; «Öz Türkçe kelimeleri çok kullanıyor efendim» diye karşılık verdi.

Muhtarların yalanlanmasına, öğretmenlerin tümünden müfettişlerini tutmasına rağmen, müfettiş Yozgat'a sürülmeden kendini kurtaramadı.

Müfettişin suçu bu değildi. Gezdiği yerde halkı uyarıyor, elma dikilmesini, tırtılların temizlenmesini, bitkilerin ilaçlanmasını, toprağın işlenmesini istiyordu. İnsanca yaşayabilmeleri için halkı uyardıya çalışıyordu. Onu iğrenç iftiralarla Burdur halkına kötü göstermeye çalışanlar, ne yazık ki sonunda yenik düştüler. Burdur halkı gerçeği anladı ve o müfettişe kendilerini temsil için senatör olma hakkını verdi, şimdi aranızdadır.

Bir gün Burdur'luların yaptığını tüm ülkemiz halkı yapacaktır.

İşte suç unsuru olarak işlem gören bir başkası; Halit Paşa Ortaokulu Öğretmeni Tevfik Toktamış. Suçlanan sorular şunlardır :

«Atatürk'ün Lenin'e benzeyen resmini yaparak okul kitaplığına astığınız,

Atatürk'ün sol eli kasketinde resmini rozet olarak bastırıp dağıttığınız, sattığınız söylenmektedir.»

Bir başkası, hem de akılları durduracak şekilde düşün ölçüsünden yoksun bir işlem.

Niğde Ulukışla Tabaklı Köyü öğretmeni yolda araba beklerken, yanlışlıkla oradan geçmekte olan valinin arabasına el kaldırdığı için, 6 . 3 . 1975 tarihinde açığa alınmış, disiplin kuruluna verilerek Yozgat ili emrine sürülmüştür.

Sen misin vali beyin arabasını durduran, sen misin 500 metre uzakta iken gelen arabanın kime ait olduğunu bilmeyen...

İşte sayın senatörler;

Sayın Profesör Fethi Çelikbaş'ın dediği gibi, bazı kimselerin değil, böylesine mantıksız işlevlerle, böylesine çağ dışı hukuk dışı düşüncelerle kıyılan insanları bildiğimiz için ve yine affetmenin yüceliğine inandığımız için bunu savunuyoruz.

Bir süre önce Anayasa maddeleri zorlanarak, Anayasa değiştirilerek eski Demokrat Parti mensupları affedildiler. O zaman affın yüceliğinden, erdeminden, toplum düzenini geliştirmesinden ve barıştan, özgürlükten geniş ölçüde söz ediliyordu. O zaman ben de söz almış ve «Dilerim ki, yüce Meclis tüm af işlemlerinde bu hoşgörüyü, bu yüceliği gösterebilirler.» demiştim. Biz, o gün affedilen insanların suçsuzluğuna inandığımız için değil, affın yüceliğine, affetmenin erdemine, affın barışa, kardeşliğe, birlik ve beraberliğe katkısına inandığımız için kendilerine katıldık ve oyumuzla destekledik.

Şimdi görüyorum, o gün affetmenin erdeminden söz edenler, şimdi hiç o ağızda görünmüyorlar. Bırakın bunu, disiplin suçlarında ceza hukuku aramıyorlar. Verdiğim örnekler bakılırsa, hakikaten hiç birinde hukuk anlayışı yoktur. Dedim ya, profesörün hukuk anlayışı bu olursa, müfettişe, disiplin kurulu üyelerine, hukuk nosyonu olmayan işlemlere ne diyelim.

Tüm bunlara rağmen, insanın aklına ister istemez şu soru geliyor: Bir ülke düşününüz ki, demokrasiyle yönetilsin, oldukça tutarlı bir Anayasası olsun, bağımsız yargı organları bulunsun; böyle bir ülkede vatandaşlarının bir kısmı için Anayasa değiştirilerek, yasalar zorlanarak aflar çıkarılsın, ölüme mahkûm edilenler affedilsin, vergi kaçakçılığı, adam öldürme, hırsızlık, dolandırıcılık ve hatta yüksek yargı organlarıncı ihanetleri saptanmış kimselerin suçu üzerinde durulmasın, hepsi toplum düzeni için affa lâyık görülsün; buna karşılık yukarıda saydığım hukuk dışı işlevlerle, hukak dışı saçmalıklarla suçlananlar affedil-

mesin, bunların affında toplum düzenini sarsacak yarılar aransın.. O ülkede sağlıklı düşünmeden, eşitlik ilkelereinden ve demokrasiden söz edilemez. Buna, düpe düz keyfilik denir, nasıl istersem öyle yaparım, düzeni denir.

Biz, «Toplum düzenini sarsanlara ceza verilmesin» demiyoruz. Bunu demeye, bunu istemeye ne hakkımız, ne de yetkimiz var. Ceza ile davranışlar kendi ilişkileri ve kendi kuralları içinde işler. Biz, ceza tayinindeki aksaklığı dile getiriyoruz. İşleyen bozuk düzenin içinde bazı davranışların doğallığından söz ediyoruz. Her ne durumda olursa olsun, toplum düzeni için cezadan çok, barışın yüceliğine inanıyoruz.

Konuşan bazı arkadaşlar, «Disiplin suçlarının affını isteyenler suçluların izini kaybettirmek istiyorlar.» diyorlar. Bu düşünceye katılmak mümkün değil. Disiplin yoluyla ceza alan kamu görevlilerinin yüzde 99,9'u halen görevleri başındadır. Başarıları da, eksikleri de kendileriyle beraberdir ve Devletin denetimi altındadır. Neyin izi kaybolacak?. Valinin arabasını durdurmak istediği için suçlanan, açığa alınan ve Yozgat'a sürülen öğretmenin mi, yoksa onu bu çağırdığı, insanlık dışı hukuk işlemine tabi tutan ilgililerin mi, yoksa öz Türkçeyi kullanan öğretmenlerin mi?. Kimin izi yitecektir, kim kaybolacak?..

Sayın senatörler;

Dikkat buyurdunuzsa, saydığım örnekler içinde hırsızlık suçu yoktur, kaçakçılık yoktur, ırz düşmanlığı yoktur, vatana ihanet yoktur; sadece ve sadece düşün suçu üzerinde duruluyor. Örneklerin hiç birinde suç sayılabilecek düşün de yoktur. Biz, neyi ve kimi affedeceğiz.? Bu düzende, namuslu adamaların tümünün dosyası dolu olması gerekir, sicili bozuk olması gerekir. Ben bu düzenin gidişine uyanın doğruluğundan şüphe ediyorum. Eğer bir öğretmen, bir yerde bir - iki yıldan fazla kalmışsa, o öğretmen en başarısız, en amaçsız bir öğretmendir. Uymuştur ortamı, dokunmuyordur düzenin gidişine. Gözünün birini kırpan insandır; kendisine değmeyen yılanın bin yıl yaşamasını isteyen kimsedir.

Şimdi size, toplumumuzun başka bir yönünü tırmalayan, daha doğrusu tırmalamak isteyen suç düzenine iki örnek vereceğim.

Erzincan Öğretmen Lisesi Meslek Dersleri Öğretmeni Nezihe Özgür'e sorulan sorular:

«Alevilere ilgi ve yakınlık gösterdiğiniz, sık sık onların iyi insanlar olduğundan söz ettiğiniz, Alevi grubu tuttuğunuz, Alevî velilere daha çok ilgi gösterdiğiniz,

Sık sık TÖB - DER lokaline giderek Kürtçülük ve aşırı fikirler üzerinde tartışma yaptığımız,

Deniz Gezmiş'in asıldığı gün üzüntülü olduğunuz, İl'e gelen öğretmenleri ve okulunuz öğretmeni Müjgân Özkaya'yı bu konularda yetiştirdiğiniz iddia edilmektedir.»

Yine aynı konularda Merkez Ortaokulu Müdürü Ali Rıza Yazar'a şu sorular sorulmuştur:

«Alevî öğretmenlere ve TÖB - DER avukatına ücretli ders verdiğiniziz.

Alevî olan hademe Makbule Akkuş'a okulun anaharını verdiğiniziz,

3 - D şubesindeki İlhan Gökdemir'i (Bir Yol) piyesinde görevlendirdiğiniziz,

Eğitsel kol faaliyetlerine çok istekli olan öğretmen Mustafa Demir'i değil de, Kürtçü olduğu söylenen stajiyer öğretmen Turan'ı görevlendirdiğiniziz,

19 . 2 . 1975 günü bozkurt rozeti takan bir öğrencinin yakasından rozeti çıkardığınıziz,

Bütün sınıflara Alevî öğrenciler yerleştirerek, bu suretle öğretmenlerin hareketlerini kontrol altına aldığınıziz iddia edilmektedir.»

İşte suç unsuru sayılan davranışlar. Bunlardan Nezihe Özgür, soruşturması sonunda dinlediğiniz sorular sonucu, önce Artvin'e, sonra da memleketi Çorum'a sürgün edilmiştir; diğeri henüz sonuçlanmamıştır. Bu affınız işte bu tür akıl dışı işlemlerle küstürülen öğretmenleri barıştıracaktır.

Bazı konuşmacılar, özellikle işlemlerin dosyalardan çıkarılmasına karşı çıkmışlardır. Dosyalarda işlemlerin sonucu olmadıkça, sonucu alınmadıkça, affetmenin hiçbir değeri olamaz sayın senatörler.

Disiplin işlemlerinin sonucu belli süreler içinde hemen uygulanmaktadır. Hemen hepsi hukukî deyişle «İnfaz» edilmiştir. Biz, infaz edilen suçları affedeceğiz. Bunun nedeni de, kişiyi bu suçlamalarla haksız yere uğrattığımız baskılardan, kınamalardan, aşağılamalardan kurtarmaktır. Bugün herhangi bir yere atanmada suçlamalar büyük ölçüde etken olmaktadır. Kişinin bugün yaptığı davranış değil, 10 yıl, 15 yıl, hatta 30 yıl önce yaptığı ufak bir davranış dikkate alınmaktadır.

Öyle duyurular yapılıyor ki, o duyuruya istek yapabilmek için hiç ceza almamış olmak gereği konuyor. Eğer ufak bir davranış için ceza görmüşse, ömrünün sonuna kadar bunun cezasını çekiyor.

Hukukta suç sayılan davranışa ceza bir defa verilir. Bizde yeri oluyor ki, suç sayılan davranışlara bir

değil, birçok ceza birden veriliyor, ya da disiplin işlemleri yoluyla, ömür boyu aynı ceza tekrarlanıyor.

İşte, hukukçularımıza, profesörlerimize, profesör unvanı almış tüm aydınlarımıza, aydın ve apaçık düşünenlerimize bu noktalarda iş düşmektedir. Buraya gelip, «Disiplin cezasının Ceza Hukukuyla ilgisi yoktur.» demekle iş bitmez, bunun nedeni anlatılır. Her işlemin bir hukuku vardır. Hele bu ceza ile ilgili ise, baştan sona hukuksal olması gerekir. Yoksa, bu düşüncesiyle adamı, hukuktan da, profesörlükten de atarlar.

Bu ülkede, «Ceza vermenin hukukla ilgisi yoktur.» diyenlerin yanında, hukuka ve hukukun üstünlüğüne son derece bağlı ve saygılı olan çok değerli hukukçularımız da vardır. Şu günlerde bunun bir örneğini daha verdiler. İşkence yaptırmayı hüner sayan, işkence feryatlarına kulak tıkayan, işkence yapılması için işkencecilere durmadan yeşil ışık yakan, bunu yaptırabilmek için Anayasa maddelerinde değişiklik teklifleri öneren ve Anayasayı halkına lüks sayan bir profesörü Hukuk Kurumundan atmıştır.

Böyle bir hukuk profesörü Başbakanın gününde uyumsuz olmaz da, ne yaparsınız? Onun yaptıklarına boyun mu eğersiniz? Susar mısınız? «Aman bana zararı dokunur» mu dersiniz?

Yurtsever insanlar bunu yapamazlar; yapmadılar da. Yapmadıkları için de binlercesinin dosyası doldu ve haklarında kovuşturmalar başladı. Meşhur «Balyoz emri» ile bir gecede dört bin öğretmen toplattı, subay, astsubay toplattı, yurtsever aydınları, halksever insanları toplattı. Elbette, bunların dosyası doludur. İşte böyle emirlerle doluyor dosyalar.

Bu davranışların hukuk dışı olduğu, şimdi kendisinin meslektaşları tarafından da kurumlarından kovulmasıyla daha da iyi anlaşılmiştir.

SABAHATTİN ORHON (Giresun) — O kurum hikâye; bırak sen onu.

BAŞKAN — Lütfen müdahale etmeyiniz efendim; Sayın Orhon.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Otursana oturduğun yerde; sen bilmezsin.

BAŞKAN — Sayın Feyyat, rica ediyorum efendim. Sayın Feyyat, o sizin göreviniz değil efendim, benzeniz o görevi yapıyorum.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Beni rahatsız ediyor.

BAŞKAN — Rica ediyorum efendim, müsaade buyurunuz.

Devam ediniz sayın Ünsal, buyurunuz.

NİYAZİ ÜNSAL (Devamla) — Bu profesör bir konuşmasında buradan bana yanıt verirken, yalan söyleyerek kendini savunmaya kalktı. «Ben, İsrail Konsolosunu öldürmesinler, korksunlar diye böyle bir emir verdim, etkili olsun istedim.» dediler.

Hayır, durum hiç de böyle değildir. Bir profesör olarak kendini savunabilmek için yalan söylemektedir. Bu tarihe mal olan faşist emir verildiği sırada.. (A. P. sıralarından gürlütüler)

BAŞKAN — Sayın Ünsal, İchtüzüğümüzde temiz dille hitap etme mükellefiyeti, mecburiyeti vardır; bir.

Ayrıca, ifade buyurduğunuzun konuyla da ilgisi yoktur; iki.

Lütfen bu ölçüler içinde devam buyurunuz efendim, rica ediyorum sizden.

NİYAZİ ÜNSAL (Devamla) — Bu sıfatları ben takmıyorum, emrin bünyesinde var, davranışın kendisinde var efendim.

BAŞKAN — Lütfen ikazım istikametinde ifade buyurunuz efendim.

NİYAZİ ÜNSAL (Devamla) — Bu tarihe mal olan faşist emrin verildiği sırada İsrail Konsolosu kaçırılmamıştı, bu olay yoktu. Hafızadan yoksun değillerse, bu emirlerini 23 Nisan Bayramı konuşmasında verdiler. Elrom olayı bundan 24 gün sonra 17 Mayıs'da olmuştur.

Demek ki, insan ne olursa olsun, korku karşısında yalan söyleyebiliyor; ama bunu kimse yutmuyor, Hukuk üstünlüğünü balyoz gibi tepesinde patlatıyor.

ADNAN KARAKÜÇÜK (Kahraman Maraş) — Kime söylüyor?

NİYAZİ ÜNSAL (Devamla) — Bunları niçin anlattım?. Bazı arkadaşların korktuğu ve bize mal ederek «Cumhuriyet Halk Partisi belli kimseleri kurtarmak istiyor.» dediği kimselerin dosyaları işte böylesi yalanlarla doludur.

Ne yazık ki, binlerce öğretmeni bir demeçle suçlu kılan kişiler, aynı öğretmenlerin affını yapacak. Elbette bu kimseler yaptıklarının affını kolay kolay istemezler; direnişin, rahatsızlığın asıl nedeni budur. Yaptıklarının aydınlığa çıkmasını istemiyorlar; çünkü işleme tutturdıklarının tümü bağımsız mahkemelerce aklanmıştır. Sadece, emirlerinde olan müfettişlere hazırlattıkları dosyalarla, emirlerindeki karar organlarıyla aldıkları kararlarla bunları suçlamış, dosyalarını doldurmuşlardır; ama aynı kimseler yüksek adalet mahkemelerince karara bağlanan suçların savunmasını yapmışlardır, affını temin etmişlerdir. Aynı hoşgörüyü, aynı duyarlılığı dilerdik ki, bu işlemlerde de gösterebilirler.

Sayın senatörler;

Disiplin işlemlerinde Cumhuriyetten beri böyle bir işlem yapılmamıştır. Bunu ilk kez siz yapacaksınız. Bu, demokrasinin geliştiğinin işareti olacaktır. Parlamentomuz bu afı, Anayasamızın eşitlik ilkesinden birini daha yerine getirmiş olacaktır. Biz, suçluları değil, affı savunuyoruz. Cezadan çok, aftan yana olduğumuzu söylüyoruz. Bunu her yerde, her değerli üyenin böyle düşünmesini umuyoruz.

Geçen konuşmalarda bazı arkadaşlar, af yasalarına askerî personelin alınmamasını uygun buldular. Ben şahsen bu görüşe katılmıyorum.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Takrir verin.

NİYAZİ ÜNSAL (Devamla) — Terörle, baskıyla, zorla uyum sağlamanın günümüzde mümkün olmadığını biliyoruz; geçmişte de olmamıştır.

Öfkesini içine ekutan insanlarla iş yapılamaz arkadaşlar. Baskıyla ve terörle ayakta kalsaydı, Yeniçeri orduları kahrda. Yeniçeri isyanları, ya da ayaklanmaları sadece parasal nedenli değildir. Son Avrupa seferlerinin; uyanmaya, gerçekleri görmeye ve anlamaya büyük etkisi olmuştur. Yeniçeriler çoğunlukla bu etkinin tesiriyle ayaklanma yapmışlardır. Bunu açık seçik söyleyememiş, ulûfeleri bahane etmişlerdir.

Bizde de üç bin astsubay bir çırpıda Ordudan atılıyor. Birçok subay genç yaşta Ordudan atılıyor. Bunlara hiçbir yerde artık iş verilmiyor. Binlerce subay ve astsubay şu anda Devlet kesiminde iş alamadığı gibi, özel sektör kesiminde de iş alamıyor. Neden?. Ne olacak bunlar?. Aç mı kalacak, bunların çoluk çocuğu aç mı gezecek?. İnsanları açlığa mahkûm etmeye kimsenin hakkı yoktur, gücü de yetmez.

Ecevit Hükümetinin yeni göreve geldiği günlerde idi; gece evime tanımadığım biri geldi. Erzurum'dan geliyormuş, 12 Mart'tan sonra tutuklanmış ve 12 ay yatmış, askerî mahkeme kendisini aklamış, bırakmışlar; ama Ordudan ihraç edilmiş bir üsteğmen. Bana dediği şu: «Ben içerdeyken çoluk çocuğuma ekmek verenler oluyordu. Şimdi ben çıktım. Başkalarının el ucuyla ekmek vermesi çok zoruma gidiyor, kahroluyorum. Eşim ve üç çocuğum var, sizden bir iş istiyorum. Dün beni Öğretmenler Bankasına hademebaşı olarak alacaklardı, MİT'e sordular, alınmadım.»

Kendisine bir şeyler söylemek istedim, sabırlı olmasına telkine çalıştığım zaman, «Ben sizden ekmek istiyorum, çalışma istiyorum.» dedi ve başladı ağlamaya. Birgün sonra kendisini alıp Çalışma Bakanı Önder Sav'a götürdüm; yukarıda anlattığım durumu

ona da aktardık. Bakanın verdiği yanıt şu idi: «Size iş bulmamız imkânsız. Benim de bir hemşerim geldi, ona da bulamadım.» Üsteğmen sessizce çekilip gitti. Ne yapıyor, ekmeği nereden buldu; bilmem.

Böyle niceleri var, kimbilir. O İnsanları patlama noktasına getirmek önemlidir; çok sakıncalı durumlar yaratır kuşkusuz. Ordu disiplinine uymadığını söylediğiniz kimseleri başka bir alana kanalize etmemiz gerekir, sokağa değil. Korktuğumuz anarşinin baş kaynağından biri, işte bu sorumsuz düşünüş, sorumsuz tutumdur. Askerî disiplin işlemlerinin af kapsamına alınıp alınmamasının uygunluğunu biz değil, af dışı bırakılan askerler bilir. Kendi kendimize karlı dağdan kar bağışlamayalım; karlı dağın doruğuna tırmanalım; o zaman görürüz uygun olup olmadığını.

Sayın senatörler;

Karşılıklı sevgi ve saygının çözemeyeceği düğüm, aşamayacağı engel yoktur, Türkiye bir bütündür; aynı sevgi ve saygı ile sarmak gerekir. Askerî personelin af kapsamına alınmaması büyük bir eksiklik, hukukla çelişkidir. Bunlar affedilir; ama başka alanlarda kendilerine görev verilebilir. Ordunun üst kademelerinden emekli olanların, ya da ayrılanların tümü Devletin en üst kademelerinde, paranın çok verildiği yerlerde görevlidir; ama alt kademelerinden atılanlar sokaktadır, açlığın, sefaletin, ezilmişliğin kucağındadır. Bunu istemeye kimsenin hakkı ve yetkisi yoktur.

Değerli senatörler;

Bu af, insanî sonuçları en eğerli olan bir af olacaktır. Konuyu bu açılardan değerlendirmemizi diler, hepimize saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın üyeler, 481 S. Sayılı kanun teklifi üzerinde, gruptan başka dokuz sayın üye konuşmuş bulunmaktadır. Konu üzerinde görüşmelerin yeterliğine dair kifayet önergesi gelmiştir. İşleme koymadan evvel Hükümetin ve Komisyonun konuşup konuşmayacağını sormak istiyorum.

Hükümet konuşacak mı efendim?.

ADALET BAKANLIĞI CEZA İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ NUSRET HERGÜNER — Hayır efendim.

BAŞKAN — Konuşmayacaksınız.

Komisyon?..

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKANI REFET RENDECİ (Samsun) — Ben kısaca konuşacağım efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

LÜTFİ BİLGİN (İçel) — Kifayet aleyhinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Olur efendim. Zaten kifayet kabul edilirse söz sırası sizindir, Sayın Bilgen; siz konuşacaksınız, son söz sayın üyenin olduğuna göre.

Buyurunuz sayın Rendeci, Komisyon adına.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKANI REFET RENDECİ (Samsun) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Memurların disiplin suçlarının affı hakkındaki kanun teklifinin görüşülmesinde geçen celsede usule dair bir mevzuda kısaca arzı malumat etmiş idim. O mevzu dokunmayacağım, bu mevzuu da fazla uzatmadan kısaca bazı tespitlerimizi arz etmeye çalışacağım.

Muhterem arkadaşlar;

Muhtelif vesilelerle, muhtelif yönlerinden bu kanun teklifine girişler yapıldı. Her görüşü, kendi mantık silsilesi içerisinde haklı bulmamak mümkün değil. Fakat yaptığımız iş, görüşleri ve anzarileri ortaya getirmek değil, Devlet yönetimine hâkim olan düşüncüyü, Devleti yönetecek olan, amme hizmeti görececek kişilerin o hizmete lâyık olup olmadıklarını; lâyık olanlarla olmayanların arasındaki farkı belirtme yönünden işin üzerinde durmak istiyorum.

Muhterem arkadaşlar;

Türkiye'de 40 milyona yaklaşan nüfusumuz var. 1 milyon da memurumuz var. Memurlara bağlı olarak da her aileye 3 - 4 kişi olarak kabul ederseniz, 4 milyon kişiyi ilgilendiren; ama 36 milyonun derdi, davası gibi ortaya getirilen bir mevzu var. Arkadaşlarımız şimdi, «Efendim, Türkiye'de herkes Devlet memuru olmak mecburiyetinde değildir. Devlet de herkesi çalıştırmak mecburiyetinde değildir.» diyorlar.

Devlet hizmetin yürümesi için nitelik arayacak; Kanunlarına, tüzüklerine, yönetmeliklerine uygun hareket edenleri vazife görenleri yahutta o vazifenin gereğini yerine getirebilecek olanları elbette o işte kullanılacak ve istihdam edecek. Herkesin Devlet hizmetinde çalışması mümkün olmaz.

O halde, arkadaşlar gibi bir çelişkiye düşeriz. 40 milyonluk Türkiye'de 39 milyonunu bir tarafa bırakır, bütün meseleyi o 1 milyonun üzerine getirirseniz, o 1 milyonun içerisinde de saydıklarımız ve topladıklarımızın hepsinin; en küçük ihtar, disiplin cezası, tevbih, ihraç vesaire cezaları almış olanların sayısı. 3 - 5 bin kişiyi geçmez. Meseleye bu ölçülerden bakmakta fayda olduğu kanaatindeyim; bu birincisi.

İkincisi; yana yakıla, acıklı acıklı burada anlatılan hikâyelerde elbette doğruluk payı olanlar vardır; dosyaları var. Ama herkes kendi ölçüleri içerisinde dosyanın bir kısmını okur, diğer kısmını okumazsa, o zaman meselenin derinliğine, meselenin aslına nüfuz etmek de mümkün olmaz. Türkiye'de mahkemeler, bağımsız yargı organları var. Anayasanın 118'nci maddesi meselelerin hepsini derlemiş toplamış; kimin ne yapacağını, hangi hizmetleri göreceğini bir araya getirmiş, Anayasanın 118 nci maddesi içerisinde; haksızlığa uğrayan, disiplin cezası verilen, ihraç edilen kimlerin hangi yullara gideceklerini gayet açıkça ortaya koymuş. Müsaade ederseniz, oradan bazı hükümleri arz etmek istiyorum.

«Memurlarla ilgili hükümler:

a) Genel Kural.

Madde 117. — Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevler, memurlar eliyle görülür.

Memurların nitelikleri, atamaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.

b) Memur teminatı.

Madde 118. — Memurlar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekkülleri mensupları hakkında yapılacak disiplin kovuşturmalarında, isnadolan hususun ilgilieye açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi, yazılı savunmasının istenmesi ve savunma için belli bir süre tanınması şarttır.

Bu esaslara uyulmadıkça disiplin cezası verilemez.

Disiplin kararları, yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz.»

Muhterem arkadaşlarım;

Şimdi, bütün bunları vermişsiniz, yapmışsınız, ondan sonra, Türkiye'de suç işleyen kimse hakkında kanun hükümlerini, yönetmelik hükümlerini yürüttüğünüz zaman, bazı arkadaşların düşüncelerine göre, Devleti kurtarmak için yapılan faaliyet suç diye gösteriliyor. Kim kurtaracak bu Devleti, hangi memur kurtaracak?. Falanca adam suçlu, hakkında takibat yapılırca sual sorarsınız.. Her türlü teminatı var; ama bunun hakkındaki takibatı yapan kişiye hakaret ederseniz, suçlu gösterirseniz, bu Devleti kim yönetecek, kim sahip çıkacak, kanunları kim tatbik edecek?.

Bu düşünce, bu Devlet için iyi bir netice getirmez.

Muhterem arkadaşlarım;

Buraya böylece temas ettikten sonra, şimdi hukukçu olmayan arkadaşlarımızın birbirine karıştırdıkları

bir mevzu var. Müsaade ederseniz, onun hukuktaki yerini hukukî yönden kısaca arz etmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlar;

Ta kontrasosyalden başlayan, cemiyetin içinde beraber yaşamaya karar vermiş kişilerin, o cemiyet içerisinde konmuş kaidelere saygılı olmaları, birbirlerinin hürriyetlerinin sınırının ve hududunun diğerinin hürriyetinin hududuna ve sınırına kadar olduğunu ve bu işi yapan Devletin de bazı haklara sahip olduğunu, Devletin bu haklarını kullanırken vatandaşların da hukuk devleti içerisinde, Devletin bu yükü yahutta kuvveti karşısında ezilmemesi için bağımsız yargı organlarıyla diğer organlar tarafından haklarının teminat altına alındığı; yani kısaca, şu Anayasa çerçevesinin içerisinde ve bu Anayasa sisteminin içerisinde her türlü hak, teminat ve yaşantılarımızın teminat altına alındığı belli ve açıktır.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım ceza nedir, suç nedir, fail nedir, fiil nedir?.. Bir kişi diğerini öldürürse, kanun, «Öldürmenin cezası bu.» demiş. Buna da şu ceza verilir.. Kim verir cezayı?. Ceza verme hakkı kime aittir?. Devlete aittir. Şimdi, bu öldürme fiilinden dolayı Devletin vermek yetkisinde, hakkında olduğu o cezayı, Devlet, «Ben infaz etmem» diyor. İşte af kanunu bu arkadaşlar. Ne suçu ortadan kaldırır; Ahmet'in, Mehmet'i öldürmesini, (öldürme fiili ortada) ne suçluluğu; Ahmet'in, Mehmet'i öldürmesinde Ahmet'in katillliğini, suçluluğunu ortadan kaldırır.

SALİH TANYERİ (Gaziantep) — Öyle değil, öyle değil.

NAZİF ÇAĞATAY (İzmir) — Suç işlemiş kişi ayırılır.

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim, müdahale etmeyiniz lütfen; kendine ait fikirlerini söylüyorlar efendim.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKANI REFET RENDECI (Devamla) — Bunların hiçbirisini ortadan kaldırmaz; bunlar suç olarak vardır. Ahmet öldürülmüştür, bir öldürme fiili vardır; af kanunu öldürme fiilini ortadan kaldırmaz, öldüren adamın katillliğini de ortadan kaldırmaz. Devlet; «50 nci Yıl dolayısıyla ben bir atıfette bulunuyorum; bana ceza verme yetkisi verilmiştir, ben ceza verme yetkisini ortadan kaldırıyorum.» diyor. Af, bu arkadaşlar. Bütün hukukî neticeleriyle ortadan siler demek; adamın suçluluğunu, katillliğini, öbür adamın maktulüğünü, maktulün mirasçılarının haklarını vesairelerini ortadan kaldırmaz ki.. Mirasçılarının tazminat

davasını, hukuk davasını ortadan kaldırır mı? Kaldırmaz; devam eder. Ortadan kaldırılan nedir? İşte, Devlet babanın, Devletin, ben bir atıfette bulundum; cezayı infaz etmiyorum. Sadece Devlet ceza verme hakkını kullanmıyor; yoksa diğer suçlar ve suçluluklar ortadadır. Hukukî bakımdan affı böyle anlamamız lâzım ve hukuk literatüründe de hukuk ilminde de hukukçular arasında da bu böyledir, böyle münakaşa edilmiş ve böyle kabul edilmiştir. Bu, bugünün meselesi de değildir; Ceza Hukuku çıktığı günden beri böyle anlaşılan bir mevzudur.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım;

Bütün hukukî neticeleriyle ortadan kaldırır. Kaldırır; neyi kaldırdık?.. Ceza Hukukunda, ceza kanunlarına göre verdiğimiz cezaları kaldırdık. E, biz şimdi neyin münakaşasını yapıyoruz?. Devleti yöneten, milletin işlerini gören memurların o vazifelerini görürken, vazifeleri esnasında tutum ve davranışlarına dair verilen cezaların münakaşasını yapıyoruz. Bu münakaşada ne var muhterem arkadaşlar?. Memur ne yapacak; kendisine bir vazife verilmiştir, vazife verilmiştir, vazifesinin hudutları kanunlarla, yönetmeliklerle tayin edilmiştir; ne yapacak, ne yapmayacak.. Bazen yaptığından dolayı, bazen yapmadığından dolayı ceza kanunlarına göre suç olan ve olmayanlara göre durumu tetkik ve müzakare edilerek, münakaşa edilerek; suç teşkil ediyorsa, adliyeye gönderilir. O suçtan dolayı ayrıca memuriyetiyle ilgili bir noktası varsa disiplin kurallarına gider. Suç teşkil etmiyorsa, disiplin yönünden kovuşturmaya tabi olur.

Şimdi, burada Ceza Hukukunun esasları cari olmaz. Ceza Hukuku içerisinde bu meseleleri ölçemeyiz. Devleti yöneten memurlar hakkında sadece o yönetimin işleyebilmesi için alınmış tedbirlerdir disiplin suçları ve disiplin takibatı.

Muhterem arkadaşlar;

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 133 ncü maddesi var. Maddeyi mealen arz ediyorum: Diyor ki, «Memuriyetten ihraç cezaları hariç, ihtar ve tevbihte üç sene geçtikten, diğer takibat ve soruşturmada da beş sene geçtikten sonra, hakkında ceza tayin edilmiş olan memur, amirine müracaat eder, kendisi hakkında verilmiş olan disiplin cezasının kaldırılmasını isteyebilir. Durumu tetkik edilir, amirin talebiyle disiplin kurullarına havale edilerek cezası kaldırılır.» der.

Yalnız, maddenin başlığında arz ettiğim gibi, diyor ki, «İhraç cezaları hariç. Ne yapmış?. Mahallenin bekçisine gece mahalleyi bekleme vazifesi vermiş-

siniz, gitmiş evi soymuşsa, hakkında hırsızlıktan dava açılmış ve bu ahlâkî tutum ve davranışından dolayı bekçilikten atılmış ise; bu hırsız bekçiyi getirip yine mahalleye bekçi mi yapacaksınız?.. Bu adam memuriyete dönemez artık. Başka iş sahası yok değil. 40 milyon nüfusun içinde bunu 1 milyon memur grubundan ayırırsınız, 39 milyon insan nasıl geçiniyorsa, o da öyle geçinir. Aç kalmış, perişan kalmış.. Devlet her aç kalana kendi imkânları içerisinde iş verecek, şunu verecek, bunu verecek; ama onu illâ getirecek kamu sektöründe vazifelendirecek, diye bir mecburiyeti koymamız mümkün değil.

Muhterem arkadaşlarım;

Dosyaları okudunuz, güzel güzel; Sayın Ünsal arkadaşımızın dediği gibi, müfettişler yalnız sualler sordular; ama başkaları da var. Ben size onları da söyleyeyim: Bir lisede talebesinin ırzına tasallut eden öğretmeni mahkemeye sevkettiğiniz zaman, o ahlâkî redâet içerisinde bulunan bir öğretmeni af kanunuyla tekrar o talebelerin içerisine mi sokacağız?.

SÜREYYA ÖNER (Siirt) — Geriye işlemez.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKANI REFET RENDECİ (Devamla) — Bu, onu getiriyor.

Türk Silâhlı Kuvvetlerinde böyle bir kişi olmuş ise, Türk Silâhlı Kuvvetleri camiasına giremez.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Zaten giremez.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKANI REFET RENDECİ (Devamla) — E. üstadım, oraya giremez, oraya giremez de, maarif camiasına bu adam girer mi?.. Kendisine teslim edilen veznedeki paraları alıp giden adam, affedildi; ben affedildim efendim, bana ceza verin, yine veznedarlık vazifemi yapayım diyecek; getireceksiniz devletin paralarını ona mı teslim edeceksiniz?.. Getirilen kanun bu. Öyle ise, Devletin ordusu da, milleti de, maarifi de, veznesi de, maliyesi de, her yeri birdir, tapusu da birdir. Tapuda sahtekârlık yapıp Ahmet'in tapusunu Mehmet'e nakleden adamı memuriyetten atacaksınız, ondan sonra getirip buraya diyeceksiniz ki, bunu bütün hukukî neticeleriyle affettim, dosyasını da ortadan kaldırdım, anasından nasıl doğmuşsa öylece getirdim.... Yapamazsınız, buna hakkınız yok. Yapamazsınız; bizim de hakkımız yok, hiçbirimizin hakkı yok. Devleti yönetecek elemanları, Devleti yönetecek insanları seçiyorsunuz.

Mahalle muhtarından ilmihaber alarak memuriyete gelme değildir. Binbir türlü tahkikat yaparak

Devletin mühim vazifelerini mühim kimselere vereceksiniz. Bu kişilerin ahlâkî tutum ve davranışlarını, memleket severliklerine inanışınızı, bu vazifeyi ahlâkî bakımdan, fiilî bakımdan, fizikî bakımdan yapabileceğini tetkik ederken, bütün unsurların içerisinde bunları da arayacağız.

Arkadaşlarım, işte bu kanun bunu getiriyor. Bir memur ihraçtan gayrı bir ceza almış ise, amirine müracaat ederek der ki, benim hakkımdaki cezayı kaldırın. Tetkik edilir kaldırılır; ama ihraç edilmiş kimsenin, memuriyete yaramaz denilmiş kimsenin, tekrar memuriyete alınması mümkün değildir, bahis mevzuu değildir. Devlet vazifelerini yürütmek için bu kadar nüfus içerisinde kabiliyetli, dirayetli kişileri imtihana tabi tutar. O zaman arkadaşlar, imtihana ne lüzum var?. Devlet, falan yerlere eleman alırken niçin imtihan açıyor?. Niçin haklarında tahkikat yapıyor?. Bu soruşturmaya ne lüzum var?.. Her müracaat edene Devletin kapılarını açalım, teslim edelim; o düşünce içerisinde gidersek.

Muhterem arkadaşlarım;

Sayın Ünsal arkadaşımız bir şey daha söylediler; ben sadece bir noktasına işaret etmek istiyorum.

1918; İkinci Dünya Harbinin bitiminden sonra Atatürk 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktı. Bu, Millî Mücadelenin başlangıç tarihi. Padişahlık; Osmanlı İmparatorluğu, İstanbul Hükümeti Atatürk'ü tutum ve davranışlarından dolayı ölüm cezasına da mahkûm etti. Ama Atatürk davasında muvaffak oldu, o düzeni yıktı, kendisi bir düzen kurdu. Atatürk'ün bu kurduğu düzen içerisinde de Atatürk mahkûm olacak değildi. Atatürk, başka bir düzene karşı çıktı. Osmanlı İmparatorluğu düzeni yürüseydi, Atatürk onların indinde suçlu idi. Ama, Atatürk kurduğu düzen içerisinde memleketini kurtardı ve o düzen içerisinde elbette suçlu olmadı da, onun sahibi oldu, kurucusu oldu, yürütücüsü oldu, kurtarıcısı oldu. Şimdi o düşünce ile öbür düşünceyi birbirine karıştırmamak lâzım. Ama, bu düzeni beğenmiyorsanız, siz de bu düzeni yıkarsınız; yıkmaya çalışanlar yarın onun sahibi olurlar, suçlu olmazlar, başkaları suçlu olur, suçluların yeri değişir. Meseleyi onunla mukayese etmek pek faydalı değil kanaatimce. Sadece bu kadar işaret etmekle yetindim.

Muhterem arkadaşlarım,

Biz, 1803 sayılı Af Kanunu çıkarken Komisyonumuzda ve Umumi Heyetimizde, «Bu Af Kanununda niçin disiplin suçları kanun kapsamı dışarısında bırakılmıştır?» in münakaşasını ve müzakeresini yaptık.

Gerek Komisyon, gerekse Cumhuriyet Senatosu Umumi Heyeti Cumhuriyetin kurulduğu günden bugüne kadar çıkarılan af kanunlarının hiç birisinde disiplin suçlarının affedilmemesini ve bugün de affında bir fayda bulunmadığını nazarı itibare alarak, Yüce Heyetiniz bu kanunun reddine karar verdi ve bu düşünce Millet Meclisinde de çoğunluk kazandı yahut karşı fikir çoğunluk kazanamadı ve disiplin suçlarının affı hakkındaki teklif reddedildi. Biz o günden bugüne kadar geçen zaman içerisinde, Komisyonumuzda da yaptığımız müzakerelerde, bu düşüncede bir değişiklik yapılmaması lâzımgeldiği netice ve kanaatine vardık ve Yüce Heyetiniz huzuruna da raporumuzu bu düşüncelerle getirdik. Bu suçların affının bir fayda sağlamayaacağı, ancak mağdur olan kişiler var ise, bunların da kanunlarla haklarının iadesi için gerekli yolların mevcut olduğu netice ve kanaatine vardık, bu sebeplerle Komisyonda bu af teklifinin reddinin uygun olacağını mütalaa ettik.

Bu arz ettiğim gerekçeler içerisinde, bu görüşümüzde de bugüne kadar bir değişiklik olmamıştır. Komisyon raporuna iltifat buyurmanızı saygı ile rica eder, teşekkür ederim. (A. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Bir yeterlik önergesi var, okutuyorum efendim.

Başkanlığa

Müzakeresine devam olunan 481 Sıra Sayılı Kanun teklifinin tümü üzerindeki konuşmalarla mevzu aydınlanmıştır. Yeterliğin oylanmasını teklif ederim. Saygılarımla.

Kütahya

Ahmet Özmumcu

BAŞKAN — Yeterlik önergesi aleyhinde, Sayın Bilgen söz istemiştiniz.

LÜTFİ BİLGİN (İçel) — Hayır...

BAŞKAN — Sayın Feyyat siz söz istemiştiniz, buyurunuz efendim. Yeterlik önergesinin aleyhinde.

Sayın Feyyat istirahat edeyim, yeterlik önergesi kabul edilmediği takdirde söyleyeceğiniz sözleri, yeterlik önergesi dolayısıyla söylemeyiniz lütfen. Niçin kabul edilmemesi gerektiği konusunda fikirlerinizi lütfediniz.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Konuya bağlıyım Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın senatörler;

Cumhuriyet Senatosunun hikmeti vücudu, «Cumhuriyet» sıfatı, niteliği de başına konduğuna göre, özelliği Millet Meclisinden farklıdır. Kurucu Mecliste bulunan sayın üyeler daha iyi bilirler. «Acaba kor-

poratif bir mahiyet mi ihraz etsin, yoksa tamamıyla Millet Meclisinin yapısı gibi mi olsun?» tartışmalarından sonra, şahsî kanaatim odur ki, bugünkü durumun ekseriyet kazanması ve bugünkü sonucun sağlanması yerinde.

Millet Meclisinin tasarruflarını kontrol ve denetleme bakımından Yüce Senatoya niçin bir korporatif mahiyet arz edilmek istenmiştir?.. Ama bunun başka sakıncaları olmuştur, düşünülmüştür. Millî iradeye bazı konularda ters düşer, partilerin, parlamentonun vazgeçilmez unsuru prensibine bazı konularda ters düşer. Yani şahsen yerinde olmuştur; ama Yüce Senatonun sayın üyelerinin, siyasî parti mensupları olduğunu bazı konularda bir tarafa bırakıp, elini vicdanına koyması lâzım. Aksi halde, Senatonun hikmeti vücuduna gerek kalmaz, Ancak Millet Meclisi ve Anayasa Mahkemesiyle iktifa edilir, tezi revaç bulur. (A. P. sıralarından «Yeterlik hakkında konuşun» sesleri)

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Evet, burada niçin oturduğumuzu, iplerimizin kimin elinde olduğunu teşhise gerek görmüyorum.. (A. P. sıralarından gürültüler)

REFET RENDECİ (Samsun) — Bizim ipimiz kimsenin elinde değil, sen kendi ipine bak..

BAŞKAN — Lütfen müsaade buyurunuz efendim.

REFET RENDECİ (Samsun) — Nê biçim konuşuyor Sayın Başkan?

BAŞKAN — Sayın Feyyat, siz yeterlik önergesi aleyhinde söz aldınız. Karşınızda sizin gibi Yüce Senatoda görev yapan sayın üyelerin, başkaları tarafından, başka iradelere tabi insanlar halinde gösterilmesi herhalde nâbeca bir sözdür. Bu sözünüzü lütfen hem tashih buyurun, hem de lütfen yeterlik önergesi üzerinde konuşun efendim..

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Sayın Başkanım, ben zaten Yüce Senatoya bu nazarla bakıyorum. Bunu bertaraf etmek isteyen bir - iki kişi olabilir; her müessesede olabilir, önemli değildir. Fakat bu bir - iki kişinin art düşüncesinin revaç bulmasına karşı olduğumu; ki Kuruca Meclis de, Yüce Senatonun sayın üyelerinin hepsinin ayrı ayrı, ferden, yegân yegân kâmil olacağına inandığı içindir ki, siyasî partilerden ziyade, Yüce Meclisi denetleme hususundaki idrake, bilince varacağını kabul etmiştir ve bu yapıyı kabul etmiştir. Sayın Cumhurbaşkanına 15 kontenjan kadro tanınmış, Millî Birlik Grupuna da (ki, bunlar

azınlığı kapsamaktadır) bilinen kontenjan tanınmıştır.

Şimdi, Yüce Senatonun ekseriyeti siyasî partilerden müteşekkildir. Siyasî partilerden müteşekkil olduğuna göre, eğer biz Millet Meclisindeki durumu aynen, harfiyen, tıpatıp burada tekrar edersek, bu Yüce Senatonun hikmeti vücuduna gerek kalmayacağı izahattan varestedir. Ben bunu arz etmek istedim. Millet Meclisi üyeleri mensup oldukları siyasî kadronun örgütüne daha yakındır.

ADNAN KARAKÜÇÜK (Kahraman Maraş) — Ne münasebet, biz uzak mıyız?..

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Burada 15 - 16 sene senatörlük yapmış olanların siyasî örgüte ne kadar yakın olduğunu ve kendisini seçenlerden... (A. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Feyyat, rica ediyorum sizden, bana yardım etmenizi istirahat ediyorum, lütfen efendim. Lütfen yeterlikle alâkalı ölçüler içinde fikirlerinizi ifade buyurunuz.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Ben bu ölçüler içerisinde sayın senatörlerin tarafsız, kâmil olduklarına inandığım için, yüzde 90'ını kapsamaktadır) onların yüksek vicdanına sesleniyorum...

YİĞİT KÖKER (Ankara) — Yeterlikle ne alâkası var Sayın Başkan?..

BAŞKAN — Müsaade buyurunuz efendim, kendi fikirlerini ifade ediyorlar efendim.

Buyurunuz Sayın Feyyat, lütfen tamamlayınız efendim, rica ediyorum.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Şimdi, eğer biz bu konuyu siyasî partiler dışında mütalâa edersek, emin olunuz ki, topluma daha faydalı olacağı kanısındayım. Bir defa, Sayın Komisyon sözcüsünün belirttikleri gibi, hırsızlıkla...

BAŞKAN — Sayın Feyyat, o, konunun aslıdır. Aslına girmeyiniz lütfen. Yeterlik önergesi kabul edilmezse, söz alırsınız ve aslına girersiniz efendim.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Ben aslına girmiyorum Sayın Başkanım; itaat ediyorum.

Hırsızlıkla şaibeli olan memurların hiç birisi hakkında tahkikat yapılmamıştır, korunmuştur. Bu itibarla, söylenecek çok şeyler vardır ve misaller vardır. Yüce Senatoyu tenvir edeceğime inanıyorum. Sayın Komisyon sözcüsü bu konuda tamamen yanılmışlardır. Ceza alanların % 99'u siyasî maksatlardır. Bunu tahrif ve tagyir etmeye kimsenin hakkı yoktur. Bir kuyumcunun altını alıp değiştirip yerine bakırı vermesi emniyeti suiistimaldir. Bir komisyon sözcü-

sünün de kalkıp da aynı tipte emniyeti suiistimal etmeye, konuyu değiştirmeye hakkı yoktur; emniyeti suiistimal eden o esnaftan farksız duruma düşer. Bu itibarla...

BAŞKAN — Sayın Feyyat, siz ifade buyuruyorsunuz ki verilecek örnekler vardır, konu iyi aydınlanmamıştır. Kabul edilmesin ki, fikirlerinizi söylemek imkânını bulabilirsiniz.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Evet. Bu itibarla, bunda kifayeti müzakere kararı verilmesin, bu konuda söylenecek çok örnekler vardır. Bu örnekleri detayları ile arz edeceğim.

BAŞKAN — Tamam efendim, lütfen Sayın Feyyat.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın üyeler,

Kifayet önergesi okundu. Aleyhinde Sayın Mehmet Feyyat konuşular. Kifayet önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kifayet önergesi kabul edilmiştir efendim.

Son söz Sayın Lûtfi Bilgen'indir, buyurunuz efendim.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, tatbikat yanlış oldu.

BAŞKAN — Efendim, bu konu üzerinde kifayet önergesinden sonra son söz senatöründür, buyurunuz efendim.

Buyurunuz, ifade ediniz efendim.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Tatbikat yanlış oldu Sayın Başkan.

BAŞKAN — Niçin efendim?

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Kifayet önergesinin oylanması, müzakerenin burada kesilmesi manasını taşır. «Son söz senatöründür.» hükmü, Hükümet ve Komisyon konuşmuşsa, ondan sonra bir kişi konuşabilir manasındadır.

BAŞKAN — Komisyon konuştu efendim. Komisyondan sonra son sözü senatör söyleyecek efendim.

SAFFET URAL (Bursa) — Üsküdar'da sabah oldu Sayın Ünalı.

BAŞKAN — Rica ederim efendim.

Buyurunuz Sayın Bilgen.

LÜTFİ BİLGEN (İçel) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok değerli arkadaşlarım,

Dün olayları anlatırken mümkün merteye kalplerinize, hislerinize, vicdanlarınıza ve dikkatlerinize hitap etmiştim. Böylece konuyu çözebileceğimizi san-

mıştım. Eğer bir sayın üye arkadaşımız, «Disiplin suçları içinde vatan hıyanetine kadar gidenler» olduğunu belirtmemiş olsaydı, bugün söz almayacaktım.

BAŞKAN — Sayın Bilgen, bir noktayı tartzih etmeme imkân vermenizi rica ederim.

Sayın Kutlar gerçi öyle bir ifadede bulundular. Sonra ifadelerinin ağırlığını kabul buyurarak, o ifadeyi tartzih ve tashih ettiler efendim.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Dinledim efendim. Sayın Kutlar'ı baştan sona kadar dinledim, diğer konuşmacı arkadaşlarımızı da dinledim; fakat bütün bu disiplin suçlarının affı aleyhinde bulunan arkadaşlarımızın birleştikleri ortak nokta, bunu bir tek kelime ile ifade etsinler veya etmesinler, hedefleri, disiplin suçlarının diğer bütün suçlardan çok daha ağır olduğu ve Devleti yıkmak için de birebir olduğudur. Bundan dolayı da bu cezaların affına karşı olduklarını beyan ederler. Halbuki biz vatan hıyanetinden mahkûm olmuş Devlet Başkanını affettik, bu meclisler bunu yaptı. Neden Devletin hizmetinde iken, onun herhangi bir noktasında küçücük bir kusur işleyen insanları affetmekten kaçınıyor, çekiniyoruz? Asıl önemli olan nokta budur.

Birbirinden üç ayrı zıt devrede hizmet etmiş olan meşhur Talleyrand der ki, «Herhangi bir kişinin, herhangi bir cümlesini getirin, idamına hüküm çıkarayım.» der. Demek ki insanlara ceza vermek bu kadar kolaydır. Dün, disiplin kurullarında cezaların çok güç verildiği beyan edildi. Halbuki diğer yandan bu söz de bir gerçektir. Eğer ceza verilmek istenirse çok kolaydır, ceza verilmek istenmezse, verilmesi çok zordur; ama Türkiye'de öğretmen ya da küçük memurun aldığı cezaların % 90'ı, onbinlerce memurun rahatsız olduğu bu cezaların büyük bir kısmı belki böyle kolayca verilmiş cezalardır. Biz 15 yıldan beri Türkiye'de bir af kampanyası yaşıyoruz. Tam 15 yıldır bunun son halkasına gelmiş bulunuyoruz. Son çıkardığımız büyük Af Kanunu ile bugün arkadaşlarımızın da belirttikleri gibi birçok suçlar affettik, fakat 15 yıldan beri kampanyası sürdürülen, hatta bunun için örgütlenen koskoca bir partinin çalışması sonucunda Türkiye, 15 yıl meşgul edildi, ama o Af Kanununu da yine biz, Cumhuriyet Halk Partili insanlar çıkardık.

1969 senesinde siyasî hakların iadesi ile ilgili af konusu buraya geldiği zaman bir kısım saygıdeğer A. P.'li arkadaşlarımız, bu kanunun bu affın karşısına çıktıklarını kuliste beyan ediyorlardı. Diyordular ki, «Nasil affederiz biz bunları. En iyi işi onlara verdik, bütün idare meclisi üyelikleri onlarda; on, yirmi

bin lira para kazanıyorlar. Göz diktikleri bir tek nokta var, bunu vermeyeceğiz» diyebiliyorlardı.

Ama, Cumhuriyet Halk Partisi, Sayın Genel Başkanı İsmet İnönü'nün önderliğinde iki noktadan hareketle biz buna girmiştik.

1) İnsanlık yönü. Bunu kabul edip etmemek önemli değildir; ama gerçek bir nokta budur.

2) Artık, bu siyasî af istismarı bitsin, Türkiye siyaset platformunda, siyaset meydanlarından miting meydanlarında ciddi konulara eğilsin. İşte, o halledileli beri Türkiye ciddi konularla uğraşmaya başladı.

Bu genel affın ya da siyasî hakların iadesinin isabetli olup olmadığı üzerinde tartışmalar yapılabilir, yapılmaktadır da. Hatta denebilir ki, bu afflar yanlış yapıldı: işte, anarşistleri affettiğimiz için Türkiye, bir türlü anarşiden kurtulamıyor. Halbuki kayıtlara bakıyoruz, Af Kanunundan faydalanmış bir tek kişinin ismini MC Hükümeti kurulduğundan veya hazırlığa başladığından bu yana faaliyetini görmüyor ve kayıtlarda tespit etmiyoruz. Asıl, af edilecek, ceza bile verilmeyen insanların Türkiye'de anarşiyi meydana getirdiklerini, kışkırttıklarını görmekte ve tespit etmekteyiz. Bir gün eğer onlar da kanunların pençesine düşer, mahkûm olur, yeniden af tartışması çıkarsa herhalde onları da biz affedeceğiz yine.

Bakınız, siyasî hakların iadesinde üzerinde fazla durulan bir nokta var; derler ki, «O zaten af değildir, bir hatanın düzeltilmesidir.» Gerçekten bu öyle midir değil midir, onu, o affa uğrayan insanlardan birinin kendi kaleminden, kendi kitabından birkaç cümle ile müsaadenizle aktarmak istiyorum.

Şu gördüğümüz kitap Sayın Nusret Kirişçiöğlü'na aittir. «12 Mart İnönü - Ecevit ve Tahkikat Encümeni Raporu» adını taşımaktadır. Kitapçılarda satılmaktadır. Biz, bu zatın kendi cümlesinden ihtilâl öncesinde, ihtilâl hazırlık döneminde neler yapıldığını kendi kaleminden gördüğümüz zaman ne derece suç işlendiğini, vatan ihanetinin nasıl yapıldığını, Türkiye'de demokrasinin nasıl kundaklandığını, gelecek dikta idaresinin sonunda - faşizmin mi, komünizmin mi geleceğinin bilinmediğini - bütün buna rağmen bu kadar ağır suçu işleyen insanların şu Meclislerden çıkan kanunlarla affedildiğini biliyoruz; ama bunu hatırlamak istemiyoruz. Şimdi, takılıyoruz, bu kadar büyük suçları affettikten sonra küçük memurların kusurlarını piyeyi deve yaparcasına büyütüp affetmek istemiyoruz.

O zamanın meşhur Tahkikat Encümeni Başkanı Sayın Nusret Kirişçiöğlü'nün kitabının en sonunda «Tavsiye» bölümünden bir paragrafı okuyacağım. Kitabın içerisi baştan sona kadar izahlarla dolu. Metni aynen okuyacağım, çünkü sonunda, işinize gelen paragrafı okudunuz da bazı yerleri bıraktınız, demiyeniz diye. Herkes alır okuyabilir, vitrinlerde vardır zaten bu kitaptan.

O günü hepimiz beraber yaşadık, şu Senatoda bulunan insanların hepsi de o gün politikanın içindeydiler, ben de o politikanın içindeydim. «Hafıza-i beşer nisyan ile maluldür» derler ise de bazen hatırlamak da mümkündür. Demek ki, her zaman hafıza-i beşer nisyan ile malul olsa da kitapların satırlarına girerler bunu unutturmuyorlar insanlara, tarih olmuş şeyleri de tekrar etmekte fayda vardır bazı zaman.

O zaman Tahkikat Encümeni'ne verilen görevin şümülü, hududu belli. Hukukçular bu hususta sözlerini söylediler, mahkeme sözünü söyledi, şimdi o Tahkikat Encümenine, Reisinin, kendi kitabındaki tarife göre bu kargaşalık içerisinde Türkiye'nin kurtulması için alınacak tedbirleri nasıl tavsiye ediyor, onu beyan etmek istiyorum. Bunu kendisi üç şekilde tavsiye ediyor :

1. — Teşriî tavsiyeler.
2. — İcraî tavsiyeler,
3. — Kazaî tavsiyeler.

Eğer Tahkikat Encümeninin tavsiyesine göre teşriî, icraî ve kazaî tavsiyeler yerine getirilirse o günkü şartlarda Türkiye kurtulacaktı. Halbuki; bu kitapta, okunduğu zaman görülür ki, eğer bu tavsiyeler o gün yerine getirilmiş olsaydı Türkiye'de özlemini çektikleri diktayı kurmuş olacaktı. Bir memlekette diktatörlük kurulduğu zaman onun hangi yöne işleyeceği kestirilemez. Komünizm mi getirecekler, faşizm mi getirecekler; ne getirirse getirsin ikisinin de metodu aynıdır, diktadır, demokrasi yoktur.

Demokratik bir yoldan 1950'nin en namuslu seçimi ile iş başına gelen liderler, içimizde o günün liderleri de vardır, sonra da onlara karşı gelenler de vardır, ileride iş çıkmaza girdiği zaman geçmişteki başarıları kendilerinden, başarısızlığı sistemden buldukları için evvelâ kendilerini iş başına getiren sistemi yıkmaya çalıştılar.

BAŞKAN — Sayın Bilgen, acaba konu ile irtibatını kurabilecek misiniz?

LÜTFİ BİLGİN (Devamla) — Çok ilgili. O kadar ilgili ki; tam içindeyim.

BAŞKAN — Lütfen efendim.

LÜTFİ BİLGİN (Devamla) — Böylece demokrasiyi yıkıp dikta kurmak isteyenleri ve en doğrusu suçüstü yakalandıkları zaman hapsedilip mahkum olanları affeden bu Meclis, Devletin içerisinde bir sinek mesabesinde olan küçük memurların suçlarını affetmekte diremiyorlar. Direniyorlarsa; o zaman benim de bunları Sayın Başkanım burada dile getirmeye hakkım vardır ve görevimdir.

Şimdi Sayın Nusret Kirişçioğlu der ki; «C. H. P. liderlerine düşen vazife...» Kendi liderlerine düşen vazife yapıldı, gereğini yerine getirdiler; neticesi ma-lum.

Şimdi muhalefete görev veriyorlar; Komisyon üyelerince. Bakınız cümleyi aynen okuyorum. Sonuna kadar da öyle okuyacağım :

«Bazı Cumhuriyet Halk Partisi propaganda ele-manlarının komünist radyoların neşriyatı ile muvazi bir çalışma içinde görüldükleri maalesef sabittir. Bu hareketlerin münhasıran ve ne olursa olsun C. H. P.'nin yeniden iktidara gelmesini temin gibi partizan bir maksatla yapıldığı söylenebilir. Herhalde bu faaliyetlerin kasten vatana ihanet olsun diye yapılmış olduğunu katı olarak ifade edebilmek mümkün ve hatta doğru değildir.

Bu propagandacıların hiçbiri, hatta köye kadar Demirperde gerisi Türkçe yayınların dalga uzunluk-larını ve saatlerini liste halinde yayan ve dağıtanlar için bile böyle bir düşünceye kendimizi kaptırmak istemiyoruz; fakat siyasi partilerin ve bilhassa C. H. P.'nin, 1957'den sonraki usulleri ile çalışan bir muhalefet partisinin içine komünist ajanlarının sızmamış olduklarını iddia etmek de aynı derecede yersiz ve safiyane bir hareket olur.»

Tıpkı bugünkü MC iktidarının suçlamasıyla hiç farkı yok.

«Nitekim komünist ajanların yalnız Bizim Rad-yoyu tavsiye etmekle kalmayıp ayaklanma hareketle-rine bizzat iştirak ettikleri, en ufak ayaklanma teşeb-büslerinin dahi, daha bir mahalle ötedekiler bile ha-ber almadan, maksatlı tarifler hariç, bütün tafsilâtıyla Demirperde gerisi radyolar tarafından verilebilme-siyle belli olmaktadır.

Demirperde gerisine haber gönderen bir şebeke olmasa bu şebeke mensupları fiilen ayaklanmalara ka-rışmamış olsalar şüphesiz buna imkân bulunamazdı. Komünist ajanların bu faaliyet ve hareketlere mem-leketimize kötülük yapmak maksadıyla tevessül ettik-lelerinden kimsenin şüphesi yoktur; fakat bugün umu-

mi manzara o şekil almıştır ki, artık kimin ne için ve ne maksatla çalıştığını tefrik imkân ve ihtimali ortadan kalkmış veya hiç olmazsa zorlaşmıştır.

İşte bu vaziyet karşısında C. H. P. liderlerine bir vazife düşmektedir.»

Sayın arkadaşlarım;

Bir Tahkikat Komisyonu Başkanı Türkiye'de böy-le bir komünizm tehlikesi imajı yarattıktan sonra ba-kınız esas tavsiyesine geliyor ve bu görevi de muha-lefet liderine veriyor. Bu tavsiyenin altında kurmayı düşündükleri dikta düzeninin esaslarını buluyoruz.

«İnönü, Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsün-den veya bir bildiri ile Türk Milletine şu cihetleri açıklamak mevkiindedir.

1) Türk Hükümeti bir karış vatan toprağını dahi ne Amerikalılara, ne yabancılara satmamıştır. Mem-leketimizde kurulmakta olan üsler yurdumuzun selâmleti ve dünya sulhünün korunması için faydalıdır. C. H. P. de bunlara taraftardır.»

Sayın İnönü o zaman Cumhuriyet Halk Partisi adı-na bu husustaki fikirlerini açık açık beyan etmişler-di.

Bugünkü Cephe Hükümetinin Dışişleri Bakanı Sa-yın Çağlayangil'de geçenlerdeki sözleriyle, o günkü İnönü'nün sözlerinin aynını tekrar ediyordu ve Sa-yın Çağlayangil buyuruyorlardı ki, «Anlaşılmıştır ki, Türk hudutlarındaki üsler, Türklerden çok Amerika-lıların menfaatindedir.» halbuki mirasına sahip çıktık-ları ve kökümüz 1946'dan, 1950'den başlar diyen in-sanlar, 15, 20 sene önce muhalefet liderinin gördüğü bir hususu gözünü kapatırcasına görmesini isteme-mişlerdir. Hayır sen de bizim gibi görmeyeceksin, sen de gördüğünü söylemeyeceksin demişlerdir.

BAŞKAN — Sayın Bilgen, bir dakikanızı rica ediyorum efendim. müsaade buyurun. Devlet Me-murlarının Disiplin Cezalarının Affına Dair Kanu-nu konuşuyoruz, lütfen konuyu bununla irtibatlandı-rınız efendim. İstirham ediyorum sizden.

LÜTFİ BİLGİN (Devamla) — İrtibatlıdır efen-dim. İşte biz böylesine hıyanetle dolu, sonunda mah-kum olmuş kişileri affediyoruz, küçücük suçu affet-miyoruz. Bağlantı bu kadar açık efendim. Lütfen kes-meyin.

Yine hükümetin yabancılara bir karış vatan top-rağını satmadığını beyan ettiler. Sene 1955, Petrol Kanunu çıkmış, Mersin'de ATAŞ Rafinerisi kurula-cak. Demokrat Partinin bir davetiyesi, her yere gön-dermişti, ben de o zaman örgütteydim : «Demokrat Parti Mersin halkına 500 milyonluk yeni bir hediye

sunmaktadır» diyordu. Akşam 2 000 kişilik ziyafetten sonra ertesi günü temel atma töreninde devrin sayın Başbakanı temel attıktan sonra konuşmanın arkasından ATAS Şirketinin Hollandalı müdürü konuşmayı yaptı ve aynen şöyle tercüme edildi, «Şu gördüğünüz saha bizim tapulu mülkümüzdür. Burada Türk Hükümetinin hiç hissesi yoktur. Mersinlilere bizimle iyi geçinmelerini tavsiye ederim.» demişlerdi.

Kıymetli arkadaşlarım,

Bu nutuk, bu beyanat ancak bir müstemleke de söylenebilir. O zamandan beri ben düşünürdüm. Acaba neden ATAS adını almıştır? Bu, Anadolu tasfiyehanesidir, Anadoluyu mu tasviye edeceklerdir, yoksa Anadolunun petrolünü mü tasviye edeceklerdir? Zaman göstermiştir ki, Kıbrıs'ın bombardımanında, Sayın Demirel'in 1967 Kıbrıs çıkarma teşebbüsünde ve bu yıl, ATAS rafinerisi petrolü değil Anadoluyu tasviye etmek için kurulduğunu göstermiştir.

Ne yazık ki, millileştirilmesine 6 gün kala Milliyetçi Cephe Hükümeti imdada yetmiş ve bu ATAS rafinerisini kurtarmıştır.

Biz böylesine bir düşünceye saplanan insanları, muhalefetin görüşlerini de karartmak istedikleri halde, sonunda mahkum olmuşlar, affetmişiz, şimdi o küçük memurları affetmiyoruz.

2. Tavsiyeler;

«Türk Hükümeti hiçbir şekilde, hiçbir yabancıya Türk kadınlarını peşkeş çekmemiştir. Bu şekilde uydurulan haberler millî vekârimiz ve Türk kadınlarının iffeti ve dost müttefiklerimizin hüsnüniyeti ile asla kabili telif olmayan muzır bir neşriyattır. Türk Hükümeti Amerikalılara hiçbir hususî imtiyaz tanımamıştır.»

«Türk çocuklarının kasten çiğnenmesi veya öldürülmesi, Türk kadınlarının zorla kirletilmesi gibi bir vaka yoktur, böyle bir vaka tahaddüs etse dahi buna Türk mahkemeleri bakar, bunun hilâfına tatbikat ta anlaşmada yoktur.»

Geçenlerde bir makale çıkmıştı, Japonya mağlup olduktan sonra bir Amerikalı suç işliyor, mağlup Japonya o suçlu Amerikalıyı teslim alıyor, kendi mahkemesinde yargılıyor; fakat biz bunu yapamıyorduk.

«Vazife esnasında işlenen suçlara maznunun bağlı bulunduğu kuvvetler mahkemesinde bakılması Kuzey Atlantik Anlaşmasına taraf olan devletler arasında Kuvvetleri Statüsüne Dair Sözleşme hükümleri icabıdır ve karşılıklı bu hükümden NATO karargâ-

hında vazife alan Türk askerî kuvvetleri de faydalanmaktadır, buna C. H. P. de taraftardır.»

Bunun Türkiye'de Türkiye aleyhinde, Türkler aleyhinde nasıl işlediğini biz gördük. Bu işleyiş tarzına C. H. P.'yi de, muhalefeti de ortak etmek isteyen bir zihniyeti, mahkum oldular. Sonra affedildiler.

«Türkiye Büyük Millet Meclisi meşru bir Meclisdir. Çıkardığı kanunlara itaat etmek vatandaşlık vazifesidir, aksi halde müeyyidelerin tatbiki hak olur.»

Bu doğrudur; ama herkesin uyması gerekirdi, o zamanlar. Biz kongre yapıyorduk Temmuz, Ağustos ayında Mersin'de, kapılar pencereler kapalı. İktidar kongre yapıyordu her yer açık, hoparlörler dışarıda.

Demek ki, kanunları böylesine çiğneyen insanlar mahkum oldular ve biz bunları affettik; şimdi «Devleti yıkacak vatan haini» diye suçladıkları küçük memurları affetmeyeceğiz. Olmaz böyle şey, buna vicdan razı olmaz.

«7) Türkiye Büyük Millet Meclisi ekseriyetinin kararı ile ademî itimat reyini almadıkça muhalif muvafık bütün vatandaşların hükümet karar ve emirlerine riayet etmesi zarurîdir.

8) Tahkikat encümeni kurmak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin salâhiyeti cümlesindedir.

9) Tahkikat Encümenlerinin Vazife ve Salâhiyetleri hakkındaki kurulan ve kurulacak olan tahkikat encümenlerine mahkeme salâhiyetleri verilmediği, kanunun metninden, ruhundan ve tatbikatından anlaşılır.

10) Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahilî Nizamnamesi her şahıs hakkında, mazisi ve geçmiş hizmetleri ne olursa olsun tatbik edilmek icap eder.

11) İstanbul ve Ankara'da vukubulan müessif hadiseler memleketin hayrına değildir. Derhal durdurulması lâzımdır. İstanbul'da ölen bir talebe ile tank altında kalan bir şahıstan başka Ankara'da, İstanbul'da da bu hadiseler esnasında ölen başka bir şahıs yoktur. Yaralananlar hastaneden çıkmışlardır ve iyi olmuşlardır.

12) Askerlerin siyasetle işigali caiz değildir. Bu itibarla bazı askerî talebelerin yaptıkları gösteri yürüyüşü memleketimizin atisi için tehlikeli bir teşebbüstür.

13) Demokrat Partinin seçimleri yapmayacağı veya seçimi kaybetse de iktidarı bırakmayacağı yolundaki haberler asılsızdır.»

Şimdi, muhalefet lideri çıkacak, bütün gücüyle muhalefet partisini kapatmaya çalışan bir iktidarın, seçimden de kaçan bir iktidarın...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Ne alakası var.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Alakası var. Biz bunları affettik, onun için söylüyorum; lütfen dinleyiniz.

BAŞKAN — Sayın Bilgen, müsaade buyurur musunuz efendim?..

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Muhalefet lideri ibra edecek...

BAŞKAN — Sayın Bilgen, müsaade buyurun efendim!

Bütün müsamahamla sizi takip ediyorum. Bir kitap getirdiniz, o kitabın sayfalarını okuyorsunuz.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Her aktına geleni konuşuyor, ne alakası var.

BAŞKAN — Bu konuştuğumuz konuyla hiçbir irtibatı yoktur; siz «Var» diyorsunuz; ama inanmaz ki yoktur. Rica ediyorum sizden.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Var efendim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Hiç alakası yok.

BAŞKAN — Yeteri kadar da misal verdiniz.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Vermedim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — İşte sulistimal budur.

BAŞKAN — Bir an evvel konuyla irtibatlandırıp neticeye ulaşalım efendim, rica ediyorum sizden.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Yalnız biz burada neleri affettiğimizi; ama neleri affetmediğimizi...

BAŞKAN — Anladım efendim, anlatınız ordan.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Anlatamadım efendim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Biz de size affettik.

BAŞKAN — Sayın Bilgen, şimdi o kitabın başını okursanız bu işin içinden çıkamazız.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Şimdi, şu üç maddesinin birer cümlesini son olarak okuyorum. «İcraî tedbirler», yani Sayın İnönü hakkında. «Eğer İnönü bütün bu beyanları yaparsa...» (Özellikle bu beyanmadığım diğer beyanlar da var) «...işle karşılaşmıyor deniyor.

«Eğer İnönü üzerine düşen bu yükü taşıyamaz ve açık olarak kaçmağa sapanırsa...» Bu ifadeleri bir de kendi ağzı ile milletten aldığımız bir belge veçhile hüsnüniyet içinde okuyorsanız, şimdi bu yalan haberlerin tespihi, teyidi, teyidinden tarih ve millet indisiyle tespihi, teyidi, teyidinden...

Şimdi bunu böyle bağladıktan sonra geliyor bunun hakkında uygulanacak hükümlere :

- «1. İcraî tedbirler,
2. Teşriî tedbirler,
3. Kazai tedbirler.»

Şimdi bu tedbirleri de okuduktan sonra bağlıyorum :

«İcraî tedbirler şunlardır :

1. — Milî Emniyet Teşkilâtını kemiyet ve keyfiyet bakımından fevkalâde takviye ve cihazlandırmak suretiyle yalan haber yuvalarını tespit ve bu zehirli yılan yuvalarını bertaraf edip suçluların tespiti imkânlarının bu teşkilâta verilmesi.»

Demek ki, yepyeni, demokratik olmayan yolla bir kuvvet kullanılacak ve böylece Türkiye huzura kavuşturulacaktır.

«2. Zorunlu kuvvetlerinin takviye ve terfiî.

3. Memlekette bütün yıkıcı neşriyatı takip ve alâkalarının dikkat nazarını çekecek, merkezde mütehasıs bir hukuk müşavir heyetinin konulması.»

Sonu ne oldu, Gazetelerde beyanat çıkmaya başladı ve buna da demokrasi dedik.

«4. Devlet ve Âme müesseselerinde daha müstahkem ve daha disiplinli bir çalışma sistemi tesisi.»

Şimdi gelelim teşriî tedbirlere :

«Teşriî tedbirler şunlardır :

1. Basın yoluyla veya her hangi bir surette mücerret yalan haberler yayınlamasının ve yayılması için müeyyide altına alınmasının temini.»

Demek ki, usulleri şekilde yazmayan gazeteleri kapatacaklar, olacaklar...

BAŞKAN — Sayın Bilgen, müsaade buyurun efendim.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Evet.

BAŞKAN — Şimdi size ihtar ediyorum. Bu konuyla ilgili konuyla hiçbir irtibatı yoktur. İkinci beyanlar etmiş, bilâhale kesip işlem yapmaya mecbur olacağız efendim.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Kesebilirsiniz efendim, bu beyanların tamamıyla ilgilidir.

BAŞKAN — Devam buyurunuz efendim, şimdi devam edelim efendim.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Bütün bunları, Türkiye'de demokrasi bir yoldan seçimle iş başına gelecekler için, sonra kendi geldiği yolu başkalarına da öğretecekleri, sonunda yargılanacak, mahkûm olacak ve bu Mecliste bunları affedeceğiz, tarih Türkiye'ye gelme hakkı tamiyacağız, ama Devletin içinde kademeferinde bulunan bir kısım me-

murları affetmeyeceğiz; olmaz böyle şey, bu vicdansızlık olur, bu hukuka aykırı bir hareket olur. Ben bunları belirtmek için konuşuyorum Sayın Başkanım, lütfen kesmeyiniz.

CAHİT ORTAÇ (Bursa) — Onunla bunun irtibatı yok.

LÜTFİ BİLGEN (Devanla) — Hatırlamanızı rica ediyorum.

BAŞKAN — Eğer o şekilde konuşmaya devam buyuracaksanız bendeniz ikinci ihtarı yapıp işlem yapacağım. Yüce Senato sizi takibetme temayülünü gösterirse, elbette konuşursunuz efendim.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Efendim, Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Buyurunuz efendim, siz şimdi lütfen konuya geliniz, konu ile irtibatlandırınız.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Konuyla tamamiyle irtibatlı efendim.

BAŞKAN — Sayın Nusret Kirişçioğlu'nun yazmış olduğu yazıdaki fikirler kendisini ilzam eder; bu fikirlere karşı fikirlerinizi siz aynı yoldan ifade edebilirsiniz.

Efendim, buyurunuz. Ben bu şekilde değerlendiyorum ve size ikinci defa ihtar ediyorum. Eğer, bu şekilde konuşmaya devam ederseniz Yüce Senatunun oyuna müracaat etmek mecburiyetinde kalacağım, üzülerek ve esef ederek.

Buyurunuz efendim, devam buyurun.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Yalnız şu var, Sayın Başkanım; ben Sayın Nusret Kirişçioğlu'nun şahsî fikirlerini beyan etmiyorum, bir devri temsil eden fikirleri beyan ediyorum.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Ne alâkası var?..

BAŞKAN — Müdahale buyurmayınız efendim, lütfen.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — O devrin mahkûmiyetini tespit ediyorum. Bu kadar ağır suç işleyenleri affeden bir Meclisin, Senatonun...

BAŞKAN — Onu birkaç yerde ifade buyurdunuz efendim, söylediniz.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — O halde sözü mü kesmeyiniz efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Şimdi, efendim son cümlesi :

«Kazaî tedbirlere gelince :

Eğer, C.H.P. propagandası bugün tatbik etmekte olduğu muhalefet usullerinde ısrar ederlerle, bu

parti salâhiyetlileri, hattâ bizzat partinin mânevî şahsiyeti hakkında bazı kazaî tedbirlerin alınması icabeder. Bütün bu hususların tatbik ve intacı Yüksek Umumi Heyetin takdirlerine mevdu bir keyfiyettir.

Saygı ile arz olunur.»-

Sonuç anlaşıldı; muhalefetten kurtulmak, bir dikta rejimi kurmak. Sonu nereye varır, bilmiyoruz.

Şimdi, bunları affediyoruz. Gelelim, bugünkü memurların durumuna.

Çok kıymetli arkadaşlarım;

YİĞİT KÖKER (Ankara) — Yarım beş yüz liralık dağıtım rey alanlar da affedildi...

BAŞKAN — Lütfen efendim, Sayın Köker...

YİĞİT KÖKER (Ankara) — Yarım beş yüzlük dağıtanlar da affedildi...

BAŞKAN — Sayın Köker, rica ediyorum efendim.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Biz bu kadar sabit olan ağır suçları, hırsızlıkları (Arkadaşım beyan ettiler) affettik ve memurların disiplin suçlarını affetmemekte direniyoruz ve Adalet Partisinin Sayın Grup Sözcüsü de bilhassa üzerinde durdular, «Onların işledikleri suçlar sicillerinde devamlı kalmalıdır.» dediler.

Bu, bana göre insanlık dışı bir tekliftir; insanlara bu kadar eziyet edilmez. Kaldı ki, biz o büyük genel Af Kanununda bütün suçları neticeleriyle beraber affettik. neticelerin hepsini kaldırdık. Ağır bir suçtan mahkûm olmuş, sonradan bu Af Kanunuyla affedilmiş insanlar birçok haklara kavuştular; ama gelin onların ceza verebildiği küçük memurları da affedelim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Onlarla mukayese etme.

BAŞKAN — Lütfen efendim, Sayın Ege.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Mukayese ettim. Çünkü, Devleti yıkanları affettik, biz, Devletin başını affettik, disiplin cezalarını affetmiyoruz.

BAŞKAN — Sayın Bilgen, lütfen Genel Kurula hitap buyurun.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Size hitabediyorum, Senatoya hitabediyorum.

YİĞİT KÖKER (Ankara) — Yarım beş yüzlük dağıtanları da affettik.

BAŞKAN — Lütfen, Sayın Köker...

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Şurada Millet Meclisinin kabul ettiği bir metin var. O metin eksik de olsa, güzel bir metin idi. Bizim Senato Komitemiz bunu reddettiler. Böylece, çıkarmak istediklerini beyan ettiler. Ben sizlerden istirham ediyorum.

rum; burada birtakım hesaplar yapmayalım. Eğer, insanlara yeniden bir arınma fırsatı vereceksek, vicdanlarımız sızlıyorsa, bu insanları da affedelim. Bunların içinde belki affa lâyık olmayanlar da vardır, mümkündür; ama her halde büyük bir kısmı affa lâyıktır. Cezaya müstahak olanlar zaten yarın, bir gün tekrar yine suçlu durumuna düşeceklerdir. Bugün hapishaneden çıkardığımız insanların büyük bir kısmı rahatça dolaşmakta, hayatlarını kazanmaktadırlar. Çok azı yine hapishaneye dönmüştür.

Demek ki, onlar affa lâyık değildi, cezaya müstahaktı. İşte böyle bir ayırımı ancak af sağlayabilir. Bu bakımdan tekrar ediyorum, arkadaşlarımız burada direnmesinler. Zaten Türkiye'de bir iç barış sağlama davasını hepimiz güttüğümüzü söylüyoruz. İç barış, insanlar arasındaki barış afa olur, affetmekle olur, hoşgörüyle olur, başka türlü olmaz. Bu hoşgörüyü de şimdi göstermemiz gerekir.

Dün beyan ettiğim gibi, bütün kutsal dinler affedicidir. Hangisi olursa olsun, bu insanlığın gereğidir.

Eğer, Devleti ayakta tutmak istiyorsak, bu bakımdan da bir Af Kanunu çıkaralım ve bundan sonra gerçekten kanunları yeterince uygularsak mesele halledilir.

Teşekkür ederim, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın üyeler, Devlet Memurlarının Disiplin Cezalarının Affına Dair Kanun teklifi üzerinde Anayasa ve Adalet Komisyonu raporunun tümünün müzakeresi bitmiştir.

Şimdi, raporun tekrar komisyona iadesine müte-dair bir önerge var, okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Devlet Memurlarının Disiplin Cezalarının Affına Dair Kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonunun ret raporu gerekçesi ve özellikle A. P. Grubu adına yapılan konuşmada bütün sicillerin ortadan kaldırılmasının ciddi mahzurları öne sürülmüştür. Devlet memurlarının disiplin cezaları prensibolarak af esaslı kabul edilirse, sicillerin aid oldukları veya bağlı oldukları müesseseler ve dairelerde saklı tutulmaları, bunların terfi ve malî statü üzerinde etkisi olmamak şart ve kaydıyla muhafazası sağlanabilir. Bu husus ancak tümünün teklif ve maddelere geçilip maddelerde değişiklikler sağlanabilir.

Bu nedenle maddelerde değişiklik yapılmasını sağlamak üzere raporun kanun teklifiyle ilgili komisyona havalesini saygıyla arz ve teklif ederim.

Kars

Sırrı Atalay

BAŞKAN — Sayın Atalay, açıklayacak mısınız efendim?

SIRRI ATALAY (Kars) — Kısaca açıklayayım.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Konuyu yalnız teknik yönüyle arz etmeye çalışacağım, esasa girmeyeceğim.

Görüşmeler sırasında Adalet Partisi Grubu adına yapılan konuşmada, «Bütün sicillerin tümüyle ortadan kaldırılması, hepsinin silinmesinin sakıncaları olacağı» ifade edildi ve benim anlayışıma göre, eğer böyle bir hüküm yasa içerisinde yer almayacak olursa; yani «Bütün siciller ortadan kalkacak» denmez ise, belli bir ölçü içerisinde disiplin cezalarının affı mümkün olabilecek şekilde anlamış bulunuyorum. Eğer bu şekilde anlayışım yerinde değilse, arkadaşlarım ifade ederlerdi ki, (Ben bunu daha önce söyledim) şimdiye değin A. P. Sözcüsü bu yoldaki görüşümü tekbizetmediğine göre, belli ki bu hususta kendilerinin görüşüne bir yaklaşım getirmiş bulunuyoruz.

Şimdi, eğer A. P. gerçekten bu görüşe, yani sözcülerinin ortaya attığı görüşe sahip çıkacak ise yapılacak yol şudur : Komisyon raporunun tümü kabul edilirse, maddeler üzerinde hiçbir işlem yapılmayacağına göre; artık disiplin cezalarının affı şu istikamette mi olsun, şu şekilde mi olsun, şu ölçüde mi olsun, bir kısım tedbirler alınsın mı, silinmesin mi, mevzularının görüşülmesine imkân kalmayacaktır. Bunların görüşülmesine imkân sağlanması için, A. P. Sözcüsünün itirazlarının yer alabilmesi için; lütfen buyurur maddelere geçilmesini kabul ederseniz ve komisyon geri alır, A. P. Sözcüsünün görüşü istikametinde bir değişiklik metni getirir, burada görüşürüz. Eğer reddederseniz, tümüyle reddedilmiş ve burada ileri sürülen itirazlar, demek ki sadece bir ifadeden ibaret kalmış olur.

Bunun için ricada bulunacağım, tümü reddedildiği takdirde, hiçbir işlem yapılmayacaktır. Ya lütfen buyurursunuz, hemen şimdi komisyona havale ederseniz; Komisyon, Adalet Partisi Sözcüsünün ifadeleri istikametinde yeni bir metin getirir yahut komisyon raporunun reddini karar altına alırsınız, komisyona gider. Çünkü, Millet Meclisi metnini reddettiğine göre otomatikman komisyona gider. Yüksek Heyetiniz komisyona bir direktif vermiş olacaksınız. Yüksek Kurul bu şekildeki reddi kabul etmemiştir, yeni bir metin hazırlamak üzere komisyona gider. Anayasa ve Adalet Komisyonu çoğunluğu Adalet Partisi ve

iktidarı paylaşan diğer partilerden oluşmaktadır. Yeni bir metin hazırlarlar, getirirler, burada görüşürüz.

Bunu sağlamak için önergeyi vermiş bulunuyorum. Önergeye iltifat etmenizi rica edeceğim.

BAŞKAN — Komisyon raporunu geri alıyor mu efendim?

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKAN RAFET RENDECİ (Samsun) — Hayır efendim, böyle bir şeyimiz yok; komisyonun düşüncesine de aykırı efendim. Buna yetkimiz de yok, zaten.

BAŞKAN -- Evet.

Sayın üyeler, komisyon, yapılan öneriyi kabul etmeyerek raporunu geri almamaktadır.

Sayın Atalay'ın, komisyon raporunu reddederek...

SIRRI ATALAY (Kars) — Hayır Sayın Başkan ret değil, iade edilmesi...

BAŞKAN — ... İade edilmesi; kanun teklifinin komisyona iade edilmesi ve yeni bir metin hazırlayarak yapılan görüşmelerin ışığı altında tekrar Yüce

Senatonun huzuruna getirilmesi teklifini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Komisyona iade edilmesi önerisi reddedilmiştir efendim.

Şimdi, komisyon raporunu okutup, tekrar oylarınıza sunacağım.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Çok ilmidir, dikkat etsinler.

(Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu okundu.)

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Komisyon raporu kabul edildiği takdirde Millet Meclisinin kabul etmiş olduğu metin reddedilmiş olacaktır. Komisyon raporu reddedilmiş olduğu takdirde konu komisyonda yeniden görüşülerek yeni bir şekilde muhterem huzurunuzda gelmiş olacaktır.

Komisyon raporunu oylarınıza sunuyorum. Komisyon raporunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Komisyon raporu kabul edilmiş ve Millet Meclisinden gelen metin reddolunmuştur.

Kanunun müzakeresi bitmiştir efendim.

IV — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

4. — *Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay ve 4 arkadaşının, Hükümetin, yargı organlarının kararlarıyla ilgili tutumu hakkında bir genel görüşme açılmasına dair önergesi (8/2)*

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Gündemin Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları kısmının üçüncü maddesini teşkil eden önerge işleme konulacaktır.

Önerge için konuşmak üzere Sayın Sırrı Atalay, buyurunuz efendim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri;

TRT Genel Müdürünün görevden alınmasıyla ilgili Bakanlar Kurulu Kararnamesinin ve aynı gün bir başkasının TRT Genel Müdürlüğüne tayinine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararnamesi, Anayasanın yüksek yargı organları arasında gösterdiği ve bizim Devlet hayatımızda uzun yıllardan beri görev yapan Danıştayın bu yürütme kararlarını durdurması üzerine Başbakanın, ilgili bakanların ve onların dayandığı ve mensubolduğu siyasî partilerin, bu yüksek yargı organına karşı açık, insafsız bir şekilde saldırıya geçtikleri, ciddi bir şekilde yargı organlarını tahribe uğratmaları görüldü.

Esefle karşıladığımız Sayın Başbakan Süleyman Demirel'in yüzüne yapılan saldırı ne derecede (Bir

savcı iddianamesiyle) Anayasayı ihlâl ise ve Türk Ceza Kanununun 146 ncı maddesine uygun olarak bir Anayasa ihlâli niteliğinde ifade edilmişse, bundan daha çok vahim olarak bir Anayasa kuruluşu olan yargı organlarına saldırı daha ciddi bir şekilde Anayasaya saldırdır, Anayasayı tahriptir. Hükümet, yargı organları kararlarına karşı ciddi bir şekilde saldırıya geçmekle, anarşik olayları ve eylemleri bizatihi kendisi yapmış bulunmaktadır. Çok elîm bir olaydır ki, 1975 Türkiye'sinde azlık Hükümeti Anayasa ihlâli içerisinde meşruiyetini yitirmiş bir Hükümet durumuna gelmiş bulunmaktadır. Gerçekten, bir ülkede bir Hükümet Anayasayı ihlâl eder...

ORHAN KOR (İzmir) — O sizin görüşünüz.

BAŞKAN — Sayın Kor, rica ediyorum efendim.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Anayasayı ihlâl eder, Anayasaya aykırı eylem ve işlemlerin içerisine girerse, o Hükümet meşruiyetini yitirir. O Hükümet itibarını yitirir. O Hükümet etkinliğini yitirir. MC Hükümeti bu hüviyetiyle ülkemizde meşruiyetini yitirir bir teşebbüs haline gelmiştir. Biz O'nu meşruiyete itmeye ve meşru gözüktürmeye çalışmaktayız.

Türkiye bugün dış olaylar içerisinde eğer çeşitli güçlüklerle karşı karşıya ise, dış münasebetlerimizde ciddi olaylar içerisinde Türkiye bir yalnızlığa itilmiş ve Türkiye müşkülâtların karşısında ise bunun bir se-

bebini de başlıca sebeplerinden birisini de iktidarı oluşturan siyasî partilerin bünyesi ve onların tutumunda bulmak lâzımdır. Dünya her şeyi bilmektedir. MC'yi oluşturan siyasî partilerin bünyesini ve onların zihniyetini çok iyi bilen bir dünya, Türkiye'nin kaderi üzerinde inisiyatifini kendi eline alarak, dilediği şekilde harekette bulunmaktadır. Kissinger'in dünkü beyanatı bunun tipik bir örneğidir ve bugünkü dünya olayları bunun birer örneğidir.

Şimdi izin verirseniz önce sizlere bu saldırıların belgesini okuyacağım.

Sayın Demirel 4 . 6 . 1975 günkü beyanatında, «Her halde Türkiye'nin meselesi TRT Genel Müdürünün tehiri icra kararı değildir. Tehiri icra kararı Türkiye'de ilk defa veriliyor da değildir. Bu gibi muameleler usulü ne ise ona göre cereyan eder; o mesele hallolmuştur.» Demirel'e göre yürütme kararını hiçe sayacaktır, kendisini, dolayısıyla Bakanlar Kurulunun Kararı kesin bir hüküm ifade edecektir; onun dışında yargı kararı almış ya da almamış bu hiç bir önem taşımayacaktır. Sayın Demirel yürütmeyi ve kendisini Yargı organlarının, Anayasanın üstünde görmeyen hayal ve rüyası içindedir.

Yine Sayın Demirel bir soru üzerine şunları demektedir : «Kimse kendiliğinden göreve başlayamaz. Görevlileri başla diyen merci, başla der başlatır. Bırak diyen de bırakır. Hak iddia edenin hakkı arama yolları açıktır. Eski TRT Genel Müdürü bir kararname ile görevden alınmıştır. Hükümet Kararnamesine sahiptir. «Sayın Demirel, kararnamesine sahiptir, ama Sayın Demirel, Anayasadaki yeminine ve Türkiye Büyük Millet Meclisindeki güvenoyuna sahip çıkmayan ve bir muhtıra ile şapkasını bırakıp kaçan, millet iradesini unutup giden Demirel, şimdi kararnamesine sahip çıkıyor. Gerçekten, sahip çıkıp çıkmadıkları yerler bellidir.

Bizde bir hikâye vardır, koridorda arkadaşlarımız sorarlarsa anlatırım. Bir gelinlik kız ve kayınpederi, ile ilgili.

Sayın Demirel, kararnameye sahip çıkması, güvenoyuna sahip çıkması lâzım gelen yerde çıkmaz; ama sahip çıkılmaması gerektiğinde de sahip çıktığını ifade eder.

Evet, ne diyor Demirel : «Eski TRT Genel Müdürü bir kararname ile görevden alınmıştır. Hükümet kararnamesine sahiptir. İkincisi, Danıştay tehiri icra kararı vermiştir. Yargı kararıdır. Yalnız bu kararın infaz kabiliyeti yoktur. Çünkü 11 Sayılı Kararname ile 359 Sayılı Kanuna tekrar dönmüştür. 11 Sayılı

Kararnamenin reddedilmesiyle Meclis kararlarından eski TRT Genel Müdürünün, TRT Genel Müdürlüğü yapacak vasfı yoktur. Yani Kanunun istediği vasfı yoktur. On senelik memuriyet yapmış olma gibi... Bu itibarla Hükümet böyle bir kararı Danıştayın kararını infaz edemez. Ederse Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesini aşmış olur ve Kanunu ihlâl etmiş olur. Ne Danıştay, ne Hükümet Türkiye Büyük Millet Meclisini aşamazlar. Bu itibarla eski TRT Genel Müdürünün görevine dönebilmesi, diye bir konu mevzubahis değildir. Böyle bir konu yoktur.» demiştir. Biraz sonra detayları üzerinde ayrıca duracağım.

Sayın Demirel, yargı kararını dinlemeyeceğini açıkça ifade ediyor ve bir kurnazlıkla Türkiye Büyük Millet Meclisinin zırhı altına sığınarak, Yargı organlarının Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstüne çıkmayacağını ifade ediyor.

Geçenlerde Sayın Demirel'in bir ifadesi oldu. «Herkes aklını başına toplasın.» Bu ifade Demirel'indir. Demirel aklını başına toplasın; Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri ayrıdır, yargı organının yetkileri ayrıdır, hükümetin ayrıdır. Yargı organlarının kararları Türkiye Büyük Millet Meclisini de bağlar, hükümeti de bağlar. Bir yargı organına karşı Türkiye Büyük Millet Meclisini çıkarmak ve bunu bir marifet saymak basit bir kurnazlıktan öteye bir şey değildir.

Sayın Demirel bilir ki, 11 Sayılı Yasa Gücündeki Kararname, Türkiye Büyük Millet Meclisinde hangi şartlar içinde görüşülmüştür, nasıl reddedilmiştir. Anayasanın 64 ncü maddesi, yasa gücündeki kararnamelerin reddi diye bir müessese getirmemiştir. Anayasanın 64 ncü maddesi açık olarak yasa gücündeki kararnamelerin yürürlükten kaldırılmasını öngörmüştür. Halbuki Türkiye Büyük Millet Meclisinin M. C. kanadı ile oluşan oylarla red ve iptal şeklinde bir karar çıkmıştır. Anayasaya aykırıdır. Konu, Anayasa Mahkemesinin huzurundadır. Bu bakımdan meselenin ayrıntılarına girmeyeceğim. Ama, Demirel bu hususta tereddüt etmeden, meselelerin detayına gidiyor ve diyor ki. «Türkiye Büyük Millet Meclisi bu meseleyi halletmiştir. Çünkü, 11 Sayılı Yasa Gücündeki Kararnameyi Türkiye Büyük Millet Meclisi iptal etmiştir.» İptal meşru ve yerinde olsa dahi, bir red ve iptal şeklinde gözükse dahi, 11 Sayılı Yasa Gücündeki Kararnamenin iptali için Cem İpekçi Danıştay'a gidip karar almış değildir ki. Eğer, Hükümetin başındaki zat bunu bilmiyor ise, Türkiye Devletini idarede Hükümetin başında bulunmada hangi ce-

saretle bulunuyor? Biliyor da yapıyor işe, böylesine Asyalı kurnazlıkların geçer bir akçe olmadığını bilmesi gerekir. İsmail Cem'in müracaatı Danıştay'a Bakanlar Kurulunun iki kararnameinin iptali yolundadır. Danıştay bu yolda karar vermiştir. Danıştay 11 Sayılı Yasa Gücündeki Kararnamenin Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasa ile ret ve iptali gibi, yasa hayatımızda görülmemiş; ama hesabı Anayasa Mahkemesi önünde görülecek bir yasayı iptal etmiş, onun üzerinde söz söylemiş değildir ki, Türkiye'nin hasbelkader Başvekili olan Demirel, çıkıyor diyor ki; «Yargı Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstüne çıkmaz» Kamuyu aldatmaktır bu : Vatandaşın gözüne baka baka bunu söyleyen keşke ben olmasaydım; ama mecburum. Bir satışma olarak alınmasını bu yalandan başka bir şey değildir.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Daha ne söyleyeceksin, sen de hasbelkader gelmişsin.

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen efendim müdahale buyurmayınız. Sayın Ege rica ediyorum efendim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Bir taraftan hukuk diyeceğiz, bir taraftan Anayasa diyeceğiz, bir taraftan meşru yolla iş başına gelmiş Başbakana hasbelkader gelmiş denecek, yok böyle şey olmaz.

BAŞKAN — Efendim rica ediyorum, oturduğunuz yerden konuşmak usulü yoktur Sayın Ege.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Böyle şey olmaz.

BAŞKAN — Sayın Ege rica ediyorum, siz herkesten fazla nizama riayetkâr olmalıyız efendim. Efendim kürsüye gelir ifade edersiniz.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Eğer Adalet Partisinden Genel Başkan Süleyman Demirel, bu Partinin Genel Başkanı olarak bütün itibarlarını yitirmiş Başbakan olamaz deyip ayrılanlar; bazı nedenlerle, bu nedenlerle A. P.'den ayrılanlar, kendi siyasî teşekküllerinden ayrılıp...

ORHAN KOR (İzmir) — Süleyman Demirel kadar kafana taş düşsün.

BAŞKAN — Sayın Kor, rica ediyorum efendim.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Kendi siyasî teşekküllerinden ayrılıp...

ORHAN KOR (İzmir) — Biz A. P.'liler buna istiyoruz.

BAŞKAN — Sayın Kor rica ediyorum.

ORHAN KOR (İzmir) — Demirel'e karışamazsın, Demirel kadar başına taş düşsün.

BAŞKAN — Sayın Kor, rica ediyorum efendim. Sayın Kor böyle bir usulümüz yoktur efendim.

Buyurunuz Sayın Atalay.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Ve bu zatlar açık sözle kamunun karşısına çıkıp bu nedenlerle mensup oldukları siyasî partiyi, özellikle o zaman Başbakan olan Demirel'i suçlayarak, Demirel'in Genel Başkanı ve Başbakan bulunduğu sürece A. P. ile beraber olmayacaklarını ifade ile ayrılan kimseler, bir gün yüzen ve gezen oylar olarak oylarını vermeseydiler...

ORHAN KOR (İzmir) — Ecevit'i suçlayarak Cumhuriyet Halk Partisinden de ayrılanlar var.

BAŞKAN — Sayın Kor, rica ediyorum sizden, müsaade ediniz de sükünetle bir müzakere yapalım efendim.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Eğer bu yüzen ve gezen oylarını esirgemiş olsaydılar, millete taahhütlerini ve Anayasa yeminlerini yerine getirmiş olsaydılar Adalet Partisi, Cumhuriyetçi Güven Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Millî Selâmet Partisinin toplamı O'nu bir iktidar olmaya getiremiyordu ve yetmiyordu. İşte bu gezen ve yüzen oylar, hasbelkader kendi partilerinden ayrılıp gelenler Sayın Demirel'i tekrar Başbakan yapmışlardır. Bunda kızacak ne var..

ORHAN KOR (İzmir) — Hatalarını anladılar da geldiler.

ORAL KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Öyle gezen ve yüzen oy yoktur, oylar meşrudur.

ORHAN KOR (İzmir) — Gezen yüzen oy partinde de var.

BAŞKAN — Sayın Kor, Sayın Karaosmanoğlu, rica ederim efendim, kürsü size de açık. Fikirlerinizi kürsüden ifade buyurursunuz efendim.

SIRRI ATALAY (Devamla) — «Gezen ve yüzen oylar» tâbirini arkadaşlarım eğer beğenmiyorsa çeşitli kitaplara baksınlar. Özellikle kendilerinin de bazı zaman sevdikleri Sair Arman'ın «Seçimin Temel Hükümleri» adlı kitabına baksınlar; orada ilmî mânada gezen ve yüzen oylardan bahsedilir. Bundan neden kızıyorlar. Gezen ve yüzen oyları ben ifade etmiyorum, ilim kitapları bunu yazıyorlar. Arkadaşlarımın, gezen ve yüzen oylardan bu kadar kızgınlık duymalarının nedenini ben bir türlü anlayamadım. Böylelikle herhalde bu gezen ve yüzen oylarla ilgili bizim bilmediğimiz kendilerinin çok bildiği şeyler var ki, gayet kızıyorlar. Öyle anlaşılıyor ki, bu işlerde çok bit yeniği var, demek ki, bizim bilmediğimiz çok şeyler var...

ORHAN KOR (İzmir) — O bit yeniği sende var.

BAŞKAN — Sayın Kor, karşılıklı konuşmayınız lütfen efendim. Eğer asabınız müsait değilse rica ediyorum sizden efendim. Öyle bir usulümüz yok ki, efendim oturduğunuz yerden müdahale ediyorsunuz.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Sayın Başkan, siz emin olun ki, Sayın Kor ve çok şükür ki, az arkaş sataşiyor, ne derlerse desinler, ne söylerlerse söylesinler ben kendilerine cevap verecek değilim.

Belgeleri okuyordum şimdi bir belge daha okuyacağım, ondan sonra genel görüşme açılması talebimizin gerekçesini ve niçin istediğimizi ifadeye çalışacağım. Evvelâ Hükümetin bu yöndeki siyasetini belge ile ifade edeyim.

Hükümetler şüphesiz ki, kendi başlarına Hükümet olmazlar, onları bazı siyasî partiler oluştururlar, onlar meydana getirirler. Şimdi, 2 Haziran 1975 tarihli Adalet Partisi adına yapılmış olan bir beyanatu zabıtlara geçirtelim ki, gelecek nesiller bir gün yargı organlarına Türkiye'nin büyük siyasî partilerinden birinin ne nispetle saldırdığını, Anayasayı ne ölçüde ve nasıl tahribe yeltendiğini ve saldırıda bulunduğunu görmüş olsunlar.

«Adalet Partisi Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Yıldırım'ın, Danıştay'ın İsmail Cem İpekçi ile ilgili olarak aldığı karar hakkındaki demeci:

İdarî eylem ve işlem niteliğinde yargı kararı verilmeyeceği bir Anayasa emridir. Bu emir bütün yargı organlarını bağlar. Profesör Yalçıntaş'ın görevden uzaklaştırmayı ve İpekçi'yi TRT'nin başına oturtmayı amaçlayan Danıştay kararı idarî işler niteliğindedir ve bir Anayasa ihlâlidir.»

Bir parti, bir yargı yüksek organının kararını Anayasa ihlâli olarak nitelendiriyor. Eğer öyle ise, yüreği varsa bunun icaplarını yerine getirir ve bir Anayasa ihlâli suçunu iddia eden Hükümet, eğer meşruyetini de iddia edebiliyorsa, bu ihlâli bütün icaplarıyla sonuna kadar kovalamak ve gereğini yerine getirmek zorundadır. Sadece çalım satmak ve beyanatta bulunmak kâfi değildir. Gerçekten ihlâlin olduğuna inanıyorsa, bunun gereklerini yerine getirmesi şarttır.

«İpekçi millî güvenlik ve kamu düzenini bozucu mahiyetteki tutumu sebebiyle görevden alınmıştır. Marksist olduğunu inkâr etmeyen bir partizanın Türkiye radyolarının başında bulunmasının millî güvenlik açısından mahzuru aşikârdır. Komünist partilerin serbest faaliyet gösterdiği Batı demokrasilerinde bile Devlet radyoları Marksist sızmalarından itina ile korunur.

Yakın geçmişin üzücü olayları ülkemizin yöneticilerine bu konuda daha dikkatli davranma vebicesi yüklemektedir. Bazı Danıştay üyelerinin bu vebice karşısında duyarsızlığı kaygı vericidir.»

«Bazı Danıştay üyeleri...» demek ki kendi özlemleri ve kendi yargıları ölçüsünde verilenler olmayacak; ama kendi özlemlerine aykırı olarak karar alındı mı, bir Hükümet ve onun dayanağı olan siyasî partilerin başlıca birisi yargı organı üyelerini bu şekilde ağır ve insafsızca töhmet altında tutmayı becerebilecektir.

«Öte yandan, İpekçi'nin TRT Genel Müdürlüğü 11 Sayılı Kararname ile ihdas edilmiş istisnaî bir memuriyettir. Türkiye Büyük Millet Meclisi bu Kararnameyi yürürlükten kaldırmıştır. Böylece İpekçi'nin memuriyeti bir yasama tasarrufuyla nihayete ermiştir.»

Gerçeği bakın, soruyoruz şimdi Hükümete; siz İsmail Cem İpekçi'nin TRT'deki Genel Müdürlük görevine 11 sayılı Yasa Gücündeki Kararnamenin iptali ile mi son verdiniz, yoksa 30 Nisan tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile mi son verdiniz, hangisi?... Bir Hükümet düşünün ki, onun dayandığı parti ne söylediğini bile bilmiyor, ne istediğini dahi bilemiyor. Türkiye şu anda kimlerin elinde ve kimlerin idaresinde. Çok hazin.

ORHAN KOR (İzmir) — Türkiye çok memnun, sizden kurtulduğu için çok memnun.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Bir taraftan Bakanlar Kurulunun kararı ile alındığı ifade edildi ve buna göre işlem gördü. Ne diyor? «Türkiye Büyük Millet Meclisinin işlemi ile alınmıştır.» diyor. «Bir kanun çıkmıştır ve bu kanunla Cem'in görevi sona ermiştir.» diyor. Vazifesi, Meclislerin çıkardığı kanunları tatbik etmekten ibaret bulunan Danıştayın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu iradesini yok sayması, bir başka Anayasa ihlâli olayıdır. Anayasayı Danıştay bir defa ihlâl etmemiş, ikinci bir kez ihlâl etmiş; ama nerede ihlâl etmiş? A. P. bir düş görmüş, bu düşünüy bir gerçek olarak kendisi saymış, Danıştay da bu düşü hesap etmediği için bir yargı kararı almıştır ve bu Anayasayı ihlâl suçu sayılacaktır.

Anayasa ihlâllerinin sadece silâhli eylemlerle değil,, yargı yetkisinin suiistimali suretiyle de yapılabileceğine kötü bir örnek verilmiştir. Bu varsayım la şunu diyeceğiz: Anayasa ihlâlleri sadece silâhla yapılmaz, Hükümet tasarrufları ile de yapılır. Bizatihi kendiniz yakayı ele verdiniz. «Artık biz Hükümetiz, Anayasayı ihlâl ederiz.» diyemezsiniz. Çünkü Anayasa ihlâlleri silâhla, şu veya bu eylemle olamaz.

Yargı organı bile Anayasayı ihlâl edebilir, dediğinize göre karşınıza çıkıp denilecektir ki, siz keyfi işlemlerle yargı organlarına saldırı ile Anayasa maddeleriyle ihlâl ile meşruiyetsizlik içinde bulunuyoruz, deriz sizin bu ifadelerinizle. O halde meşruiyetliğini yitirmiş bir Hükümetle karşı karşıya geldiğimizi bize söyletme hakkını vermiş bulunuyorsunuz.

Şimdi itham daha başka bir şekil alacak; bu kararlar bazı Danıştay üyeleri mahkemelerin taraf-sızlığına ve adaletine olan inancın sarsılmasına sebep olmuşlardır. Bazı hâkimlerin Türk Milleti adına değil, kendi adlarına karar verebilecekleri hususunda tereddütler doğurmuşlardır. İsmail Cem İpekçi giderse TRT yıkılmaz; fakat mahkemelerin adaletine duyulan inanç yıkılırsa cemiyeti ayakta tutmak mümkün olmaz. Bağımsız Türk mahkemelerinin özel yerlerden alınan telkinlerle karar veren organlar haline gelmesini Türk Milleti kabul etmez.

Şimdi, Sayın İsmail Yıldırım, Türk Milleti adına da konuşacaktır. Bütün Türk Milleti adına da konuşacaktır. Bu yetkiye de sahip olacaktır ve Türk Milleti bunu kabul etmez.

Türk Milleti bir şeyi kabul etmeyecektir; bir Hükümetin ve onun dayandığı başlıca partilerden birinin hâkimlere ve yargı organlarına Anayasayı ihlâl ederek bu şekilde korkunç, insafsız, haksız, hukuksuz saldırılarına bu millet tahammül etmez ve bunu kabul etmez.

Mahkeme hükmüdür, diye bir tür kararları infaza teşebbüs edenler, karşılarında Türkiye Büyük Millet Meclisini ve topyekûn Türk Milletini bulurlar. Haksız, usulsüz, Anayasaya aykırı bir karar alacaksınız ve diyeceksiniz ki, bu karar yerine getirilmeye eğer teşebbüs edilirse, mahkemeler Anayasaya aykırı hareket edeceklerdir, onun karşısında Türkiye Büyük Millet Meclisini bulacaklardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetin azil yetkisi yoktur. Sayın Demirel, «azledilmiştir TRT Genel Müdürü» diyor. Biz nerede Sayın Demirel nerede? Türk hukukunda azil müessesesi çoktan ortadan kaldırıldı ve azlin de Türkiye Büyük Millet Meclisinden yapıldığını söylüyor. Türkiye Büyük Millet Meclisinin kişileri yahut genel müdürleri azlettiğine dair yetkisi olduğunu şimdiye kadar bilmiyorduk, bugüne değin haberimiz yoktu. Meğer yeni yeni yetkilere de sahip olmuş Türkiye Büyük Millet Meclisi. Sanırım Türkiye Büyük Millet Meclisinin bizatihi kendisinin buna karşı çıkması gereklidir ve böyle bir yetkisi olmadığını açıkça ifade etmelidir.

Sözlerimin sonuna doğru. TRT Genel Müdürü gidecektir, ben Genel Müdürlüm diyecektir. Karşısına işte bu telkinlerle komandolar çıkarılacaktır, sivil polisler çıkarılacaktır, rahmetli İmran Öktem'in cenaze namazını kaldırmak istemeyenlerin içerisinde bulunanlar, TRT de gidip görev alacaktır, engel olacaktır, onlar istemeyecektir, hukuk ihlâl edilecektir. Bunun karşısında ne yapılacaktır? Biraz sonra size Hükümette Başbakan Yardımcısı bulunan Turhan Feyzioğlu'nun sözlerini okuyacağım, bunun karşısında neler yapılması gerektiğine dair; ama Sayın Demirel, şimdi TRT'ye husumet içinde değildir. Sayın Demirel, uzun yıllar bu Meclislerde kamunun karşısında «Adalet Partisi, Adalet Partisidir, milletin sevgilisi-dir, Demokrat Parti ile ilgisi yoktur ve devamı yoktur.» dedi, bu kürsüde dedi, milletin gözü önünde, dedi. Ama, Demirel, bir ay önce yine bu kamunun yine bu milletin gözü önünde; «Adalet Partisi Demokrat Partinin devamıdır» dedi ve bundan kıvanç duyduğunu söyledi.

Türkiye nasıl zihniyetlere sahip kimselerin elindedir ve Türkiye'nin dış politikası niçin her gün biraz daha çıkmaza gidiyor? Bunu anlamak lâzım. Çünkü, bilesiniz Türkiye'deki bütün bu olup bitenlere Türk Devlet adamlarının, vasıfları varsa tabii, (Devlet adamı niteliği olan kimseler için diyorum) yahut Hükümette bulunanların zihniyetlerini, tutumlarını ve onların yüreklerini bilmelisiniz.

Sayın Erbakan hocamızdan bir şeyi sormak isterim. O «Ahlâk» diye üzerinde çok duruyordu. Manevî değerler, ahlâklar üzerinde çok duruyordu. Şimdi, uzun yıllar; «Bir siyasî parti bir diğer siyasî partinin devamı değildir» diye söylenecek, iddia edilecek; ama bir gün gelecek «hayır, kim demiş» diyecek, «devamıdır, bundan kıvanç duyuyorum» diyecek. Bu manevî cihazlanmanın ayrı bir örneği her halde. Bu anlamda mı bilmiyorum; Türkiye'de aradığımız ahlâkı ve manevî cihazlanmayı bu ölçüler içinde mi göreceğiz.

Evet, ne diyordum; Sayın Demirel mirasçısı olduğunu artık açıkça ve göğsünü gere gere ifade etti: Demokrat Partinin TRT sinin özlemi içerisinde-dir. Vatan Cephesinin TRT sinin özlemi içerisinde-dir. Gerçekten öyledir, şimdi belgesini okuyayım:

3 Kasım 1965, Hükümet programı... Daha TRT de komünistler yuvalanmış, daha anarşik olaylar, hiçbir şey yok; ama Demirel'in içerisinde içgüdü, onun içerisinde sakladığı, devamı olduğunu millettan sakladığı, ama sonradan ortaya koyduğu Demokrat

Partinin TRT sinin özlemi içerisinde. Tarih 3 Kasım 1965, Hükümet programında bakan Sayın Demirel ne diyor?:

«Devlet Radyosunun Anayasa hükümlerine aykırı ve millî politika ile çelişmeli ve kamu düzeni bakımından zararlı bir şekilde faaliyette bulunmasını önleyecek tedbirler alınacaktır.»

TRT Kurumu Kanununun, geçmiş tatbikattan doğan şikâyetler göz önüne alınarak, Anayasamızın emrettiği muhtevaya uydurulacaktır ve fadili cihetine gidilecektir.»

Görülüyor ki; Sayın Demirel TRT ye 1970'lerde, 1960'larda değil, daha eski yıllarda; yani hükmetmek ve Devlet imkânına sahip olma şansına kavuştuğu andan itibaren bir yere göz dikmiştir. TRT yi elde etmek suretiyle:

1. — İktidarını sürdürebilmek;

2. — İleride acz içinde kaldığı takdirde (Nazi dünyasında olduğu gibi) TRT den istifade etmek suretiyle kendisine bir güç sağlamak...

Demek ki, son yıllarda söylenenler bir bahane imiş. Aslında bir hasrettir yerine getirilmek istenen ve belli bir politikanın uygulanması içindir.

Halkı bilinçlendirmeyeceksin, halkı uyutacaksın, halkı belli bir seviyede bırakacaksın... Sayın Erbakan; «Halk mı Halk neymiş» diyor. «Halk yoktur. Halk pazarda bir sürü insandır» diyor. Türk halkına bunu reva görebilecektir... Türk halkı bu milletin özü, kendisi; 40 milyon insanın kendisi. Demirel sanıyor ki; bu halkı daha uzun yıllar kaderi ile başbaşa bırakacak; ama TRT yi eline geçirirse, Vatan Cephesi misillî bir TRT ile kendisini ve partiyi eînde tutabilecektir... TRT ye yapılan iftiraların nereden başladığını bu şekilde görmek mümkündür.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Yani o ibareden bu mana çıkıyor demek? Bravo.

BAŞKAN — Lütfen Sayın Ege.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Arkadaşınla da konuşmayacak mıyım?

BAŞKAN — Efendim bu konuşmanın buradan duyulabilecek kadarı elbette «Arkadaşım ile konuşmak» olmaz.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Ben planladığım konuşmayı rahatlıkla ve sonuna kadar sürdüreceğim, Sayın Ege. Bu bakımdan, sizin özel müsamahanızı rica edeyim.

BAŞKAN — Genel Kurula lütfen efendim.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Resmî değil tabii, (İçtüzük değil de) özel müsamahanızı rica edeceğim.

Şimdi, bu TRT ile ilgili iki yürütmenin durdurulması kararı hakkında yapılan bu saldırı üzerinde, tutanaklara geçmesi için Danıştay Başkanının konu ile ilgili demecini olduğu gibi okuyacağım. Zamanınızı alacağım; fakat arkadaşlarımdan özellikle rica edeceğim, zabıtlara geçmesini sağlamak yönünden ve ileride tabii gazeteleri ve geçmişe ait yayını bulup uzun boylu okumak kolay olmayacaktır. Bu sebeple tutanaklara geçmesi yönünden aynen okuyacağım:

«İnfaz konusu büyük önem taşımaktadır. İdarenin yargısal yolla denetimi etken bir nitelik taşımadıkça, Devletin başlıca amacı olan kişilerin mutluluk ve güvenliğini sağlamak mümkün olmaz. Bu nedenle, Anayasamızın 132 nci maddesinde yasama, yürütme ve yargı organlarıyla idarî mahkeme kararlarına uyum zorundadır. Bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez hükmünü sevk etmiş, Danıştay Kanununun 95 nci maddesi de bu emre uygun olarak düzenlenmiştir.

Buna rağmen bir kısım idarecilerimizin zaman zaman yargı kararlarının infaz zorunluğu ilkesini zaafa uğratacak şekilde ve gerçekten şaşırtıcı bir düşünce ile sanırım ki, 95 nci maddenin, Danıştay ilâmlarının icaplarına göre eylem ve işlem tesis etmeyen idare aleyhine Danıştayın maddî ve mânevî tazminat davası açabilir şeklindeki son hükmü yanlış bir yoruma tabi tutarak, idarenin isterse tazminat vermek suretiyle yargı kararlarının yerine getirilmesi yükümlülüğünden kaçınabileceklerini ileri sürdükleri görülmektedir.

Yargı kararlarının kayıtsız şartsız uygulanması zorunluğu ilkesini, Anayasamız açıkça ve kesin şekilde vazedmiştir. Bu nedenle, yargı kararlarının infaz konusunda idareye bir takdir yetkisinden söz etmeye imkân yoktur.»

Danıştay kararlarının uygulanmaması nedeniyle Devlet aleyhine açılan davalarla Hazinesinin haksız yere zarara uğradığını belirten Danıştay Başkanı:

«Kesinleşmiş bir yargı kararının, ancak bu kararın uygulanmasını engelleyen fiilî bir imkânsızlık halinde...» Tekrar ediyorum, ancak «fiilî bir imkânsızlık halinde uygulanmayacağını...» Sayın Danıştay Başkanı söylemiştir.

«Danıştayın her isteyene kolaylıkla yürütmeyi durdurma kararı vererek idareyi engellediği ve yetkisini aştığı şeklindeki iddialar üzerinde durulmaya dahi değmeyen, dayanaksız beyanlardır.» diyen Sayın Danıştay Başkanı devam ediyor;

«İleri ve demokratik Batı ülkelerinde olduğu gibi, Anayasamız gereğince üç kuvvetin yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerine dayanan Devletimizde bu kuvvetler arasında dengeyi titizlikle muhafaza etmek gerekir. Dengenin bozulması toplum hayatını huzursuzluğa ve patlamalara götürür.»

Dikkatle ve ibretle üzerinde durulması gereken bir hususa Sayın Başkan: gerçek bir hususa ağır başlılıkla ve yüreği memleketin kaderi üzerinde titreyerek diyor ki. «Dengenin bozulması, toplumun hayatını huzursuzluğa ve patlamalara götürür.

Demokrasimizin bünyesi icabı yasama ve yürütme güçlerinin üçüncü kuvveti; yani yargı kuvvetini tahribe, Devletin üçüncü ayağını tahribe müncer olacak teşebbüslere girişmelerini önlemek hepimizin görevidir. Aksi halde, yargı erkinin kontrolünden azade kalacak olan yürütme kuvveti, bir çeşit işlemi istediği gibi yapabilme iktidarına malik olarak hukuk devleti ilkesini bir tarafa bırakabilir ve sonuçta koyulmuş idare sistemine imkân verilmiş olur.»

İdareye tanınan takdir yetkisinin mutlak ve kayıtlı olmaya tabi olmayan bir kavram olmadığını söyleyen Sayın Danıştay Başkanı: «Bu yetkinin yerinde ve kanunen korunabilen bir biçimde kullanılmasını sağlamak, ancak yargısal denetim ile mümkündür.»

Takdir yetkisinin mutlak olmasıyla idare edilenlerin hak ve menfaatlerinin, idarenin keyfi davranışlarına, bırakılmış olabileceğini söyleyen Sayın Danıştay Başkanı sözlerini şöyle bitiriyor:

«Bu yetkinin, fertlerin hak ve menfaatleriyle, kamu hizmetinin yararına ve gereklerine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının, idarenin yargısal denetimiyle tespiti, hukuk devleti anlayışının tabii bir sonucudur ve bunu Anayasal görevi icabı yüksek idare mahkemesi sıfatıyla Danıştay yapmaktadır.»

Danıştay, böyle bir kararı almış bulunmaktadır. Bu karar, yürütmenin durdurulmasıyla ilgili olan bir karardır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin almış olduğu 11 sayılı Yasa Gücündeki Kararın yürütmeden kaldırılmasıyla, (Ben hukukî ifadesini söylüyorum; ama kanun metni öyle değil. Kanun metni, - üzerinde ileride çok durulacaktır - iptal ve ortadan kaldırmadır. Yürütmeden durdurmanın hukukî neticesi ayrıdır.) Anayasanın 64 ncü maddesine göre aykırı olarak verilen oylar neticesi meydana gelen yasa tasarısı şu anda Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi bulunmaktadır.

İsmail Cem, Türkiye Büyük Millet Meclisinin almış olduğu yahut tesis etmiş olduğu Yasanın iptali

için Danıştaya gitmiş değildir ki. İki iptal kararı istemiştir:

1. — Kendisini Genel Müdürlükten alan falan tarih, falan numaralı Bakanlar Kurulu Kararnamesi;
2. — TRT Genel Müdürlüğüne falanca zatı atayan, falan tarih ve numaralı Bakanlar Kurulu Kararnamesinin iptali ve bu iptal hakkında bir karar verilmesine değin yürütmenin durdurulması.

Danıştay da bir değil iki yürütmenin durdurulması kararı almıştır. Biri, TRT Genel Müdürlüğünden Bakanlar Kurulu kararıyla alınan İsmail Cem hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararnamesini askıya almıştır; yani durdurmuştur.

İkincisi, Yalçıntaş'ın Genel Müdürlüğe tayin kararnamesini askıya almıştır; yani durdurmuştur.

Hukuk devletinde yargı kararı niteliğinde olan «yürütmenin durdurulması» kararı, idare tarafından derhal ve mutlak surette yerine getirilmesi gereken bir karardır. Hatta hukukçular daha ileriye gider ve derler ki: (Biraz sonra teker teker okuyacağım.) «Buna da lüzum yoktur. Çünkü, yürütmenin durdurulması kararı öyle bir yargı kararıdır ki, Bakanlar Kurulu kararını askıya almıştır, belli bir yerde durdurmuştur.

Hiçbir makam veya merciin «Gel, git yerine otur» veyahut «Oturma» diye mani olmaya yetkisi yoktur. İşlem orada durmuştur, askıya alınmıştır ve kendiliğinden işleme tabi tutulur; yani şu anda hukuka göre, sağlam düşünce prensibine göre İsmail Cem TRT nin Genel Müdürüdür. Sayın Nevzat Yalçıntaş, TRT ile hiç ilgisi olmayan fuzuli bir şağilden başka bir şey değildir.

Bununla ilgili çeşitli görüşleri arasında geçen gün çok ünlü profesör Çelikbaş'ın «Fransa'da karar verilmemiştir; Fransa'da böyle karar verilmez. Bir Danıştay yetkilisinin yazdığı kitapta bakın neler söyleniyor...» diye bir ifadesi oldu.

Bu çok ünlü Profesörün bu bahsettiği hususlara da biraz sonra değineceğim.

Sayın Başkan, iznimize sığınarak, konu ile ilgisi pek görülmemek üzere, o çok ünlü profesör; «Sayın Atalay lisan bilmediği için, Fransa mevzuatını bilmiyor.» demişti.

Gerçi, ben Kars lisesini bitirdim. Bir gün bile lisede İngilizce hocamız olmadı. O sebeple liseyi bitirdiğim zaman gerçekten bir yabancı lisanın yüzünü dahi görmüş değildim; ama o kabahat benim değil, toplumandı. Hiç şüphesiz ki, bitirdiğim lisede ben bir gün bir yabancı dil okuma imkânına sahip olamadım;

ama o ünlü profesör eğer bunlarla ilgili değerli kitaplar yazmış olsaydı, kendisini profesörlüğe getiren gerçek ve ciddi kitaplar yazmış olsaydı, ben onların Türkçesini okur ve onlardan faydalanır idim. Sanırım ki, bazı şeyleri öğrenmek için ceht sarf edilince öğrenebilir; ama Ankara Palasta garsonluk eden, üç lisan bilen bir adam da hiçbir şeyi okumaz, hiçbir şeyi de bilemez; kulaktan dolma bazı şeyler söyleyebilir. Bunlar olağan şeylerdir.

Yargının Hükümet tasarruflarını, eylem ve işlemlerini denetlemesi, hukuk devletinin icabıdır. Hatta hukuk devleti, icabı yerine getirilmeden bile, Türkiye'de henüz Yasama Organları kurulmadan önce Devlet Şûrası kurulmuş bulunmaktadır. Daha Meşrutiyetten önce Türkiye, mutlak idarenin zamanında bile kendi idarî işlem ve eylemlerini bir mercie gördürmenin yoluna gitme zorunluğunu bulmuştur ve bu yola başvurmuştur.

Bizde idare edenlerin karşısında kişilerin hak ve hürriyetlerini korumanın ilk mücadelesini Rusçuk Ayanı vermiştir. Onlar «İttifak Senedi» ni imzalamak suretiyle bizim siyasî hayatımızda ve tarihimizde ilk kez idare edenler karşısında idare edilenlerin hukuk statüsünü belli bir şekilde korumak ve güvence altına alabilmek için (Ama, o günkü şartlar içinde) «İttifak Senedi» ne bazı kayıtlar alınmış, ama bu uzun ömürlü olmamıştır. Devlet Şûrası, Meşrutiyet döneminde idarenin birçok eylem ve işlemleri üzerinde kararlar vermiştir.

Fransa örnek alınıyor. Fransa'da Danıştay üyeleri yargı sıfatını sahip değildirler; yargıç değildirler. Yargıç statüsünde olmadıkları halde, idareden gelen kimseler olmasına rağmen Fransız Danıştayı (sayın ünlü profesörün dediği ve sandığı gibi) hiç de bize benzer olaylarda karar vermiş değildir.

Birçok kararlar vermişlerdir. De Gaulle en güçlü zamanında dahi birçok yetkileri almasına rağmen, Danıştayı dilediği istikamete sevk için Anayasaya hüküm getirememiştir. «Kanal Olayı» ndaki kararından dolayı Danıştayla arası açılan, BBC ile İngiliz Hükümetinin arası nasıl açıldı ve kıyamet koptyusa, Fransa'da da kopan kıyamet üzerine De Gaulle'e rağmen, Fransa'da hâkimlik teminatları olmayan; ama yürekli insanlar olan, görevlerinin icabını yerine getirmesini bilen kimseler. Fransa'da Danıştayı güçlü bir hale getirmişlerdir. Orada da Danıştay ilâmlar verebilmektedir.

Bizim 1961 Anayasamız ilk kez yargı denetimini daha etkin bir hale getirmiş oldu. Niçin getirdi?.

Çok iyi hatırlıyorum, 1960 yılından önce, Sayın hocam Nihat Erim de hatırlarlar, birçok arkadaşlarım da hatırlayacaklardır, hepimizin gözü önünde cereyan etti; Yargıtay üyesi sabahleyin falanca dairedeki işlerini görmek için gittiğinde, kapıdaki hademe kendisine, «Beyefendi Emekli Sandığı Kanununun 39 ncu maddesi gereğince emekli olduğunuzdan göreve başlayamazsınız.» der. Biz bu acıları gördük 1960 Anayasasından önce. Bir Yargıtay üyesi görevi başına gittiği sabah emekliye sevk edildiğini kapısındaki odacıdan öğrenecek ve yargı görevini yerine getiremeyecek... Bu hazin olaylar Türkiye'de oldu.

Şimdi M. C. Hükümeti bunu bir diğer şekilde tatbik edecek, TRT Genel Müdürü yargı kararını yerine getirmek için TRT ye gidecek, kapıcı komandolar, İmran Öktem'in namazını kıldırmak istemeyen serkeşler, karşı çıkacaklar ve «Giremezsin» diyecekler; ama fetfayı, yetkiyi, teşviki kimden almışlardır?.. Biraz önce okudum: Demirel'den... Baş teşvikçi olan, anarşinin baş teşvikçisi; Anayasayı ihlâl etmiştir burada, fetvayı teşvikçi olan Demirel'den almışlardır. Demirel, «Sokulmayacaktır. Kim sokarsa, kim götürürse, kim izin verirse o sorumlu sayılacaktır.» demiştir ve bu kimseler de cesaret alarak TRT nin kapılarını kesmişlerdir. Farkı nedir şimdi? 1960 yılından önce Yargıtay üyesi yahut Daire Başkanı gidecek, kapıdaki hademe, «Beyefendi emekliye sevk edildiniz» diye tebligatı yapacak. Öbür tarafta da dediğim şartlar içerisinde bir yargı kararı önlenmiş olacaktır. Ben arada pek büyük fark görmüyorum.

1961 Anayasasında Yargıtayla, Danıştayla, onun göreviyle ilgili maddelerin dışında olarak Anayasamızın 114 ncu maddesi «İdarenin bütün eylem ve işlemleri her halde yargı denetimine tabii şeklinde idi.

1971 yılından sonra değişiklik yapıldı; «Yargı yolu açıktır.» ifadesi getirildi. Sanılır ki, bununla idarenin eylem ve işlemleri yargı denetiminden götürülmüştür; hayır. Yargı yolu idarenin bütün işlem ve eylemlerine tabidir. Bunun üzerinde hiçbir münakaşa, sağlam bir düşünce içerisinde mümkün değildir.

Yeni getirilen bir hüküm de, «Yargının idarî eylem ve işlem niteliğinde karar veremeyeceği» hükmüdür. Bu hüküm de, Danıştayın, yürütmenin durdurulması niteliğinde vermiş olduğu kararlardan uyulması gereken Anayasanın emrettiği hususların ifadesinden başka bir şey değildir. Yoksa, Sayın Demirel'in ifade ettiği gibi; uzun uzun bazı hususlarda ifade ettiği gibi, Danıştay, bir tayin yapmış olmuyor. Danış-

tain burada yaptığı, idarenin bir eylem ve işlemini askıya almaktan, durdurulmaktan ibarettir; iptale kadar. Yoksa, Danıştay kendiliğinden, sanki orada görev yapmamış ve meşru bir şekilde gelmemiş gibi Cem İpekçi'yi TRT Genel Müdürlüğüne tayin yapmıyor ki; idarî bir eylem ve işlemde bulunmuyor ki. Ne yapıyor? İdarenin bu yolda almış olduğu, Anayasaya aykırı, keyfî hukuka aykırı, geçersiz Bakanlar Kurulu Kararını durduruyor; onu geciktiriyor. Ne zamana kadar? İptal davasına kadar askıya alıyor. Askıya almaktan maksat, artık Bakanlar Kurulu kararı hiçbir şekilde hukukî bir netice doğuramaz. Bu, hukukun tabii neticesidir. Hukukun tabii neticesi olarak yürütmenin durdurulması kararı Bakanlar Kurulunun kararname-sini bütün neticeleriyle beraber askıya almış bulunmaktadır. İki yönü ile:

1. — İsmail Cem'in tayin yönü ile;

2. — Yalçıntaş'ın buraya tayin yönü ile; ikisini de askıya almış bulunmaktadır.

Şimdi, bu kararlar bir ihtiyati tedbir değildir, bir ihtiyati haciz değildir, bir delil tespiti de değildir. Bunu iyice bilmek lâzım. Bir ihtiyati haciz istemek ayrıdır, bir tedbiri ihtiyati ayrıdır, bir delil tespiti ayrıdır hukukî neticeleri itibarıyla. Bu, idarenin yapmış olduğu işlem ve eylemi durdurma kararıdır ve bir yargı kararıdır. Bunu iyi bilebilirsek işlerimiz daha rahatlar.

Demirel, herhalde bu tek taraflı görüş zaviyesi içerisindeki güçlüğü kendisi de yüreğinde hissetmiş olacak ki, Bakanlar Kurulu Kararnamesine sarılmayı bir yana bıraktı; «Bakanlar Kurulu Kararnamesi görevden almıştır; binaenaleyh, gidip yerine oturmazdan, kendisini de hukuku, yahut kulaklarına fı-sıldananlarla şey yapmış olacak ki, dönüp; «E, canım» diyor, «Türkiye Büyük Millet Meclisi kendisini azletmiştir; Türkiye Büyük Millet Meclisi kendisini görevden almıştır.»

İnsaf!.. Türkiye Büyük Millet Meclisi, nerede görülmüştür ki, icraî bir tasarruf yapacak, bir genel müdürü görevden alacak ve azledecektir... Ne anlaşıyor? Şunu demek istiyor:

11 sayılı Yasa Gücündeki Kararname Anayasaya aykırı olarak iptal ve reddedilmiştir; M. C. nin görüşüne göre. Bizim görüşümüze göre, 64 ncü maddeye göre Anayasaya aykırı olarak yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırma; o tarihte yürürlükten kaldırma yasasının neşri tarihinden sonraki olaylara tesir eder, ondan önceki olaylara tesir etmez. Bu sebeple, hukukun bu tabii sonucu da muteber değildir; Sayın Demirel'in beyanâtı ile.

Şimdi bu hususta ilim adamları ne diyor ve tabikat ne diyor? Zamanınızı alacağım, çok kısa olarak bu hususlarda bazı görüşleri ifade edeyim:

Sayın profesör Ragıp Sarıca... Kısa kısa okuyacağım:

«Tehiri icra kararının yerine getirilmesi diye bir soru yoktur. Çünkü, tehiri icra kararı, kendiliğinden yerine gelir. Bundan dolayı, bu kararın Hükümet ve idare tarafından aktif olarak yerine getirilmesi söz konusu değildir. Sadece, bunun yerine getirilmesine Hükümet ve idarenin pasif kalarak engel olmaması bahis mevzuudur.»

Bilmem yorumlamaya ihtiyaç var mıdır? Hükümete düşen görev, TRT Genel Müdürü vazifesine gidip başladığı takdirde mani olmamaktır ve bunun tedbirini almaktır.

Sayın Demirel hukuka saygılı bir başbakansa, yapacağı şey, Danıştayın kararı üzerine görevine dönmek isteyen İsmail Cem'in göreve dönmelerini sağlamaktır. Eğer, bazı başbozuklar, bazı resmî olmayan kişiler engellemek isteme hevesine kapılırlarsa, hukuka saygılı bir Başbakansa onlara; «Hayır, pasif kalacaksınız, karışmayacaksınız» demeliydi. Oysa, ne yaptı Demirel? «Eğer buna mani olmazsanız, bakın başınıza neler gelecektir» diye tehdit etti, yol gösterdi, teşvik etti ve böylelikle meseleyi anarşik bir ortam içerisinde bu hale getirmiş oldu. Biraz sonra ben de, Sayın Demirel'in bu hareketiyle Anayasanın 146 ncı maddesini nasıl ihlâl ettiğini, Sayın Yalçıntaş'ın görevde kalması işlemine her an, her saat, her dakika yardım edenlerin kanunlar karşısında nasıl suçlu olduklarını ve Cem İpekçi'yi TRT de görevine bırakmayanların da kanunlar karşısında nasıl suçlu görüldüklerini ceza maddelerini okuyarak ifade edeceğim; ama, «Bunları söyleyin, ekseriyet bizde, Hükümet biziz, yaparız» diyeceksiniz; fakat bunların müeyyidelerinin ne olduğunu size, çok sevdiğiniz Feyzioğlu söyleyecektir, ben değil.

Yine Sarlıcalı'nın beyanatında :

«Kararın icrası durdurulmuş demek, kararın icraî kuvveti durdurulmuş demektir.» diyor, «yani bu kararın idare tarafından re'sen ve fiilen icra olunabilme imkânı ve kuvveti durdurulmuştur. Çünkü, böyle olmasa, bir kere tehiri icra kararının hiçbir mana ve değeri kalmaz» diye devam ediyor. Gerçekten öyle. Eğer değilse, yargı kararının değeri ve önemi kalmaz.

«İkincisi; yukarıda dediğimiz gibi, tehiri icra kararı umumî ve mutlak olarak idareyi durdurmuştur;

idareye (dur) emrini vermiştir. Bu, idare için ilcriye yönelilen bir emir ve direktiftir. İdare bundan böyle, Profesör Lûtfi Duran'ın deyimiyle (Bu emredici mahiyetteki tehiri icra kararına uymayan işlemler yapamaz)» diyor.

Sayın Profesör Lûtfi Duran, sanırım ülkemizde idare hukukunda en yetkili söz sahiplerinden biridir ve öyle sanırım ki, hiçbir siyasi partiyle veyahut politikanın hiçbir yönüyle ilgisi olmadığını gayet rahatlıkla söyleyebileceğimiz bir ilim adamıdır.

«Bundan çıkarmak istediğim netice şu ki, Danıştay kendi görevi içinde kalmaktadır. Hukuk planında idarenin yapmış olduğu hukuki tasarrufu askıya almaktır ve bu, yürütmenin durdurulması kararı bir kazai karardır. Bu kararın yargı işlemi olarak, idarenin hukuki tasarrufu seviyesinde değildir...» Ne diyor Hoca : Bu karar sizin Bakanlar Kurulu kararname-si seviyesinde değildir. Bu, yargı niteliğindedir, bir yargı kararıdır, diyor.

«... Onun üstünde ...» Yani kararnamenin üstünde, «... Bu kararın yargı işlemi olarak, idarenin hukuki tasarrufu seviyesinde değil, onun üstünde olması dolayısıyla, onu durdurmasından daha tabii bir şey tasavvur olunamaz.

Şu halde, zaten Danıştayın elinde jandarması, polisi yok, idarenin durdurulmuş, iptal edilmiş olan kararını yürütüp yürütmediğini de ne kontrol edebilir, ne de gidip durdurabilir; fiilen de yerine getiremez.

Bu itibarla, hukuka riayetkâr olan bir idare... Kulakların çınlasın Sayın Demirel «... bir yürütme, bu hukuk planında cereyan eden münakaşa ve mücadelenin neticelerini kendisi istihraç eder. Eğer bu kabiliyette değilse, bu memlekette yüz bin defa hukuk devletiyiz desek yine hukuk devleti olamayız.»

Sanki, Demirel bu hususları işleyecek, bu davranışlarda bulunacak diye Hoca, yıllar önce bunları söyleyecek. Ne diyor: «Eğer bu kabiliyette değilse, bu memlekette yüz bin defa hukuk devletiyiz desek yine hukuk devleti olamayız.» Gerçekten öyle; kalkındık demek, iki ay içinde neler, neler yaptık demenin edebiyatı gibi, hukuk devletiyiz, hukuka bağlıyız demek, onu demekle değildir.

Yine devam ediyor Sayın Lûtfi Duran: «Bunlar; bir tehiri icra kararı nedir? Ta başından beri söylüyoruz; idareye ve ilgililere verilen bir emirdir. Bu emir behemahal kendiliğinden yerine gelecektir veya gelmesine mani olunmayacaktır. (İki ilim adamı hemen birbirlerini tamamlıyorlar, aynı cümleleri kullanıyorlar)

Mani olunduğu takdirde ise ne olacaktır? Medeni memleketlerde, devlet kuvvetleri mahkeme ilâmlarının yerine getirilmesi için müdahale eder. «Medeni memleketlerde mahkeme kararlarının yerine getirilmesi için devlet harekete geçer, engel olmak için değil demek istiyor.

«Bizde ne oldu son zamanlarda? Eğer doğru ise, ilâmın yerine getirilmesi için müdahale edildi. Ancak bu, hukuka bağlı olmayanların yapabileceği bir harekettir. Paris'te bulunanlar bilir; bir jandarma karakolu (Hoca «yoktu» diyordu) kiralık imiş. Bina sahibi bunu tahliye ettirmek için karar almış; tahliyesi için ilâmını götürüp o karakola ibraz ediyor. Şimdi bu manzarayı düşününüz. İlâmı infaz edecek jandarma kendini binadan çıkaracak... Tabii, bu onun muvazil değil, ama espri itibarıyla daha da kesin bir zıddiyeti var. Yani, devletin infazı ile mükellef olduğu ve zabıta kuvvetlerinin yerine getirmesi için kullanacağı bir şeyi, yerine getirmemesi için kullanıyor. Yani, âdeta bir paralel, birbirinin aksi, kendi kendisini dışarı atmamak, bir de kendisinin yapması lâzımgelen şeyin yapılmasına mani olmak... Bu bir kaba kuvvet olur.» İlim adamı diyor. Benim demin söylediğim Anayasayı ihlâl falan; biraz yumuşak söylüyordum. Şimdi ilim adamı ne diyor? «Bu bir kaba kuvvettir» diyor. Sayın Demirel'in davranışı, devinleri M. C. Hükümetinin işlemi, Anayasaya aykırı olduğu kadar, bir kaba kuvvettir.

«Burada da iştirak hali vardır. En azından, kaldı ki, tehiri icra kararı herkese doğrudan doğruya emir verir; aynı ayrı hiyerarşi yoluyla emir değil. Çünkü, icra için âmirinden emir almak durumunda değildir. Danıştay emir veriyor, herkes, sen, buna uy diyor ve herkes buna uymak mecburiyetindedir.»

Bir başka yerinde : «Bakanlar ve idareciler herhangi bir sorumluluk bahane ve mazeretiyle bir mahkeme kararı olan Danıştayın yürütmenin geciktirilmesine dair kararını değiştiremeyecekleri gibi, buna uymayan işlemler yapamazlar. Bunun yerine getirilmesini biran bile geciktiremezler. Çünkü, demokratik hukuk devletinde yargı organının tasarrufu diğer bütün organların işlemlerinin üstünde, son ve kesindir.» Ama, «Aklını herkes başına toplasın» diyen Demirel'in aklına biz bir türlü sokamıyoruz ki... O diyor ki, «Her şeyin üstünde Türkiye Büyük Millet Meclisi vardır.» Kamuya dönüp diyor ki, «Yargı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstüne de mi çıkacak?..» Malum pozitifçe: «Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstüne mi çıkacaktır?..» Evet, Türkiye Büyük Mil-

let Meclisi de, bizatihi yargının kendisi de, bütün organlar yargının kararlarına uymak zorundadır. Hatta, yasama organlarının bütün idarî eylem ve işlemleri yargının denetimine tabidir. Yani, Başkanlık Divanının veyahut başkanlarının idarî eylem veya herhangi bir işlemi Danıştayın murakabesine tabidir, buna başvurulmuştur ve gerçekten denetime tabi tutulmuştur; ama herkes aklını başına getirmesini salık veren Başbakanın aklına biz, bu hukuk kaidelerini bir türlü yerleştiremiyoruz.

«Ancak bu prensip samimiyetle kabul ve tatbik edildiği takdirde, toplumun siyasî ve hukukî görüşünden başka bir şey olmayan, devletin hayatını düzenleyen ahlâk (Sayın Erbakan'ın kulakları çınlasın) ve hukukun hâkimiyetinden söz açılabilir. Aksi halde, toplum kararsızlık ve güvensizlik tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmış olur.» Sayın Demirel ve M. C. Hükümeti işte toplumu böylesine bir anarşiye sürüklemiş bulunmaktadır.

Şimdi belki bu ilim adamlarının görüşlerine kulak asmayabilirsiniz. Bir de bakalım, Hükümette Başbakan Yardımcısı olan Sayın Feyzioğlu ne diyordu? Bir zamanlar «Nabza göre şerbet verilmesin» diye politikaya atıldığı zaman, o da idarenin bazı işlemleriyle karşı karşıya gelmişti. Biz, o zaman aynen burada olduğu gibi onu da, yasama organları önünde gücümüz nispetinde savunmaya uğraştığımız. Şimdi o ünlü hocamız bakalım ne diyor; tehiri icra ve yargı kararlarıyla ilgili olarak?:

«Peki Danıştay icrayı durdurma kararları verirken, bunları süs olsun diye mi, lâf olsun diye mi verir?..» Şimdi Danıştayın ortada iki kararı var. Danıştay bunları süs olsun, lâf olsun diye mi verdi?.. Çünkü «Egemenlik Türkiye Büyük Millet Meclisindedir» demiyor, şimdi ikisi de ortada duruyor.

«Bir yüce mahkeme bir karar verir; fakat bu kararın hiçbir hukukî etkisi olamaz yolundaki görüş; ister partili olsun, ister olmasın (hukukçuyum) diyen herhangi bir insan tarafından nasıl savunulabilir?...» Savunuldu, burada gördük, hem aynı partinin diğer bir ünlü profesörü tarafından.

«Hukuk bilgisini inkâr etmeden böyle bir hatalı görüş nasıl savunulabilir?» diyor ve ilâve ediyor: «Bahis konusu olan icrayı durdurma kararları kazai kararlardır. O halde bunların nihai karar olmadığını söylemek hiçbir şey ifade etmez. Elbette nihai değildir; ama kazai karardır, istişarî karar değildir.» diyor ve biraz sonra ilâve ediyor; «Danıştay (iki kere iki dört eder) gibi kararını açıklıyor; verdiğim

icrayı durdurma kararı... İcrasını durdurdum, idarî kararın verilmesinden önceki durumun iadesi hedefini güder; bundan evvelki durum avdet etmelidir. Yani memuriyetinden alınmış olan memur, bu karar verilmeden evvel hangi makamda ise o makama dönmelidir. Aynı sıfatla görevine devam etmelidir. Benim verdiğim bu karara uyulması da, Anayasanın 132 nci maddesindeki açık hükme göre, Hükümetin ve bütün makamların vazifesidir. Eğer verdiğim bu karara uyulmazsa, Anayasa ihlâl edilmiş olur.» Şimdi bizzat kendisi ihlâl ediyor. «Buna rağmen ara karardır, nihai karar değildir edebiyatını dinlemeye devam ediyoruz. Bunun müdafaa edilir tarafı yoktur. Çünkü bu karar kazai karardır.

Anayasamız (Egemenlik milletindir) demiştir. Zaman zaman bizim karşımıza bu çıkar. Sorarız; mahkeme kararlarını niye infaz etmiyorsunuz?... Cevap : (Egemenlik milletindir. «Millet bize rey verdi. Anayasa «Egemenlik milletindir» diyor. «Egemenlik Hükümetindir» demiyor. «Egemenlik Mecliste bir çoğunluğundur» demiyor.)» Feyzioğlu diyor bunları. Bakın yine Feyzioğlu ne diyor:

«Parlamentonun tümünü toplasanız, Meclis ve Senato oybirliği ile bir tek muhalif olmadan bir mahkeme kararının bir virgülünü değiştirmeye kalkışsa Anayasanın dışına çıkmış olur.» Biz bile bu kadar diyemiyoruz. Biz bile Sayın Feyzioğlu kadar demiyoruz. Ben desem, arkadaşlarım bana fena halde çıkışlırlar ve beni paylarlar. Hepiniz bir araya gelin, kararın bir virgülünü değiştiriniz, desem kıyamet kopardı şimdi burada.

«Çünkü, Anayasa diyor ki, bütün organlar yetkilerini Anayasadan alırlar ve yetkileri bu Anayasa ile sınırlıdır. Egemenlik Milletindir ama, egemenliğin yasama ile ilgili kısmını Meclisler yapar. Aynı egemenliğin içinde (yargı hakkı) da vardır. Egemenlik yasama, yürütme, yargı gibi çeşitli haklar kapsar. Egemenliğin içinde bulunan yargı hakkını da Hükümet adına değil, Meclis adına değil, doğrudan doğruya Türk Milleti adına mahkemeler kullanır. O halde, egemenlik Milletindir, ama ancak bir kısmını Millet adına siyasî iktidar kullanır, bir kısmını da gene Millet adına bağımsız mahkemeler kullanır.»

Sayın Feyzioğlu çok doğru, çok isabetli söylüyor. Gerçekten 1961 Anayasasından önce, 1924 Anayasasında da «Egemenlik Millete aittir. Millet bu egemenliği Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kullanır.» hükmü vardı. 1961 Anayasası; ben

çok kez söylemişim, bir kere daha söylüyorum, bizim tarihimizde, siyasî hayatımızda ve ebede doğru akıp gidecek hayatımızda 1961 Anayasası bir âbidedir ve Türkiye'nin talihinin değişmesinin bir dönüm noktasıdır ve Türk halkının haysiyetli yaşama hayatının bir simgesidir, ama bazı zamanlar oldu, bazı maddeleri, bazı hükümleri değişti. Fakat o gene tümü ile o gene bütün varlığı ile bir simgedir, bir âbidedir ve onunla daima övüneceğiz. Onun Hükümet adına, hele Hükümet tarafından tahrip-leridir ki, işte şimdi bizi buraya getirmiş, böyle uzun uzun konuşturmaya sebep oluyor.

Ne diyor Sayın Feyzioğlu; «Bağımsız mahkemelerin kararları yürüyecektir...» Yürütsene Sayın Feyzioğlu... «Saygı görecektir...» Saygı göstereceğine Sayın Feyzioğlu... «Yurttaş olarak mahkemenin bağımsızlığına ve kararlarının saygı göreceğine inana-cağım. Mahkeme kararlarının ister yürütme, ister ya-sama organı tarafından çiğnenmeyeceğinden emin olacağım.» diyor Sayın Feyzioğlu vatandaş olarak. Vatandaş olarak bu hakları isteyen Sayın Feyzioğlu, şimdi Hükümette Başbakan Yardımcısı.

«... Emin olacağım. O zaman kendimi bir hukuk devletinin hür vatandaşı olarak görebilirim.» diyor Sayın Feyzioğlu. Ancak o zaman hukuk devletinin bir ferdi olarak ben kendimi hür ve emniyet içinde görebilirim diyor Sayın Feyzioğlu ve diyor ki, Sayın Feyzioğlu: «Kanaatimizce doğru olan görüş tarzı şudur :

Kanuna aykırı olan bir karar; yani kadroyu boşaltan karar Danıştayca iptal edildiği zaman, usulüne uygun olarak verilmiş ve iptal edilmemiş bulunan ikinci karar otomatik olarak ve kendiliğinden ortadan kalkmış sayılmaz. Ancak, birinci kararın iptali idareye bir vazife yükler. Nerede?» diyor Feyzi-oğlu ve daha ileri gidiyor. Yürütmeyi durdurma ka-rarı verilecek; tam şahsa, muhataba yürütmenin durdurulması kararının tebliğinden önce idare hemen onun yerini de doldurmuş olacak; tehiri icra kararı almadan... Biraz sonra geleceğim, bizim M. C. Hü-kümeti bir açıkgozlülikle hem görevden almayı, hem göreve tayini aynı kararnameyle yapmak suretiyle Anayasanın 31 nci maddesini nasıl ihlâl ettiğini ifa-de etmeye çalışacağım.

Sayın Feyzioğlu, «Eğer yerine tayin yapılmış ve gitmiş işe başlamış ise, yerine yapılan tayin kendi-liğinden tayin kendiliğinden boşalmış sayılır» diyor. «Ancak, birinci kararın iptali idareye bir vazife yük-ler. Bu vazife, kadroyu boşaltan ilk kararı iptal edil-

diğine göre buna dayanılarak alınmış olan ikinci ka-rar idare tarafından kaldırılmasıdır. (Hani o yürekli idare bizde) İptal kararı makale şamildir. Madem-ki birinci tayinin haksızlığı mahkeme kararıyla sabit olmuştu, idare, boşalan kadroya yaptığı ikinci tayini yeni bir idarî kararla iptal edecek, (Ama bu olayı-mızda öyle değildir, o karar da yargı organı tarafın-dan durdurulmuştur) boşaltacak ve mahkeme kararı-na uyarak kanunsuz tayin kararıyla mağdur edilen ilk şahıs eski makamına iade edilecektir.»

Sayın Feyzioğlu yine devam ediyor ve diyor ki; «Mahkeme kararlarını uygulamamakta direnen Ba-kanlar son günlerde Meclis kürsüsünde şu tezi savu-nuyorlar: Kararı uygulamamanın bir tek müeyyidesi var; o da, idarenin tazminata hükmetmesi. Buna halk dilinde, (Dikkat buyurun) buna halk dilinde (Köprü altında su başışlamak) derler, ya da (başkasının ba-ğından sepet doldurmak) tarzında halk deyiminin ifa-de ettiği bir ters anlayıştır bu. Bir Bakan, Anayasa-nın kendisine yüklediği vazifeyi yerine getirmeyecek, bile bile Anayasayı ihlâl edecek ve bir yurttaşı zara-ra sokacak, sonra da bunun tek müeyyidesi Devlet Hazinesinden bu mağdura tazminat ödemesi olacak.. Yani kusur Bakanın; fakat tazmin külfeti masum vergi mükellefinin olacak... Bu anlayış hukukî değıl-dir.» Doğru Sayın Feyzioğlu; bu anlayış elbette ki hukukî değildir.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Soygun anla-yışı.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Feyzioğlu'nun gerçekten benim de paylaştığım son bir sözü vardır, çok önemli bir pasaj; vardır; onu biraz sonra okuya-cağım. O pasaj, idare yerine getirmediği takdirde ne-yin yapılması lâzımgeldiği hususudur.

Muhterem arkadaşlarım:

Yürütmenin durdurulması kararının kendiliğinden hiçbir şekilde mani olunmadan yerine getirilmesi zo-runlu mevcut bu hukuk devletinde gerekli olan bir husus. Ne var ki, bir diğer ayrı husus da vardır; işin bir ayrı özelliği de vardır. Bunu küçümseme anlamın-da almıyorum, bu bir tahrirat kâtibinin eylem ve iş-lemi için, bir nüfus memuru için söz konusu değıl-dir. Bu, bir Anayasa kuruluşu ile ilgili iki tayin ka-rarnamesiyle verilmiş olan bir karardır. Bu yönüyle de ayrı bir özelliği, ayrı bir önemi vardır. Anayasa, TRT yi bir Anayasa kuruluşu olarak getirmiş ve muhkem bir şekilde Anayasa içerisinde yerleştirmiş bulunmaktadır.

Şimdi, tarafsızlığı özerklik yerine ikame edilen TRT Genel Müdürlüğünü Hükümet böylesine... Ka-

rarnameyi eleştirmeyeceğim; genel görüşme açıldığı takdirde, kararname hangi gün alındı, kararname nasıl alındı, üç tahkik heyeti üyesi sabahlara kadar odalarda nasıl tutuldu, ne direktifler verildi? Bunlar ayrı, çok uzun konular. Bunları, genel görüşme açtığınız takdirde söyleyeceğiz. Aynı gün kararname nasıl verildi, Sayın Cumhurbaşkanına alâcele gidip neler söylenildi, hangi izahatlar verildi ve bu izahatların gerçekliği ve bunların gerçeklere uygunluğunun ölçüleri nelerdi? Bunları uzun boylu bilâhara genel görüşme açtığımız takdirde ortaya koyacağız. Vaktinizi almamak için şimdi bunları söylemeyeceğim, ama şimdi insaf buyurunuz, tarafsız bir müessese olan TRT Genel Müdürü görevden alınacak, yargı organı yürütmenin bu kararını askıya alacak, durduracak ve «Senin ben bu kararnameni bir yargı kararı ile durduruyorum.» diyecek, yerine yapılan tayini de durduracak, Hükümet «Hayır» diyecek ve emir verecek, «Zinhar bir işlem yapılmayacak. Kimler yaparsa ben cezalandırırım ha!..» diyecek, buna mani olacak.... Artık TRT nin bu durumda tarafsızlığını iddia etme imkânı kalacak mıdır? Demek ki, TRT Genel Müdürünün görevine hükümetler dilediği zaman bir kararname ile son verebilecekler ve onlar gidip yargı organı önünde yapılan işlemin haksız ve kanuna uygun olmadığını söyledikleri takdirde, Hükümet bunu yerine getiremeyecek... Artık, yargı organı mı kaldı? Artık, TRT nin tarafsızlığı nerede kaldı? İşin Anayasa ile ilgili en önemli yeri de burası ve bunlar yapıla gelmektedir.

Yargı organının vermiş olduğu bu kararın, herhangi bir idarî işlem ve eylem niteliğinde olduğunu görmek ve ifade etmek mümkün değil; bir bedahet. Danıştay ne yapıyor? Hükümetin kararnamesini iptal ediyor. Bu idarî bir işlem değildir. Bu bir yargı kararıdır ve kararında kendisi herhangi bir tayin veya işlem yapmıyor. İdarenin; yani Bakanlar Kurulu kararnamesini alıyor askıya ve «Şurada duracaktır» diyor. İptal mi edecektir, etmeyecek midir; netice itibarıyla ya tümü ile iptal edilir yahut «Hayır» der, dava reddedilir; ama o ana kadar yerinde kalmış olacaktır.

Çok ünlü profesör geçen gün burada yargı kararlarının gerekçeli olmalarını savundu ve TRT hakkındaki Danıştayın yargı niteliğindeki kararını yerdî ve gerekçesiz olduğunu söyledi. O arada bir hususu da ifade etti. Ben kendilerinin, Danıştay kararlarını yerine getirmediğini ifade ederken, kendisi Maliye Bakanlığında izin aldığını, bu sebeple söylemediğini

ifade ettiler. Eğer genel görüşme açılırsa, bu hususta biz Sayın Çelikbaş'la Cumhuriyet Halk Partisi Grubunda, Danıştay kararlarını yerine getirmemesinden dolayı nasıl cebelleştığımızı ifade etmeye çalışacağım; ama şimdi bunlara değinmeyeceğim.

Danıştayın 975/101 sayılı yürütmenin durdurulması kararı 6 sayfadan ibarettir. Hepsini okumak vakit alacaktır; ama bu gerekçeli bir karardır. O kadar gerekçeli bir karardır ki, sadece başlıklarını okuyacağım: «Davacı, Vekili, Davalı, Davanın Özeti, Kanun Sözcüsü Erman Bayraktar'ın Düşüncesi...» bu altı maddenin içerisinde. Ondan sonra Raportör Feyzullah Akkuş'un düşüncesi, onun izahından sonra 4 ncü sayfada, «Türk Milleti adına hüküm veren Danıştay Dava Daireleri Kurulunca işin gereği düşünüldü; Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünden alınmasına ilişkin (yani davacının) 30.4.1975 gün ve 7/9892 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla bu göreve Profesör Nevzat Yalçıntaş'ın atanmasına dair 30 . 4 . 1975 gün ve 7/9893 sayılı Bakanlar Kurulu kararının yürütülmemelerinin dava sonuna kadar durdurulmasına, 30 . 5 . 1975 tarihinde oy çokluğu ile karar verildi.»

Bunun karşısında karşı oy yazısı.

Sayın Çelikbaş ne dedi? Sırrı Atalay hepsini bilmeden gelip söyledi, dedi. Bütün bunlara rağmen Çelikbaş ne dedi? Gerekçe yok, dedi. Karşı oyu da okuyayım:

«Olayın niteliğine ve davanın durumuna göre yürütmenin durdurulması isteminin kanun sözcüsü ve yardımcısının düşüncelerinde belirtilen belgeler ara kararıyla getirtilip incelendikten ve davalı idarenin savunması alındıktan (usule uygun, esasa değil) sonra karara bağlanmasının daha isabetli olacağı görüş ve düşüncesiyle çokluk kararı karşındayız.» Böylesine karar verilmiş.

Şimdi, Sayın Çelikbaş ne istiyor biliyor musunuz; neyi zorluyor?.. Hukuksuzluğa, Danıştayı bir şeye zorluyor; ama o imza sahipleri; (ki, ben baktım onlara gerçekten, yakından da tanıdıklarım var) o hukuk adamları meselenin esasını gösterecek bir gerekçeyi getiremezlerdi ki... O zaman ne diyeceklerdi? İhsası rey ettiler meselenin esası hakkında; yarın verecekleri davanın esası hakkında Danıştay, bakın şimdiden hüküm veriyor... Bunu bekliyorlardı; Danıştay böyle birşey versin, ondan sonra yaygarayı koparsınlar; ama Danıştay yargı organı, şüphesiz ki, ona yaraşır bir haysiyet ve bilgi içerisinde, olgunluk içerisinde kararını vermiş bulunuyor.

Ben burada A. P. yi ve onun zihniyetini temsil ederek karşı oy verenlerin oylarına da saygı duyuyorum; görüşleridir, elbette ki, saygılıdır ve muteberdir. Onlar da karşı oy vermek suretiyle görüşlerini açıkça ifade etmenin haysiyet ve saygısını göstermişlerdir, diğerleri kadar saygılı ve haysiyetlidirler, ama gördünüz burada, biraz önce okudum; A. P. adına yapılan bildiride nasıl kirli bir dil ile hâkimler yerilmiş bulunmaktadır.

TRT Genel Müdürlüğü görevi şu anda işgal altındadır. Şu anda M. C. nin işgali altındadır: Nevzat Yalçıntaş'ın değil. Hiçbir işlem yapmaması, hiçbir tasarruf yapmaması gereken Profesör Yalçıntaş şu anda (özür dilerim, siz buradan İsmail Cem İpekçi için neler neler söylediniz, ben tabii aynı metodu tatbik etmeyeceğim, ama bir hususu da açıklamak zorundayım) zorakî bir şağil durumundadır. Siz ama buradan İsmail Cem için, bu kürsüde neler söylediniz ve bakın hukuka aykırı olarak neler yapılmaktadır.

Hiçbir işlem yapmaması lâzımgelen işgal edilmiş bir toprak gibi TRT yi işgal eden işgal kuvvetleri nin bir kolu Yalçıntaş, bir Genel Müdür Muavinini alabilmek için yönetim kurulunu topluyor, yönetim kurulu direniyor. Bir kumar oynamada bile insan bazı kaidelere uyar ve hile yoluna gitmez. Ne yapıyor? Sonuca bağlanmıyor. Üyelerden birisi, haysiyetli bir emekli albay; Tevfik Karahan, Hükümet temsilciliğinden alınıyor, yerine (Ben yine tatbik ettiğiniz usulü tatbik etmeyeceğim. Çünkü çok yakinen tanır ve bilirim) Şaban Karataş, herkesin tanıdığı ünlü Profesör Şaban Karataş; politikada herkesin, eğer günlük hayatı inceliyorsa, çok iyi tanıdığı Şaban Karataş yönetim kurulu üyeliğine getirilecek.

Eski bir Demokrat Parti Milletvekili olan Sadetin Karacabey; Cumhuriyet Halk Partisinden, özellikle benim seçim bölgem Kars'tan milletvekili yalvarıcısı, ama olmadığı takdirde baş düşmanı kesilen Fikret Ekinci; beni yine Cumhuriyet Halk Partisinde ağır töhmetler altında bırakıp bir başka partiye sığınan Sezai Orkunt ve fuzulî şağil, Anayasa ihlâlcisi, hukuk yıkıcısı, baş anarşik eylemcisi Yalçıntaş toplanıyorlar ve bu kez bir işlem, bir muamele yapıyorlar; bir genel müdürü görevinden alıyorlar.

Şimdi Feyzioğlu'na soralım. En ufak bir işlem yapılmasına hani demin ne diyordun; razı olmuyordun, şöyle sayıyordun, böyle sayıyordun. Şimdi bu işgalin perde arkasından baş alkışlayıcısı ve belki de akıl vericisi...

Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesi, herhangi bir şekilde olursa olsun kanunun görev olarak vermediği veya yasaların yasakladığı herhangi bir işlemi veyahut keyfî bir hareketi ne suretle olursa olsun yapanları görevi kötüye kullanma suçuyla karşı karşıya getirir. TRT de Yalçıntaş'ın emri ile yapılan her türlü işlem Türk Ceza Kanununa, Anayasaya aykırıdır ve onun bütün bu işlemlerini ne suretle olursa olsun yerine getiren Devlet memurları, yazılı bir emir almadıkları sürece bir başkasından; Yalçıntaş böyle yazılı bir emir veremez, çünkü o yetkisi yoktur, yazılı emir dahi verse bütün kamu görevlileri Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine göre suç işlemektedirler. Ben buradan bunu hatırlatmak isteyeceğim.

Yine Türk Ceza Kanununun 228 nci maddesi gereğince bazı memurlar da böylelikle keyfî işlemlere ortaklık etmiş olacaklardır.

Türk Ceza Kanununun 228 nci maddesi şöyle :

«Devlet memurlarından her kim, bir şahıs veya memur hakkında memuriyetine ait vazifeyi suiistimal ile kanun ve nizamın tayin ettiği ahvalden başka suretle keyfî bir muamele yapar veya yapılmasını emreder veya ettirirse altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu muamelede hususî maksat veya sebep mevcut ise cezası üçte birden yarıya kadar artırılır...»

Şimdi, diğer bir madde; Türk Ceza Kanununun 252 nci maddesi :

«Her kim mülkî ve askerî memuriyetlerden birini hilâfî nizam ifa ve ifaya teşebbüs eylerse üç aydan iki seneye kadar hapisle mücazat olunur...»

«Her kim mülkî ve askerî memuriyetlerden birini hilâfî nizam ifa ve ifaya teşebbüs eyler ise...» Sayın Yalçıntaş yasalara aykırı, hukuka aykırı, Anayasaya aykırı TRT Genel Müdürlüğü görevini yapmakta ve bazı kişileri tayin etmekte. O tayin ettiği kişiler de 252 nci madde uyarınca bu suçu işlemekte ve bizim ceza hukukumuzda bu müteselsil suçtur; yani devam etmektedir. Ayrıca, devamlılığından dolayı da şüphesiz ki, çok ağır hükümlerle karşı karşıya kalacaklardır.

Peki şimdi, arkadaşlarım bana şunu sorabileceklerdir : Bu cezalar var, bütün bunlar var, ama Hükümet, MC bunların hiç birini yerine getirmeyecek ve devam ettirecektir... Bunlar yerine getirilsin mi, bunlar devam etsin mi? Bunlar ne ile karşı karşıya gelecektir? Onun cevabını şimdi size ünlü Başbakan Yardımcısı Feyzioğlu versin.

«Danıştay kararlarına meydan okumanın tek müeyyidesi idarenin tazminat ödemesi değildir.»

Gayet firaklı ve gayet iyi söylediği için tekrar edeyim ve devam edeyim :

«Danıştay kararına meydan okumanın...» Tıpkı Süleyman Beyin yaptığı gibi, MC'nin yaptığı gibi; «tek müeyyidesi idarenin tazminat ödemesi değildir.

Şu anda hatırıma gelen ve biraz önce saydığım müeyyidelerden hiç birini yeterli bulamayabiliriz. Anayasamız da bu müeyyideleri yeterli bulmadığı için, başlangıç kısmında, Anayasanın bekçiliğini faziletli ve uyanık Türk yurttaşlarına emanet etmiştir.

Milletin kendi Anayasasına sahip çıkması ve onu saymayanlara karşı her türlü meşru yoldan tepki göstermesi müeyyidelerin en güçlüsüdür.»

Sayın Fevziöğlü sizi tebrik ediyorum ve diyorum ki, gerçekten o zamanlar bizim havamızı teneffüs ederek çok doğru şeyler söylemişsiniz.

Anayasanın başlangıcında, dibacesinde ifade edildiği gibi, hükümetler eğer kendilerini Anayasa dışına iterlerse, Anayasa ihlâlcisi hükümet olursa, gerçekten bir avuç çocuk, bir avuç genç eylemci olabilir işlem işleyebilir, Anayasayı ihlâl edebilir; ama bizatihi Türkiye, hele bu önemli dış olayların seyrettiği bir zaman ve ortam içerisinde Anayasayı ihlâl eder, yargı organlarını itham altında tutar, söver ise; «sövmek» kelimesini kullanacağım, söver ise, yaralarsa, saldırıda bulunursa, Demirel'e iğrenç bir şekilde yumruk vuran gençten farkı ne olacaktır? Hiç bir farkı kalmayacaktır. Çünkü, o bir kişidir, zavallı bir insandır, onun hareketinin çok üstünde, gerçekten üzerinde çok durulması gereken bir olayla karşı karşıyayız.

Fevziöğlü'nun dediği gibi, Anayasaya kafa tutulursa, yargıya kafa tutulursa, yargı itham altında tutulursa, bir hükümetin yapacağı şey ya istifa, yahut anarşik olaylara sebebiyetinden dolayı Millet'in önüne gitmek, hesap vermektir. Millet'in önünde biz karşılıklı olarak, işte bu yapılanları Millet'in hakemliğine götürürüz. Beraber götürülim; Millet'in hakemliğine götürülim, Millet kararını verir ve sanırım ki, ikinci kez tekrar ediyorum, sevgili hocam Erim Anayasanın tümü üzerindeki konuşmalarda demişti, «Hiç olmazsa Anayasa ihlâllerinde kaşlarımızı çatabilirsek, Anayasa ihlâlleri kolaylaşmaz...» Şimdi artık, kaşlarımızı çatmanın çok ötesine geldik, Türk Ulusu hiç olmazsa bu hakkı hep beraber kullanacaktır.

Bu kullanmayı ne diyor Fevziöğlü, «Meşru bir şekilde tepkisini gösterecektir, direniş hakkını gös-

terecektir...» Şu andaki Başbakan Yardımcısı bunu ifade ediyor.

Şimdi, sözlerime bir tek cümle ile son vermeye çalışacağım. Yargı organlarının töhmet altında tutulduğu dönemler oldu, onların hüsrانlarına şahit olduk. Yargı organlarının şerefli üyelerinin nelere maruz kaldığını gördük, onların hüsrانlarına şahit olduk. Yargı kararlarını infaz etmeyenlerin yargı kararlarına nasıl sığındıklarını ve medet umduklarını gördük.

Şimdi hep beraber bir şeyi yapalım; yargıyı tahrip etmeyelim, yargı organlarına saygılı olalım, yargı organlarına karşı çalım satmanın vatandaşın oy toplamanın yolu olmadığını bilmemiz gereklidir. Bir iktidar yaptığı hatayı, hukuka aykırı ve Anayasaya aykırı bir işlemi düzeltirse, şeref duyar, şeref görür. Hatalı bir şeyi yapmaktan dönmek kadar iktidarlara, özellikle bugünün şartları içerisinde bulunan iktidarlara; dün, «Bu adam Başbakan olamaz...» Özürlülerim «Adam» demem de bir kasıt yok, aynen ifade edildiği için söylüyorum; Sayın Demirel'i tenzih ederim. Aynen ifade edilmiştir Sayın Bilgiç tarafından. «Türkiye'de Başbakan olamaz...» diyenlerin oylarıyla kurulan bir hükümet itibarını korumak ve gerçekten saygılı; zedelenmiş bir vaziyetten saygılı duruma gelmek istiyor ise, yargı kararının yerine getirilmesine kendisi değil, yerine getirilmesine, görevini kötüye kullanarak, Anayasayı ihlâl eder, kanunları çiğneyerek mani olmasın.

Sevgili arkadaşlarım;

Bu ülke hepimizin. Bir günlük, bir yıllık, beş yıllık iktidar çabuk gelir geçer; ama millet'in önünde hesap vermekten daha üstün, insanların kendi nefislerine, kendi vicdanlarına birer kez, birer nebze hesap vermesi lâzım.

Şimdi, Adalet Partili arkadaşlarıma özellikle hitap ediyor, rica ediyorum : Gerçekten vicdanlarınızda siz, yargı kararlarının yerine getirilmesindeki bu direniş ne kadar sevmesiniz, beğenmesiniz, (Çünkü burada neler söylediniz, neler ifade ettiniz) ama bir yargı kararına, bütün bunlara rağmen saygı göstermenin teşebbüsü içerisine girerseniz şeref duymayacak mısınız?.. Duyacaksınız diyorum; ama bunun muhabesini size bırakıyorum sevgili arkadaşlarım.

Saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — TRT Genel Müdürlüğü atamaları üzerinde genel görüşme açılmasını isteyen Sayın Sırrı Atalay ve arkadaşlarının önergesinin lehinde konuşmak üzere Sayın Ahmet Yıldız; buyurunuz efendim,

(A. P. sıralarından «Fazla vakit yok, gelecek birleşimde konuşsun» sesleri)

Efendim, süre bitinceye kadar konuşacaklar. Konuşmalarının geri kalan kısmına da bundan sonraki birleşimde devam buyurlurlar.

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Az zaman kaldığı için durumu önce takdirlerinizle sunmak istiyorum. Senatonun çalışma süresi bitmek üzere. Çünkü saat 19.00 oldu; ama ben bir saatten fazla sürecek bir konuşma hazırlamıştım. Başkanlığa, «Çalışma süresi uzatılacak mı?» diye bir soru yöneltmek istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, süre uzatılması için herhangi bir öneri olmadı. Böyle bir öneri olmadığı için Başkanlığın süreyi uzatma hususunu oya sunması da bahis konusu olamaz, saat tam 19.00'da Birleşimi kapatmaya mecburdur.

Ancak, Pazartesi günü toplanma konusunda bir öneri var. Saat 19.00'dan bir dakika evvel bu öneriyi işleme koymak durumundayım.

Siz ifade buyurunuz efendim. Konuşacaksanız devam buyurun, konuşmayacaksanız yine ifade buyurun lütfen.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Mademki saat 19.00'da toplantı sona erecek; eğer izin verirsiniz konuşmama Pazartesi gününe bırakayım. Zaten bir dakika kalmış vaziyette.

BAŞKAN — İşlem yapmaya mecbur kalacağım Sayın Yıldız.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Ben konuşacağım.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Sayın arkadaşlar;

Üzerinde genel görüşme istenen konu geçmiş, acı ve üzüntülü deneyimler bakımından ve rejimimize ve geleceğe yansıtacak etkileri yönünden olağanüstü bir önem taşımaktadır. Konunun önemi, Sayın Cem İpekçi, Sayın Nevzat Yalçıntaş ve hatta Sayın Hükümeti de aşarak hukuk devletinin işlerliği ve bu işlerliği sağlayacak geleneklerin ve yönetsel kuralların oluşturulup yaşatılmasına olacak etkileri bakımından çok yüküktür.

Daha açıkcası, Türkiye'de hukuk devleti, hukukun üstünlüğü, kuvvetler ayrılığı, yargının bağımsız-

lığı, yönetimin yargısal denetimi ilkeleri, gerçekten saygı duyuluyor, geçerliliklerini koruyorlar mı? Yoksa, bunlar kâğıt üzerinde kalmış, ölü, ya da etkisiz kavramlara dönüştürülmelerine seyirci mi kalınacaktır?

İşte asıl sorun budur. Ben de bu bakımdan her şeyden önce Hükümetin düştüğü güç durumdan kurtulması ve mutsuz olgunun, olayın rejimimize olacak olumsuz etkilerinin önlenmesi için bir düşünsel katkıda bulunmak amacıyla söz almış bulunuyorum.

Sayın arkadaşlarım;

Olay, bütün yönleriyle bir hukuk dışılık, yasal ve Anayasal aykırılık, hatta Anayasal hükümleri açıkça çiğneyen bir yetki aşımı ve yetkiyi kötüye kullanma örneğidir. Anayasaya ve TRT ile Danıştay yasalarına bu ölçüde açıktan meydan okuyabileceğini asla aklıma getirmezdim.

5. — A. P. Grubu Başkanlığının, Genel Kurulun 16 . 6 . 1975 Pazartesi günü saat 15.00'te toplanmasına dair önergesi. (4/239)

BAŞKAN — Sayın Yıldız, bir dakikanızı rica edeyim.

Sayın üyeler, çalışma süremizin bitmesine bir dakika var. Toplanma günümüz hakkında bir önerge var, bu önergeyi işleme koymaya mecburum.

Sayın Yıldız, siz konuşmanıza bundan sonraki Birleşimde ilk söz olarak devam buyuracaksınız.

Buyurunuz efendim.

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosunun bugünkü Gündeminde bulunan ve Bütçe Plan Komisyonunca öncelik ve ivedilikle her işe takdimen görüşülmesi teklif olunan 497 sıra sayılı ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bazı madde ve fıkralarının değiştirilerek, binlerce işçi emeklisine daha iyi hayat şartı teminini öngören kanun tasarısının muayyen ve belli bir şahsın görevden alınmasıyla ilgili bir konunun fazla uzatılması sonunda görüşülmesinin kabul olmayacağı anlaşılmış bulunmaktadır.

Yüzbinlerce işçi emeklisinin maaşlarının artırılmasını ve yeni haklar teminini hedef alan tasarının acilen görüşülmesi için Yüce Senatonun 16 . 6 . 1975 Pazartesi günü saat 15.00'de toplanmasını arz ve teklif ederim.

Aydın
İskender Cenap Ege
Adalet Partisi Grubu Başkanı

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu, önergede önerilen şekilde 16 Haziran 1975 Pazartesi günü saat 15.00'de toplanacaktır.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.00

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

64 NCÜ BİRLEŞİM

12 . 6 . 1975 Perşembe

Saat : 15.00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Komisyonlarda açık bulunan üyeliklere seçim.
2. — Avrupa Konseyi Danışma Meclisine bağımsız üye seçimi.
3. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay ve 4 arkadaşının, Hükümetin, yargı organlarının kararlarıyla ilgili tutumu hakkında bir genel görüşme açılmasına dair önergesi (8/2)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — Devlet memurlarının disiplin cezalarının affına dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi : 2/212; C. Senatosu : 2/83) (S. Sayısı : 481) (Dağıtma tarihi : 13 . 5 . 1975) (RET) (Bitiş tarihi : 2 . 8 . 1975)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Sosyal Sigortalar Kurumunun içinde bulunduğu duruma dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/3)
2. — Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı ile Uçak Servisi Anonim Ortaklığının durumuna dair Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu ve ek raporu (10/33) (Dağıtma tarihi : 3 . 3 . 1973)
3. — Cumhuriyet Senatosu Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu ile İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın, yurdumuzdaki enerji darlığının nedenleri ve çözüm yolları konusunda Senato araştırması isteyen önergeleri (10/6)

4. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, mason localarına dair Senato araştırması isteyen önergesi. (10/7)

5. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Kızılay altgeçidi ve çarşı yapımı inşaatına dair Senato araştırması isteyen önergesi. (10/9)

6. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Millî Eğitim Bakanlığının 7.2.1974 tarih ve özel 000.01/114 sayılı tamimi ve bu tamime göre yapılan tayinler hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/10)

7. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun, Atatürk Devrimleri ve Devletin temel ilkeleriyle ilgili işlemler hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/11)

8. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Sami Turan ile Cumhurbaşkanı seçilen üye Fethi Çelikbaş'ın 11 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye müsteniden TRT Genel Müdürlüğüne yapılan atamaya dair Senato araştırması isteyen önergeleri (10/12)

9. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal ve 9 arkadaşının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılmış olan tayin ve nakil tasarrufları hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/13)

10. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanı seçilen Üye Özer Derbil ve 3 arkadaşının, Elektrofer Firmasına verilen teşvik ve ithal belgeleri ile bu firmanın gümrük işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önergeleri. (10/14)

11. — Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi Şeref Kayalar ve arkadaşlarının, TRT hakkında Senato Araştırması isteyen önergeleri (10/15)

12. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil, ile Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Başbakanlığa bağlı Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış olan yönetmelik hakkında Senato araştırması isteyen önergeleri (10/16)

13. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanı seçilen Üye Fethi Çelikbaş ve iki arkadaşının,

TRT'nin malî ve idarî işlemleri hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/17)

14. — Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonunun üçüncü raporu (10/44) (Dağıtma tarihi : 24 . 2 . 1975)

15. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lütfi Bilgen'in, İçel - Alata Teknik Bahçivanlık ve Ziraat Okulu hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/19)

16. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, Millî Hareket Partisi örgütünün bazı davranış ve eylemleri hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/20)

17. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Ni-yazi Ünsal'ın, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında yapılan anlaşmalara dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/21)

18. — Cumhuriyet Senatosu Saymanlığının Haziran, Temmuz ve Ağustos 1974 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/14) (S. Sayısı : 404) (Dağıtma tarihi : 12 . 12 . 1974)

19. — Cumhuriyet Senatosu Saymanlığının Eylül, Ekim ve Kasım 1974 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/15) (S. Sayısı : 468) (Dağıtma tarihi : 7 . 4 . 1975)

20. — Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının 1973 malî yılı kesinhesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/16) (S. Sayısı : 469) (Dağıtma tarihi : 21 . 4 . 1975)

21. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Turgut Gülez'in, Anayasanın 78 nci maddesi muvacehesinde Bolu Çimento Fabrikası İdare Meclisi Reisliği sıfatıyla Senatörlük sıfatının bağdaşp bağdaşmayacağına dair, İstanbul eski Üyesi Ekrem Özden'in önergesi ve bu hususta Başkanlık Divanının 1 Haziran 1970 tarih ve 28, 10 Temmuz 1972 tarih ve 31, 11 Mart 1974 tarih ve 9, 13 . 11 . 1974 tarih ve 2 sayılı kararları (Dağıtma tarihi : 16 . 12 . 1974)

22. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 10 . 5 . 1972 tarih ve 15561 sayılı kararı ile 12 . 6 . 1973 tarih ve 28, 20 . 6 . 1974 tarih ve 28, 6 . 3 . 1975 tarih ve 28 sayılı raporları (Cumhuriyet Senatosu : 4/131) (S. Sayısı : 279'a 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 17 . 3 . 1975)

23. — Kütahya Milletvekili Eski Maliye Bakanı Mesut Erez'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Ka-

rar Cetvelindeki 5873 sayılı Şevket Bozkurt'a, 5878 sayılı Şefika Sertkan'a, 5879 sayılı Nuriye Karabulut'a, 5880 sayılı Fatma Hikmet Göymen'e, 5881 sayılı Özgül Ertunç'a 5882 sayılı Mesut Tuğrul Oymak'a, 5883 sayılı Fatma Müeyyed Genç'e, 5884 sayılı Vedia Şen'e, 5885 sayılı Asiye Gündüz'e, 5886 sayılı Naciye Mutlu'ya, 5887 sayılı Neşet Eray'a, 5888 sayılı Şerife Azrak'a, 5889 sayılı Ahmet Acar'a, 5890 sayılı Şevkiye Şengelen'e, 5891 sayılı Feride Nezahat Anarman'a, 5892 sayılı Mecit Solmaz'a ve 5893 sayılı Asiye Ünsaldı'ya ait kararların Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 25 . 6 . 1973, 20 . 6 . 1974, 6 . 3 . 1975 tarih ve 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 5937/7041 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/135) (S. sayısı : 314'e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20.3.1975)

24. — Kütahya eski Milletvekili Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5872 sayılı İhsan Ünese'nin ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 6 . 6 . 1974 tarih ve 7, 3 . 3 . 1975 tarih ve 7 sayılı raporları C. Senatosu : 4/160) (S. Sayısı : 360'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 17 . 3 . 1975)

25. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5871 sayılı Şerife Önkal'a ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 6 . 6 . 1974 tarih ve 1, 3 . 3 . 1975 tarih ve 1 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/163) (S. Sayısı : 361'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 17 . 3 . 1975)

26. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5875 sayılı Ayşe Dursun'a ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 6 . 6 . 1974 tarih ve 3, 3 . 3 . 1975 tarih ve 3 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/162) (S. Sayısı : 362'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1975)

27. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5876 sayılı Mehmet Fuat Tanrıseven'e ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 6 . 6 . 1974 tarih ve 4, 3 . 3 . 1975 tarih ve 4 sayılı raporları

(C. Senatosu : 4/159) (S. Sayısı : 364'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 17 . 3 . 1975)

28. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 15558 sayılı Aziz Ronabar'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 6 . 6 . 1974 tarih ve 29, 3 . 3 . 1975 tarih ve 29 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/164) (S. Sayısı : 365'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

29. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1.11.1970 tarih ve 15 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 1274 sayılı Tahir Şanlı'ya ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 20.6.1974 tarih ve 33, 3.3.1975 tarih ve 33 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/169) (S. Sayısı : 377'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 19.3.1975)

30. — Ali Rıza Uzuner'in (Eski Çalışma Bakanı) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 10.1.1972 tarih ve 34 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2510 sayılı Emine Şinik'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 20.6.1974 tarih ve 32, 3.3.1975 tarih ve 32 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/168) (S. Sayısı : 378'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 19.3.1975)

31. — İstanbul Milletvekili (Eski Millî Savunma Bakanı) İlhamî Sancar'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 21.6.1973 tarih ve 159 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 19065 sayılı Bekir Şirin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 20.6.1974 tarih ve 30,3.3.1975 tarih ve 30 sayılı raporları (C. Senatosu: 4/166) (S. Sayısı : 379'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 19.3.1975)

32. — Konya Milletvekili (Eski Tarım Bakanı) Bahri Dağdaş'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarih ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2144 sayılı Mürüvet Gökşin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 20 . 6 . 1974 tarih ve 31, 6 . 3 . 1975 ta-

rih ve 31 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/167) (S. Sayısı : 380'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 23.3.1975)

33. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5133 sayılı Pakize İzbul'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 4 . 7 . 1974 tarih ve 50, 6 . 3 . 1975 tarih ve 50 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/197) (S. Sayısı : 383'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20.3.1975)

34. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5129 sayılı Lâfife Doğdu'ya ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 49, 6 . 3 . 1975 tarih ve 49 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/196) (S. Sayısı : 384'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

35. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 887 sayılı Fatma Boy'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 4 . 7 . 1974 tarih ve 48, 6 . 3 . 1975 tarih ve 48 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/195) (S. Sayısı : 385'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi: 20 . 3 . 1975)

36. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 886 sayılı Fatma Ayla Ergun'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 47, 6 . 3 . 1975 tarih ve 47 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/194) (S. Sayısı : 386'ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

37. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 885 sayılı Gülayşe Kış'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanununun 12 nci maddesi gereğince kararın Ge-

nel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 46 . 6 . 3 . 1975 tarih ve 46 sayılı raporlar. (C. Senatosu : 4/193) (S. Sayısı : 387'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

38. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 884 sayılı Saniye Tokmak'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 45, 6 . 3 . 1975 tarih ve 45 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/192) (S. Sayısı : 388'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

39. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 883 sayılı Hicriye İlker'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 44 . 6 . 3 . 1975 tarih ve 44 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/191) (S. Sayısı : 389'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

40. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 882 sayılı Hayriye Özaşkan'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 43 . 6 . 3 . 1975 tarih ve 43 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/190) (S. Sayısı : 390'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

41. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 881 sayılı Şerife As'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 42, 6 . 3 . 1975 tarih ve 42 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/189) (S. Sayısı : 391'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

42. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Ba-

kkanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 880 sayılı Zeynep Karataş'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 41, 6 . 3 . 1975 tarih ve 41 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/188) (S. Sayısı : 392'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

43. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 879 sayılı Kudret Aydın'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 40, 6 . 3 . 1975 tarih ve 40 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/187) (S. Sayısı : 393'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

44. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 878 sayılı Safiye Gençtürk'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 39, 6 . 3 . 1974 tarih ve 39 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/186) (S. Sayısı : 394'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

45. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 877 sayılı Halide Nom'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 38, 6 . 3 . 1975 tarih ve 38 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/185) (S. Sayısı : 395'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

46. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 875 sayılı Naciye İzgi'ye ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe

Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 37, 6 . 3 . 1975 tarih ve 37 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/184) (S. Sayısı : 396'ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

47. — Sait Naci Ergin'in (Eski Maliye Bakanı - Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1970 tarih ve 15 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 1275 sayılı Muteber Alemdar'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 36, 6 . 3 . 1975 tarih ve 36 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/183) (S. Sayısı : 397'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

48. — Sait Naci Ergin'in (Eski Maliye Bakanı - Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 27 . 3 . 1968 tarih ve 53 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4263 sayılı Gülhan Erkul vekili Avukat M. Salih Yurdakuler'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 35, 6 . 3 . 1975 tarih ve 35 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/182) (S. Sayısı : 398'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

49. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 15564 sayılı Kemal Derin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 34, 6 . 3 . 1975 tarih ve 34 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/181) (S. Sayısı : 399'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

50. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5106 sayılı Nuri Öner'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 11 . 7 . 1974 tarih ve 51, 6.3.1975 tarih ve 51 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/199) (S. Sayısı : 402'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi: 20.3.1975)

51. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Orhan Süersan'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulu-

nun 12 . 11 . 1969 tarih ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5894 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 31 . 5 . 1971 tarih ve 6, 10 . 5 . 1972 tarih ve 6, 20 . 6 . 1974 tarih ve 6, 3 . 3 . 1975 tarih ve 6 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/81 - 4/22) (S. Sayısı : 1574'e 3 ncü ek) (Dağıtma tarihi : 20 . 3 . 1975)

52. — Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan Türkkan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarih ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 31 . 5 . 1971 tarih ve 17/1, 10.5.1972 tarih ve 17/1, 20 . 6 . 1974 tarih ve 17, 3 . 3 . 1975 tarih ve 17 sayılı raporları (C. Senatosu : 4/80 - 4/23) (S. Sayısı : 1575'e 3 ncü ek) (Dağıtma tarihi: 20.3.1975)

53. — Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi Mehmet Varışlı'nın Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/59) (S. Sayısı : 476) (Dağıtma tarihi : 6 . 5 . 1975)

54. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/507) (S. Sayısı : 477) (Dağıtma tarihi : 6 . 5 . 1975)

55. — Cumhuriyet Senatosu Sakarya Üyesi Mustafa Tığlı'nın Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/555) (S. Sayısı : 478) (Dağıtma tarihi : 6 . 5 . 1975)

56. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Ni-yazi Ünsal'ın Yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/606) (S. Sayısı : 479) (Dağıtma tarihi : 6 . 5 . 1975)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti arasında sınırdaki Arpaçay (Ahuryan) Nehrinde Baraj İnşası ve Baraj Gölünün Teşekkülü konusunda İşbirliğine Dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarisinin Millet Meclisince

kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plan komisyonları raporları. (M. Meclisi : 1/6; C. Senatosu : 1/346) (S. Sayısı : 492) (Dağıtma tarihi : 10 . 6 . 1975)

× 2. — Türkiye Cumhuriyeti ile Norveç Kırallığı Arasında Gelir ve Servet Vergilerinde Çifte Vergilendirmenin Önlenmesine ve Diğer Bazı Hususların Düzenlenmesine İlişkin Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plan komisyonları raporları (M. Meclisi 1/64; C. Se-

natosu: 1/347) (S. Sayısı : 493) (Dağıtma tarihi : 10 . 6 . 1975)

3. — 25 . 6 . 1973 günlü ve 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 212 nci maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifinin, Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar ve İskân, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plan komisyonlarından 3'er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi : 2/101; C. Senatosu : 2/88) (S. Sayısı : 494) (Dağıtma tarihi : 10 . 6 . 1975)

